flacăra

ANUL XXV - NR. 47 (1120) - 25 noiembrie 1976

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL LEONID ILICI BREJNEV

Întîlnirea româno-sovietică la cel mai înalt nivel, petrecută în Capitala țării noastre, sub ochii noștri și în fața conștiințelor noastre, s-a desfășurat — cu evidență — în beneficiul reciproc al celor două părți, Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, poporul român și popoarele sovietice, dar și al cauzei socialismului în lume.

Adevărată sărbătoare a unei mari prietenii, prietenia româno-sovietică, întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev a demonstrat că această sărbătoare a prieteniei are un miez adînc și rădăcini puternice.

Așa înseamnă că înaintea întîlnirii la cel mai înalt nivel de la București au fost, mereu, faptele. Multe și grăitoare fapte comune. Semnificativă este și împrejurarea că înaintea acestei întîlniri de la București, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a mai întîlnit de două ori în acest an cu secretarul general al Comitetului Central al P.C.U.S., tovarășul Leonid Ilici Brejnev.

Faptele, așadar, au însemnat și înseamnă tradiționale legături de prietenie și conlucrare între poporul român și popoarele sovietice. În condițiile făuririi noii orînduiri sociale în cele două țări, aceste raporturi au fost ridicate pe o treaptă superioară, caracteristica lor principală constituind-o dezvoltarea și aprofundarea continuă pe cele mai diverse planuri, Tratatul de prietenie și asistență mutuală oferind un cadru fertil de intensificare și amplificare a legăturilor româno-sovietice. Întemeindu-se pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, pe solidaritate internațională și intrajutorare tovărășească, relațiile româno-sovietice corespund pe deplin intereselor popoarelor celor două țări, servind, în același timp, activ, cauza socialismului, colaborării și păcii în lume.

Prezentîndu-se ca o nouă posibilitate de a fructifica dialogul continuu româno-sovietic, întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev s-a înscris organic — prin desfășurare și prin importantele sale rezultate — în cronica tradiționalelor relații dintre P.C.R. și P.C.U.S., dintre România și U.R.S.S., dintre poporul român și popoarele sovietice.

Semnarea Declarației româno-sovietice, ca și importantele idei-program formulate de cele două părți de-a lungul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev sînt o nouă și grăitoare expresie a prieteniei, frăției și solidarității militante dintre P.C.R. și P.C.U.S. Deosebit de importantă în cronica relațiilor româno-sovietice, întîlnirea dintre secretarul general al Partidului Comunist Român și secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice se înscrie ca o contribuție valoroasă la promovarea cauzei socialismului, conlucrării și solidarității țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor antiimperialiste și progresiste, un aport prețios la cauza păcii pe pămînt și a înțelegerii între popoare.

Moment de deosebită însemnătate în cronica relațiilor tradiționale româno-sovietice, expresie a dezvoltării continue a raporturilor de caldă prietenie, de colaborare multilaterală și solidaritate internațională dintre P.C.R. și P.C.U.S., dintre România și Uniunea Sovietică, dintre popoarele celor două țări

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL LEONID ILICI BREJNEV

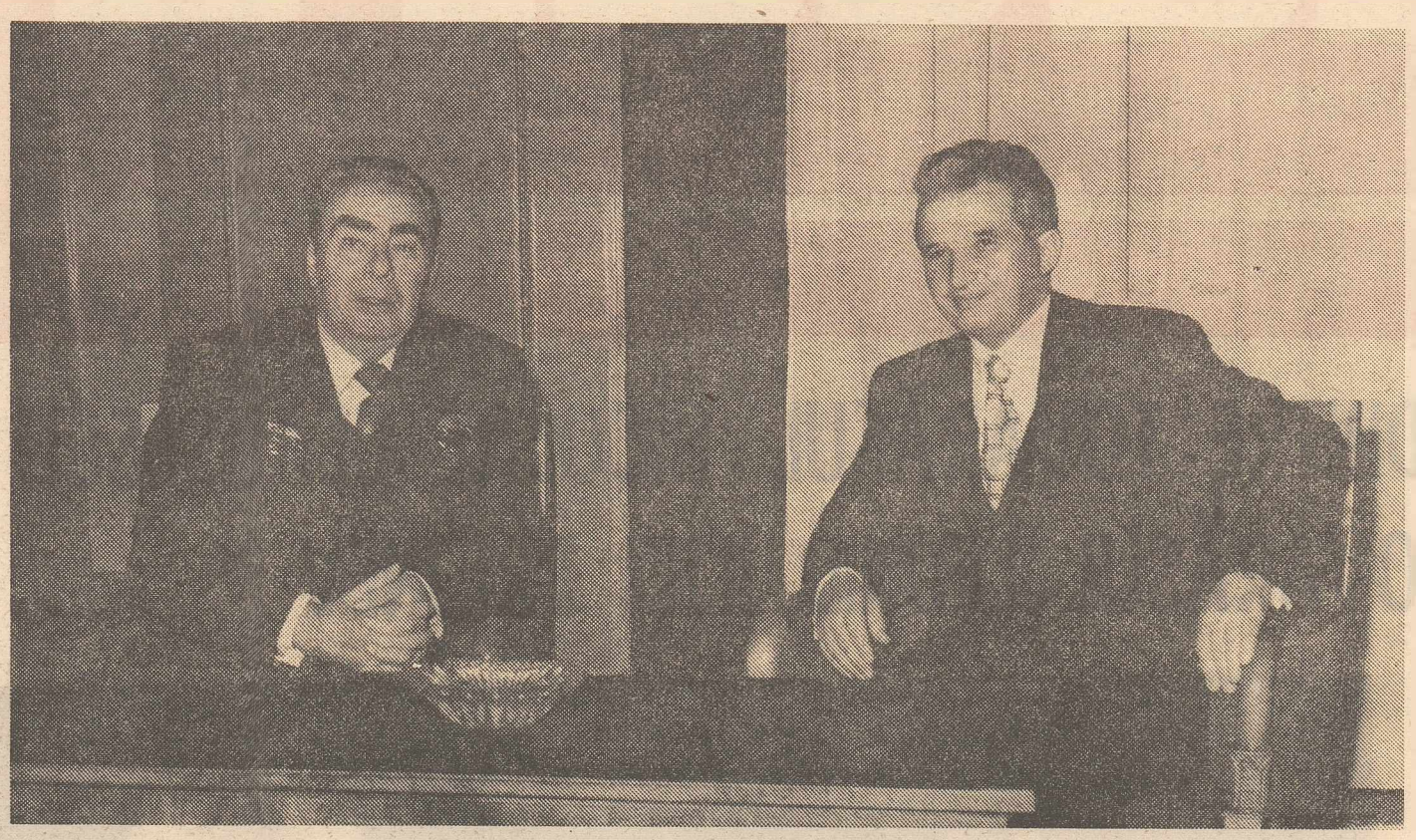

Aspecte de la convorbirile între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev

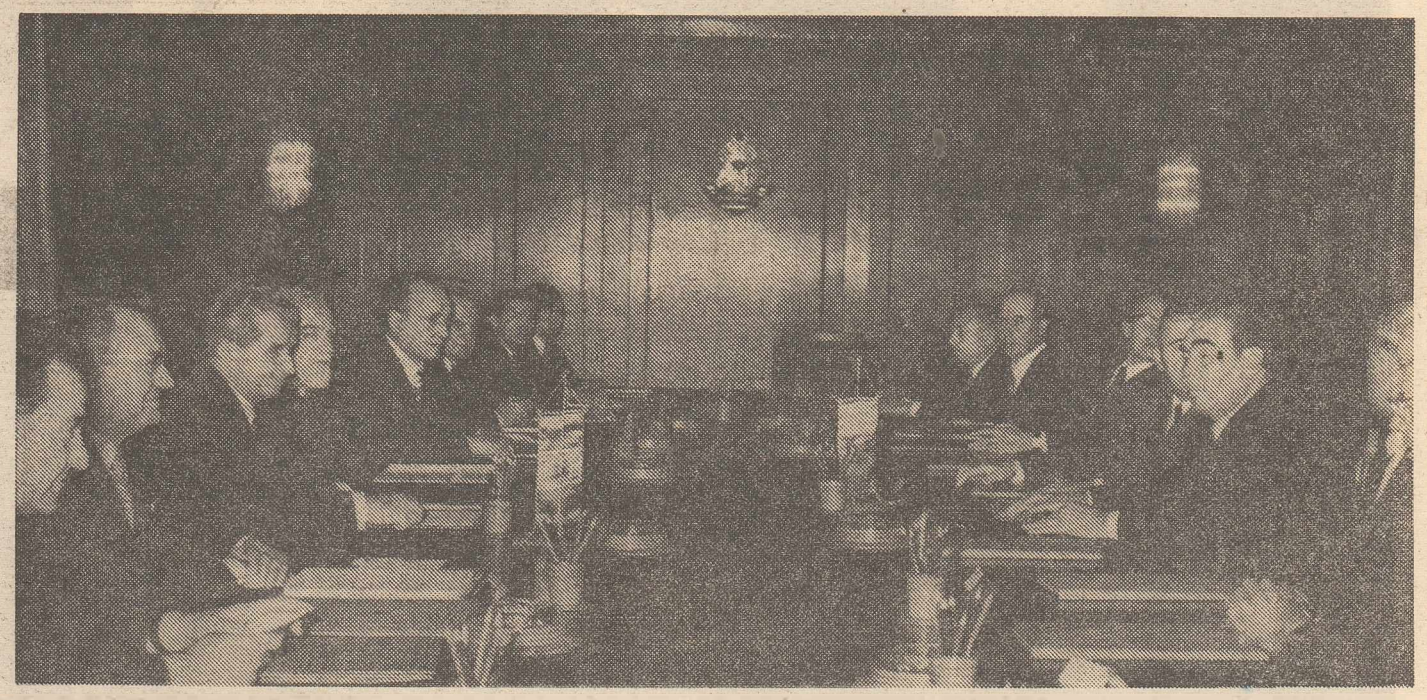

Hora prieteniei, imagine-simbol a sentimentelor frățești dintre popoarele român și sovietic

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, luni, 22 noiembrie, a sosit în țara noastră, într-o vizită de prietenie, tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Capitala României și odată cu ea întreaga țară au trăit începînd de luni un eveniment de mare însemnătate în dezvoltarea și adîncirea legăturilor frățești româno-sovietice, a colaborării dintre P.C.R. și P.C.U.S., un moment sărbătoresc al unei prietenii tradiționale, recomandate din plin de istorie.

Din primele ore, din primele minute ale acestei mari sărbători, ale unei mari prietenii, bucureștenii au salutat cu deosebită căldură, într-o atmosferă de vibrant entuziasm, întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev. Zeci de mii de locuitori ai Capitalei au ieșit în întîmpinarea distinsului oaspete la Aeroportul internațional Otopeni, pe marile artere ale Bucureștiului străbătute de coloana oficială, întregul traseu cunoscînd animația marilor evenimente. Aplauze pentru prietenia româno-sovietică, scandări neîntrerupte „Ceaușescu-Brejnev", „P.C.R.-P.C.U.S."; manifestări spontane exprimînd sentimentele de caldă ospitalitate și de stimă față de tovarășul Leonid Ilici Brejnev și cele de profundă dragoste pentru primul fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu; adeziune totală, exprimată entuziast, la neobosita activitate diplomatică a secretarului general al partidului nostru.

În Piața Scînteii, în semn de omagiu, de stimă și prețuire, secretarului general al C.C. al P.C.U.S. i se înmînează cheia orașului București, simbol al caldei ospitalități cu care poporul român îi întîmpină pe înalții soli ai popoarelor prietene.

O a doua oprire a coloanei se produce în Piața Victoriei, unde este rîndul pionierilor să participe, cu voioșia și entuziasmul propriu vîrstei lor, la ambianța festivă a zilei. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev traversează pe jos marea piață în care răsună aplauze, ovații, urale, piața înfățișînd imaginea vie a unității, voinței și mîndriei cu care poporul român își făurește destinul socialist și comunist, a încrederii depline în politica Partidului Comunist Român, a dragostei față de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un moment emoționant, încărcat de profunde semnificații, a fost acela în care, în aplauzele entuziaste ale mulțimii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev s-au prins în hora prieteniei, imagine-simbol a sentimentelor pe care și le nutresc reciproc poporul român și popoarele sovietice.

În cursul zilei de luni a avut loc prima convorbire între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a salutat cu căldură sosirea tovarășului Leonid Ilici Brejnev la București și a exprimat convingerea că această vizită va servi dezvoltării în continuare a prieteniei și colaborării dintre cele două partide și state.

Tovarășul Leonid Ilici Brejnev a exprimat mulțumiri cordiale pentru primirea caldă și prietenească făcută în Capitala României reprezentanților Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

În cursul convorbirii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev au început schimburile de păreri asupra unor probleme de interes reciproc.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a oferit luni un dineu oficial în onoarea tovarășului Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Marți dimineață, tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, a depus coroane de flori la Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism, Monumentul eroilor patriei, Monumentul lui V.I. Lenin și Monumentul eroilor sovietici din Capitală.

Pe panglicile coroanei depuse la Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism erau înscrise cuvintele : „Eroilor români ai luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism, din partea secretarului general al C.C. al P.C.U.S., L.I. Brejnev".

Coroana depusă la Monumentul eroilor patriei avea înscris pe panglicile sale : „Luptătorilor români căzuți în lupta cu cotropitorii fasciști, din partea secretarului general al C.C. al P.C.U.S., L.I. Brejnev".

La Monumentul lui V.I. Lenin, coroana depusă avea înscrisă pe panglici : „Conducătorului proletariatului mondial, Vladimir Ilici Lenin, din partea secretarului

Moment de deosebită însemnătate în cronica relaţiilor tradiţionale româno-sovietice, expresie a dezvoltării continue a raporturilor de caldă prietenie, de colaborare multilaterală şi solidaritate internaţională dintre P.C.R. şi P.C.U.S., dintre România şi Uniunea Sovietică, dintre popoarele celor două ţări

general al C.C. al P.C.U.S., L.I. Brejnev".

Pe panglicile coroanei depuse la Monumentul eroilor sovietici erau înscrise cuvintele : „Ostaşilor sovietici căzuţi în luptele pentru eliberarea României de sub dominaţia fascistă, din partea secretarului general al C.C. al P.C.U.S., L.I. Brejnev".

După depunerea coroanelor s-a păstrat un moment de reculegere.

În încheierea solemnităţilor, tovarăşul Leonid Ilici Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., celelalte persoane oficiale sovietice şi române prezente au primit defilarea gărzilor de onoare.

În cursul zilei de marţi au avut loc convorbiri între tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Leonid Ilici Brejnev. În cursul convorbirilor, desfăşurate într-o atmosferă caldă, prietenească, au fost examinate probleme ale dezvoltării în continuare a colaborării româno-sovietice în toate domeniile.

O atenţie deosebită a fost acordată adîncirii legăturilor dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, întăririi relaţiilor frăţeşti dintre poporul român şi popoarele sovietice. De ambele părţi s-a subliniat rolul important al vizitelor reciproce ale delegaţiilor de partid, de stat şi obşteşti şi, în primul rînd, al contactelor şi întîlnirilor la cel mai înalt nivel.

În contextul unui larg schimb de păreri cu privire la o serie de probleme internaţionale actuale au fost examinate problemele securităţii şi dezvoltării colaborării în Europa şi a fost relevată necesitatea îndeplinirii integrale a Actului final de la Helsinki de către toate statele semnatare.

La ora dării la tipar a revistei noastre, vizita în România a tovarăşului Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al P.C.U.S., continuă.

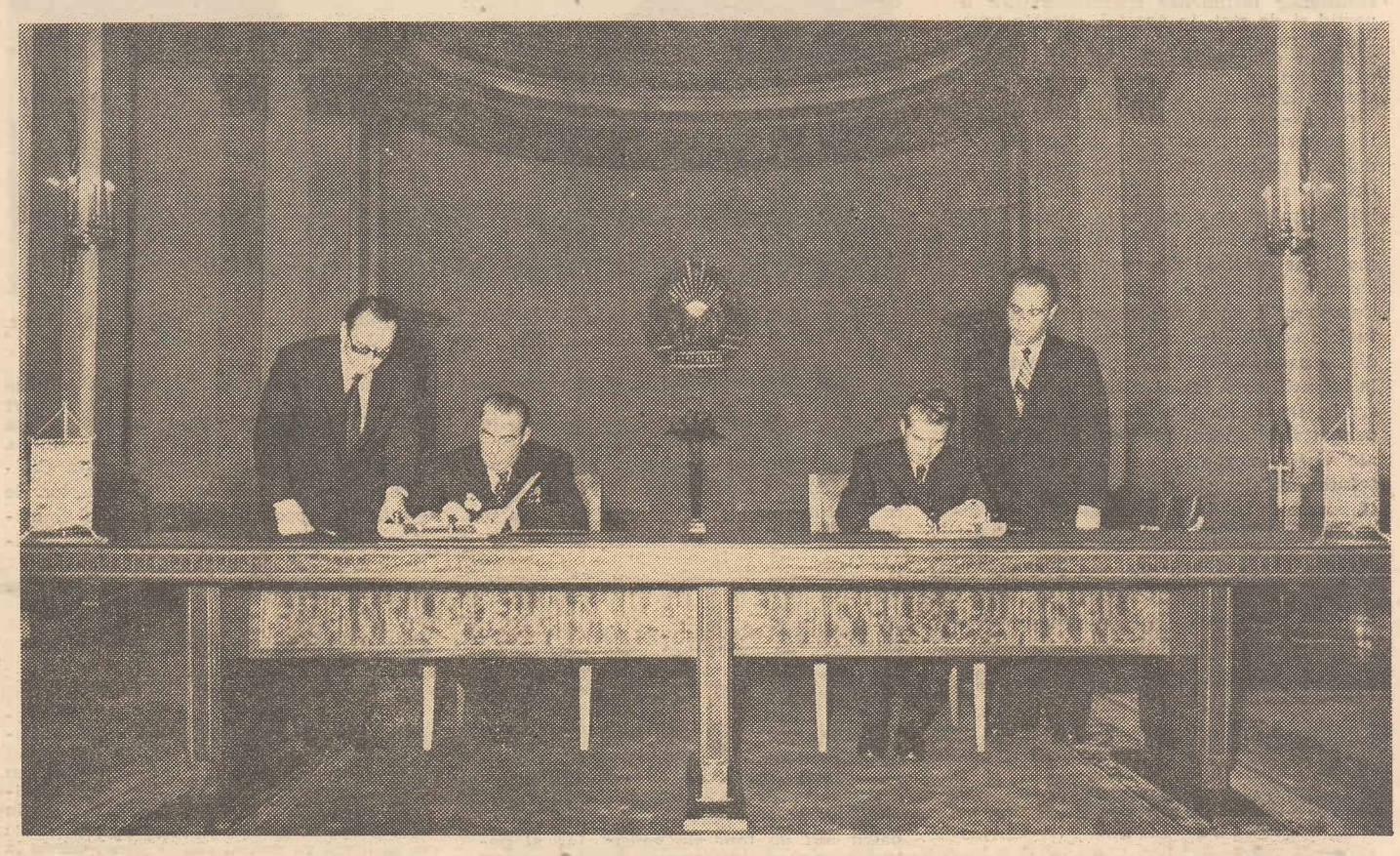

Ceremonia semnării Declaraţiei româno-sovietice

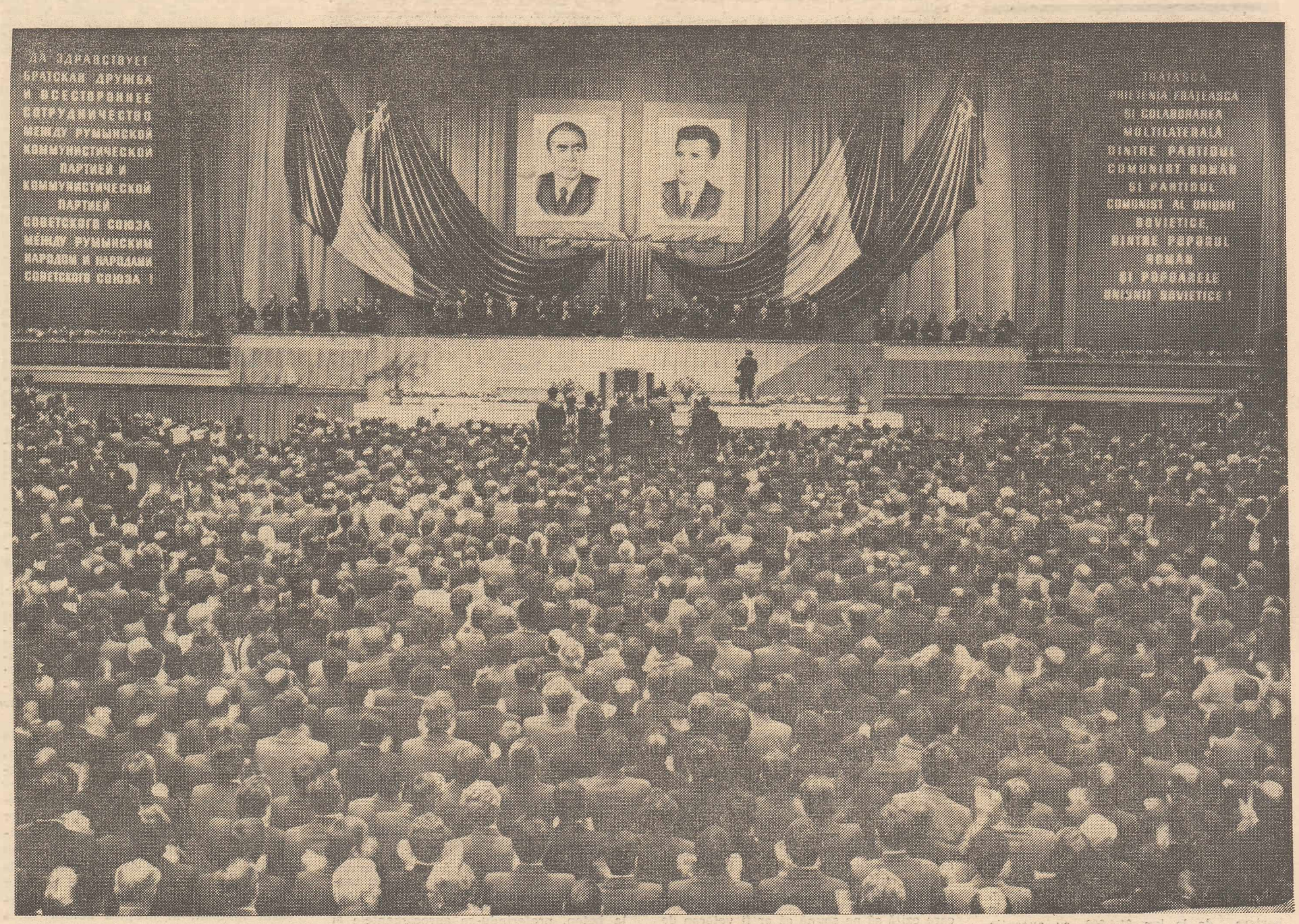

Imagine de la mitingul prieteniei româno-sovietice

Din agenda săptămînală de lucru a președintelui Nicolae Ceaușescu

Joi, 18 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Lumir Hanak, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste Cehoslovace în țara noastră. Cu acest prilej, Lumir Hanak a spus : „Dezvoltarea cu succes a socialismului în Cehoslovacia și România creează continuu premise favorabile pentru întărirea relațiilor reciproce de prietenie și colaborare, la a căror lărgire și adîncire contribuie într-o măsură hotărîtoare și concluziile și rezultatele întîlnirilor reprezentanților de partid și de stat, în special, stimate tovarășe secretar general și președinte, ale întîlnirilor dumneavoastră cu conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Gustav Husak".

După ce a mulțumit pentru salutările tovărășești transmise, și a adresat, la rîndul său, președintelui Republicii Socialiste Cehoslovace, Adunării Federale, guvernului federal și popoarelor Cehoslovaciei socialiste un călduros salut tovărășesc și cele mai bune urări de succes în opera de construcție socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus printre altele : **„In actualele condiții internaționale, colaborarea dintre partidele și țările noastre contribuie la intensificarea luptei pentru pace, democrație, securitate și colaborare în Europa, pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale cu participarea tuturor statelor și afirmarea cu mai multă putere în relațiile internaționale a principiilor egalității în drepturi și echității, ale respectării dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale".**

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit luni, 22 noiembrie, pe Elliot Richardson, secretarul pentru comerț al S.U.A.

Tot în săptămîna care a trecut, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe ambasadorul Canadei, Robert P. Cameron, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră.

Vineri, 19 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit delegația de primari din California, care a făcut o vizită în țara noastră. În numele oaspeților, Fred Guido, președintele Asociației orașelor din California, a exprimat sentimentele lor de gratitudine pentru onoarea de a fi primiți de șeful statului român, pentru posibilitatea oferită de a cunoaște din realitățile României contemporane, din activitatea organelor locale ale puterii de stat.

Președintele Nicolae Ceaușescu a evocat cu plăcere vizitele făcute în Statele Unite ale Americii, întîlnirile cu locuitorii Statelor Unite, inclusiv ai Californiei, și a apreciat evoluția pozitivă a relațiilor româno-americane, manifestîndu-și încrederea că raporturile dintre cele două state se vor lărgi în continuare în interesul ambelor popoare, al păcii și înțelegerii internaționale.

Luni, 22 noiembrie, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe Elliot Richardson, secretarul pentru comerț al Statelor Unite ale Americii, care participă la lucrările celei de-a treia sesiuni a Comisiei economice mixte româno-americane. În cadrul întrevederii a fost examinată o arie largă de probleme privind stadiul actual și perspectivele de dezvoltare a relațiilor economice bilaterale, relevîndu-se importanța întîlnirilor și convorbirilor româno-americane la nivel înalt de la București și Washington, a documentelor semnate cu aceste prilejuri, pentru continuarea cursului ascendent al raporturilor dintre România și Statele Unite ale Americii.

Schimbul de vederi a evidențiat convingerea că dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări, în domeniul economic, industrial și tehnico-științific, ca și în alte domenii, contribuie la consolidarea prieteniei și cooperării dintre cele două țări și popoare.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Nu departe de obîrșiile Cernei, un peisaj străvechi pășește într-o lume nouă...

La o fereastră a barăcii cu apartamente pentru oaspeți din incinta șantierului Cerna, într-o noapte a acestui noiembrie, lumina a stăruit pînă către ziuă aprinsă. Întîmplarea a făcut ca autorul acestui reportaj să petreacă noaptea aceea chiar în încăperea de sub această fereastră, să audă și să vadă tot ce se putea auzi și vedea : fișiitul unor planșe mari netezite cu o mînă bărbătească pe o masă de campanie, pașii apăsați ai inginerului Alexandru Bala măsurînd îngîndurat, de la un capăt la altul, camera de deasupra, sclipătul țigărilor plonjînd peste pervazul luminat în noaptea adîncă a Munților Mehedinți. Pînă în noaptea aceea, inginerul Alexandru Bala a fost șef de lot la barajul mic și la cariera Corcoaia. Din dimineața pe care o iveau zorile, devenise șeful șantierului Tismana din cadrul Sistemului hidrotehnic și energetic Cerna-Motru-Tismana. „Se construiește o centrală subterană acolo — îmi va spune un alt inginer, Manolache Stan, șeful șantierului Cerna din cuprinderea aceluiași sistem — și pentru a face față lucrărilor trebuie să ai ceva idei". În acest fel explicîndu-se noaptea albă a inginerului Alexandru Bala și tentația mea ulterioară de a ști pînă în amănunt ce lasă în urmă acest inginer hidrotehnic. Tentație de care am fost conștient abia către orele 8 ale unei zile care, aici, la 600 metri deasupra nivelului mării, începe la 5 dimineața...

Atenție, se mută un munte!

Cariera Corcoaia... Program de pușcare între 5 și 8 dimineața... O mulțime de inscripții te întîmpină, înaintea întîlnirii cu inginerul Ștefan Ciubotaru, în lumina tulbure a zorilor, pe rampa de acces în cariera unde exploziile repetate ale dinamitei au dezvelit pentru privire inima albă a muntelui : „Intrarea oprită pentru persoane străine !" sau : „În șantier, purtarea căștii de protecție este obligatorie !" Și eu, avînd cască de protecție, se cheamă că nu mai sînt persoană străină, cu atît mai mult cu cît mă aflu în grija minerului Gheorghe Antonie, un soi de factotum al acestui tărîm. Apoi : „Drum de șantier interzis circulației publice !" ; „Zonă de explozie, pericol de accidente!" ; în sfîrșit : „Conducători auto ! Respectați semnalele excavatoriștilor după cum urmează : un semnal — baraj principal ; două semnale — baraj de închidere ; trei semnale — halda !". Dar noianul avertismentelor din carieră abia cînd se pregătește pușcarea solicită o audiență sporită : la primul semnal, un sunet prelung, toți muncitorii din carieră se retrag la bariera de la km 21+000, cu excepția celor ce execută lucrările de pușcare ; la al doilea semnal, două sunete prelungi, se întrerupe circulația pe drumul Cerna sat-baraj, se evacuează zona periculoasă și șeful de schimb verifică adăpostirea corectă a utilajelor ; la al treilea semnal, un sunet scurt, are loc aprinderea și darea focului. Și ceea ce urmează nu mai este nici avertisment, nici semnal, ci însuși momentul spre care converg toate avertismentele și semnalele : un muget înfiorător care umflă interstițiile rocii cu praf și dizlocă din munte între trei și patru mii de tone de calcar. Iar al patrulea semnal, trei sunete scurte, nu mai pare decît un biet sîncet pe lîngă această formidabilă explozie : încetarea focului...

Cu alte cuvinte, se mută un munte și, după explozia care-i deșiră cu violență ființa, intră în acțiune cele 27 de Belazuri ale lui Dumitru Vană, inginerul șef mecanic al grupului de șantiere. La volanele lor — încărcate, apasă șoseaua cu 47 de tone — șoferii Gheorghe Robu, Nicolae Rada sau Dumitru Guran, în cele zece curse ce le efectuează într-un singur schimb, perindîndu-se prin Lunca Largă și Lunca Popii, captează în parbrizul rotit prin serpentinele strînse imaginea unui peisaj fundamental restructurat. Un peisaj străvechi, care pășește într-o lume nouă. Și este incredibil ce au izbutit să realizeze aici din 1972, cînd au fost declanșate lucrările, cei numai 750 de oameni angajați efectiv în restructurarea aceasta a peisajului. Și mutarea Muntelui Corcoaia în corpul barajului principal și al barajului de închidere este doar ceea ce se vede ; despre ceea ce nu se vede va fi vorba curînd...

Belazurile urcă urlînd din motoarele lor de tancuri pașnice, concepute fără blindaj, ajung pe creasta barajelor și basculează în corpul acestora, la fiecare transport, cîte două vagoane de calcar, alb sau cenușiu, după cum a fost vîna din care a mușcat dinamita. Și urcă spre cer și coama înaltă a barajelor, apropiindu-se de cota finală. De cîteva zile însă nu se mai așază argilă în corpul barajului principal, a fost așezat un strat de 18 m numai în acest an, dar în ultimul timp a plouat mult și procentul ei de umiditate este excesiv ridicat. În schimb, se așază calcar, cît mai mult calcar, între blocurile căruia curg mai întîi jeturi de apă, pentru a sili nisipul să se taseze în interstiții, apoi lapte de ciment care solidarizează definitiv întregul ansamblu. Sau se montează în trupul acestuia dispozitivele pentru măsurători și pentru urmărirea comportării în timp a muntelui de rocă îngrămădită de oameni. Sau se forează în pinten și se injectează beton în adînc, pentru a se umple toate fisurile din roca naturală. Deasupra a toate, duduind zi și noapte, vibrocompactoarele SAW 185 AEG. În versanții pe care-i unește barajul se mai întrevăd gurile de acces ale galeriilor de cercetări geologice și versanții înșiși sînt curățați de vegetație pînă la luciul încețoșat al rocilor. Și „eu am jupuit munții ăștia" — mă asigură buldozeristul Ion Pietraru, originar din comuna Ștefan cel Mare a județului Neamț, ajuns aici după ce a trecut pe la Porțile de Fier și prin cariera Corcoaia. Și trebuie să-l cred, de vreme ce palma lui aspră se sprijină familiar de lama unui gigantic Universal S 1 500.

Și Belazurile, mutînd mereu Muntele Corcoaia în trupul celor două baraje, se apropie cu fiecare cursă de cer. Diagrama acestei continue ascensiuni mi-o detaliază șeful lotului baraje, inginerul Ion Foale, care ezită să ne spună că ar fi veteran de la Porțile de Fier, pentru că acolo calitatea lui a fost aceea de beneficiar, nu de executant.

Ceea ce nu se vede

Cînd nu funcționează telefoanele, inginerul Manolache Stan, șeful șantierului Cerna, nu disperă. Relația cu restul lumii, atunci cînd rafalele vîntului sau avalanșele de stînci deteriorează circuitele, i-o asigură o stație de radio. Dar în dimineața aceasta telefoanele funcționează și, în urmă cu numai cîteva clipe, cei de la IFET-ul din zonă l-au rugat pe interlocutorul meu să le arunce în aer două stînci care le încurcă de mai multă vreme drumul forestier. Nimic mai simplu, a răspuns inginerul Manolache Stan și a cerut legătura cu artificierii de la cariera Corcoaia. Apoi ocolește biroul și revine în fața hărții care detaliază rețeaua de lacuri de acumulare și galerii subterane a Sistemului hidrotehnic și energetic Cerna-Motru-Tismana. „La început și la sfîrșit e mai greu — îmi suride — pentru că atunci avansul lucrărilor pare insesizabil. La Argeș au fugit toți și m-au lăsat pe mine să lichidez șantierul. La Porțile de Fier am început organizarea de șantier și tot eu am rămas ultimul, pentru a preda lucrările beneficiarului. Șmecherii, într-un șantier hidrotehnic, vin întotdeauna la mijloc, atunci cînd treaba merge în plin și tot ceea ce se execută se vede". Însă cuvintele **au fugit** și **șmecherii**, desigur, sînt vorbe de alint, pentru că nimeni nu a fugit cu adevărat nicăieri și nici șmecheri în carne și oase nu se prea perindă pe astfel de șantiere.

La începutul începuturilor, în 1950, după ce a terminat facultatea, s-a angajat la I.S.P.E. și a construit Uzinele de tablă din Galați și Întreprinderea Progresul din Brăila. Apoi, timp de mai mult de un sfert de veac, istoria vieții inginerului Manolache Stan se confundă cu istoria edificării unor obiective a căror importanță fundamentală în peisajul energeticii românești a reținut atenția întregii țări : hidrocentralele de pe Bistrița, Argeș și Lotru, sau Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, unde a zăbovit 6 ani și jumătate. Iar în acest cincinal, al revoluției tehnico-științifice, inginerul Manolache Stan știe cu certitudine că își va desfășura activitatea, din nou, într-un spațiu al hiperbolelor hidroenergetice : hidrocentrala Porțile de Fier II. Și nu se îndoiește că îl vor urma acolo, atunci cînd lucrările de pe Cerna vor fi încheiate, toți cei aproape 300 de meseriași care au fost recrutați din satele de la Dunăre. Vor fi mai aproape de casă, dar și de un zbor mai înalt.

Le va fi utilă, acolo, experiența acumulată ? Desigur, dar într-un alt sens decît cel curent, adică nu în sensul simplist că li se va oferi posibilitatea să reia, cu un plus de dexteritate, gesturi cu care s-au familiarizat. Dimpotrivă. „Construcțiile hidroenergetice — mă asigură interlocutorul meu — nu sînt niciodată identice, similitudinile lor privesc cel mult organizările șantierelor ca atare. În rest, totul devine nou, fiecare proiect te așază față în față cu soluții constructive al căror adevăr tu însuți ești dator să-l verifici. La Bicaz, barajul era din beton, iar centrala electrică amplasată la suprafață. Pe Argeș, barajul era tot din beton, dar centrala, în schimb, s-a mutat în subteran. Tot în subteran a fost amplasată și centrala de pe Lotru, în timp ce în construcția barajului s-a renunțat la beton, preferîndu-se anrocamentele și argila. În sfîrșit, la Porțile de Fier, centrala electrică face corp comun cu barajul". Altfel spus, fiecare variantă posibilă îți solicită integral inteligența tehnică și dacă de experiență este vorba, inginerul Manolache Stan crede cu tărie că această experiență, cu care el și oamenii lui întîmpină întreprinderile constructive ale cincinalului revoluției tehnico-științifice, este în aceeași măsură de ordin conceptual și moral. Mai exact spus, este vorba tocmai de ceea ce pretinde acest timp laborios oamenilor: cutezanță a gîndirii și verticalitate a caracterului.

Dar iată, vorbim, lumina cuvintelor dezvelește un jar care în mod obișnuit nu se vede, și harta pe care o avem în față încă se cere explicată. Caligrafia ei conține încă suficiente elemente care, la timpul potrivit, se vor înfățișa privirilor în întreaga lor splendoare : lacurile de acumulare Cerna, Valea Mare, Valea Lungă și Clocotiș, sau lacul tampon Tismana. Unite toate prin aducțiuni, principale sau secundare. Acestea, de-acum, orientate subteran de topometrii Ștefan Covschi și Ana Rusu, se înscriu în categoria lucrărilor care nu se mai văd. Curînd, cei ce au avut prilejul să străbată aceste drumuri subterane prin stîncă vor trebui pur și simplu să se mulțumească cu faptul că acest prilej li s-a oferit la timpul potrivit. El nu li se va mai oferi. Aducțiunea principală, de pildă, măsurînd 5 930 m, orientată spre Motru, unind lacurile Cerna și Valea Mare, a fost străpunsă la 19 august 1975. Aducțiunile secundare din sarcina șantierului Cerna — Craiova, Olanu, Stîrminos, Balmezu, Iovanu și Cerna — măsoară, împreună mai mult de 11 km. Cu temeritatea notorie a minerilor în stîncă, cu atît mai mult spor cu cît piatra e bună și ține, exploziile subterane fiind declanșate de la 300 de metri și numai de la 100 dacă echipele au avut timp să-și sape nișele laterale. Între timp, angajată și ea într-o întreprindere care nu se vede, brigada de mineri în stîncă a lui Dumitru Boiciuc avansează metru cu metru în galeria descărcătorului de ape mari și nu mai are mult pînă să-i străpungă traseul, după care va relua asaltul asupra stîncii într-o altă galerie, a cărei gură de acces o va deschide artificierul Vasile Pipirigeanu, cu patroanele sale de dinamită, la km 9 + 000 al drumului spre Herculane. Alți oameni, din brigada lui Nicolae Ciortan, sau din echipa lui Simion Marinescu, execută prize, betonări și armări, sau descurcă lucrurile la nodul de presiune și în casa de vane.

În afară de rîurile amintite mai sus, vor mai fi captate și alte rîuri printr-o rețea de tunele care vor măsura cîteva zeci de kilometri. Și „fiind lichidatorul Argeșului — mă asigură inginerul Manolache Stan — fiți convins că am mîncat destul păstrăv". Ceea ce nu înseamnă decît că întrebările privind o posibilă poluare sau o degradare a faunei rîurilor la care ne-am referit ar fi lipsite de sens.

Într-acolo se îndrepta, în dimineața în care am început să cunosc acest șantier, inginerul Alexandru Bala. Și sub fereastra luminată a locuinței acestuia, într-o noapte a acestui noiembrie, autorul reportajului de față a auzit și fișiitul unor planșe mari, întinse cu o mînă bărbătească pe o masă de campanie, și pașii săi apăsați măsurînd de la un capăt la altul încăperea de deasupra, și a văzut și sclipătul țigărilor plonjînd peste pervazul luminat, în noaptea adîncă a Munților Mehedinți.

MIHAI PELIN

Un amănunt dintr-o biografie exemplară

Se prezintă simplu, respectuos, fără sfială : Neagu Frigioiu. Vîrsta **— 49 ani.** Meseria **— sudor.** Funcția și locul de muncă **— șef de brigadă în secția construcții metalice de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila.** Vechimea în muncă **— anul 1943 l-a găsit încă ucenic la I.M.D., doi ani mai tîrziu obține carnetul de lucrător. La „Progresul" lucrează din '52.** Membru de partid **din anul 1962.** Activități obștești **— membru al comitetului de partid pe întreprindere, membru al consiliului oamenilor muncii, membru al comisiei pentru investiții pe întreprindere.** Starea civilă **— căsătorit, are trei copii : un băiat — ofițer, o fată — blănăreasă, altă fată tricoteză.** Trăsături exterioare : **potrivit de statură, păr cărunt, înfățișare viguroasă, mobilitate a privirii, vorbă cumpătată.**

— Faptele, meritele, v-au recomandat, tovarășe Frigioiu, înainte de a vă fi cunoscut personal. Mi-e greu să vă propun o anume formulă de discuție. Mărturisesc, nu știu cu ce să încep... Cum vă simțiți ?

— Bine! Adică sînt în putere, am multă poftă de muncă. Mulțumesc pentru întrebare și aștept și altele.

— Ați rostit cu adîncă convingere și căldură cîteva cuvinte frumoase — am multă poftă de muncă.

— Am lucrat la Combinatul siderurgic din Hunedoara. Mai apoi, la cel din Galați, la laminorul de tablă groasă, la prima cajă degrosisoare, la foarfecele de tăiat brame. Am fost chemat la Șantierul naval din Constanța, unde am sudat căldări marine. La Combinatul de celuloză și hîrtie Brăila, în construcția centralei termoelectrice...

— Care-i lucrul pe care-l iubiți cel mai mult ?

— De ce „cel mai" ? La toate țin la fel de mult, atîta vreme cît mă reprezintă și nu am primit nici un reproș pentru vreo execuție defectuoasă. Totuși, parcă mă simt foarte atașat de podul Vadul Oii-Giurgeni. Se adunase acolo toată crema, elita sudorilor din țară. Prin multe probe am mai trecut pînă s-au ales „aleșii". Artă și sudoare a fost acolo, lucram cîte 15 ore pe zi, iar cînd înalții demnitari ai partidului și statului m-au invitat la București — pe mine și pe alții care lucraseră la pod, și mi-au înmînat „Ordinul Muncii" clasa a II-a — m-am simțit tare fericit, îmi spuneam că sînt și eu cineva în țara noastră. Mare cinste mi s-a făcut...

— Dar cum ați ajuns șeful brigăzii tinerilor sudori ?

— Dacă vreți să știți, cînd mi s-a încredințat, în '71, conducerea brigăzii de tineret, nu prea mi-a venit la îndemînă. Îmi ziceam : sînt și alți excelenți lucrători, mai tineri ca mine, care puteau fi brigadieri. Apoi, îmi dădeam seama că va fi destul de greu dintr-un motiv, să-i zic, mai personal : îmi iubesc prea mult meseria ; ca să mă ocup de o brigadă înseamnă să mai las din mînă, din cînd în cînd, aparatul de sudură. Dar am trecut destul de repede peste această ezitare de moment — de ce n-aș spune-o, cam egoistă ! — și mi-am zis că-i datoria mea s-o fac, că sînt comunist, că meseria am deprins-o bine de la cei mai în vîrstă, de la cei care știau mai mult, iar acum sînt și eu dator să-i învăț și să-i îndrum pe alții.

— Au trecut ani de cînd sînteți în fruntea brigăzii. Ce impresii și noi convingeri ați căpătat în acest răstimp ?

— De la început m-am ambiționat să fac treabă bună cu băieții aceia cam certați cu disciplina, cam fără chef de muncă și cam zurlii în comportare și mai toți netunși, c-așa-i moda, spuneau. I-am verificat mai întîi ce știu, dacă se pricep sau nu la meserie. Și se pricepeau, dracii, cei mai mulți, nu glumă, dar cam anapoda, nu puneau cap la cap cunoștințele ca să iasă un lucru ca lumea. Întreg. Mai cu binișorul, mai cu asprimea, am pus ordine în brigadă.

— Cum ați făcut, concret ?

— Aș spune că mai puțin cu vorba, adică cu dădăceala, și mai mult cu fapta, cu exemplul. Îl văd pe unul, să zicem, că-i mai încet, că lucrează în dorul lelii. Vin lîngă el, cu aparatul, și mă apuc și eu de lucru, în tăcere (n.a. — cineva ne spunea că cel mai mult se teme de acest gest tăcut care parcă ar spune : „ține-te după mine !"). Și dacă văd că se îndirjește și el, că vrea să lucreze bine, îl ajut cu sfatul. Apoi, pun preț mare pe însușire, pe însușirea profundă, meticuloasă, gîndindu-mă că așa cum eu vreau să muncesc și peste zece ani și peste cincisprezece ani, așa-i firesc să vrea și tinerii mei. Să vrea, dar și să poată ! Secțiile uzinei noastre primesc o tehnică din ce în ce mai perfecționată și-i tot mai greu să știi pasul cu ea. Nu există alternativă : ori ne însușim tehnica nouă, ori va trebui să ne calificăm în primitiv. Cea de-a doua variantă, e de la sine înțeles, nu putem s-o acceptăm. Și-atunci învățăm. Pentru că astăzi învățătura nu este un lux, ci o necesitate severă.

— Și înțeleg tinerii aceste frumoase precepte despre viață pe care vi le impuneți și le urmați ?

— Unii — da, cei mai mulți. Dar, trebuie să muncești cu ei. Cu răbdare, cu tact, cu simțul datoriei. Șef de brigadă nu-i numai o funcție administrativă, este o muncă obștească. Educația nu începe cu programul de lucru și nu se termină odată cu el. A face muncă obștească înseamnă a lucra cu oamenii. E o muncă subtilă care necesită anumite cunoștințe, deprinderi și chiar vocație. Toate astea trebuie îmbinate între ele cu mult tact. Să mă refer la tinerii din brigada mea. Eu — v-am spus — nu mă socotesc un „bătrîn", dar nu-i chiar așa ușor să găsești un limbaj comun cu tineri de 18—20 ani. Noi am trăit adolescența în condiții diferite. Adolescenții și tinerii de azi au, în cadrul familiei, îndestulare, locuințe bune, televizoare, se îmbracă frumos. Și, cu toate acestea, unii nu știu „să se țină bine pe picioare". La aceeași vîrstă, părinții lor nu aveau mai mult de o pereche de pantaloni, dar erau mai tari sufletește. A le spune însă toată ziua : „noi la vîrsta voastră..." este o metodă care nu-i poate convinge. Eu cred — și așa și procedez — că trebuie explicat că viața mai bună ne obligă la mai mult, la întărirea sentimentului responsabilității, întrucît orînduirea noastră se dezvoltă, merge mereu înainte, fără pauze. Că nivelul mai bun de viață nu înseamnă doar trai bun pe vatra caldă, ci o condiție obligatorie ca să fim mai buni și mai utili celor din jurul nostru.

— Dumneavoastră ați lipsit vreodată de la lucru ?

— Niciodată, în aproape 33 de ani.

Uneori chiar și biografia unui om îți poate vorbi despre însușirile lui sufletești. Despre valoarea lui morală. Despre conștiința lui. Biografia lui Neagu Frigioiu, truda lui sînt adunate, cum am văzut, în lucrări spectaculoase. Ceea ce vrem să remarcăm este însă faptul că, uneori, chiar și un amănunt, un anumit amănunt, poate să lumineze o trăsătură morală fundamentală.

Să zăbovim puțin asupra amănuntului acestuia. Oricîte cuvinte s-ar cheltui pentru a-l zugrăvi pe sudorul în cauză, tot n-ar vorbi mai mult despre el, despre extraordinara lui corectitudine, despre sentimentul responsabilității pentru munca sa, dar și despre pasiunea pentru meserie decît acest amănunt. Cît de mare este pentru el valoarea actului cotidian al muncii dacă, în 33 de ani, nu și-a îngăduit să-l abandoneze măcar o zi ! În 33 de ani ! Cîte nu i s-au putut întîmpla în acest răstimp ? E de presupus că au fost și momente grele în viața particulară, momente care l-ar fi putut reține, într-o zi sau alta, să meargă la uzină.

— Munte de nepăsare de-ai fi și tot te zdruncină o asemenea biografie, ne spunea un tovarăș de muncă mai tînăr. Cum poate v-a zis șeful, într-un timp începusem și eu să cam lipsesc de la lucru. Șeful m-a întrebat de ce... Întîi am vrut să îndrug eu un motiv, acolo... Dar, pe loc, mi-am amintit că în 33 de ani el n-a lipsit niciodată și-atunci mi-am dat seama că eu, cu sărmanele mele motivări, aș deveni caraghios. Și-am tăcut. Am tăcut, am înghițit și am băgat la cap...

Este cea mai convingătoare mărturie despre autoritatea fermă, implacabilă, pe care un comunist ca Neagu Frigioiu și-a cucerit-o printr-o înaltă conștiinciozitate, prin însăși autoritatea faptelor sale. În fața unei asemenea autorități, mentalitatea ușurinței, a derogărilor de la moralitatea muncii se topesc ca un fulg de zăpadă.

Ne-am mai amintit de cuvintele unui ucenic din brigadă, pe care le-am socotit că pot rotunji mai bine această povestire simplă, deoarece, de fapt, ele nu încheie o biografie de muncă, ci o continuă, ca o ștafetă între generații : „Eu urmez exemplul șefului brigăzii în care lucrez. Este un bun cunoscător al meseriei. Are mîini de aur. Niciodată nu tipă la noi, și muncește el însuși, iar noi, uitîndu-ne la el, muncim mai bine".

VALERIU STOIU

„Nici tinerii nu pot fără bătrîni, dar nici bătrînii fără tineri"

— Dacă nu ți-o fi cu supărare Ștefan Tripșa, să stăm puțin de vorbă ! N-aș putea spune că știu prea multe despre dumneata și cred că generația din care faci parte știe destul de puține lucruri despre **eroii generației** sau generațiilor trecute. Ștefan Tripșa rămîne în mintea multora oțelarul-care-scoate-o-mulțime-de-șarje-peste-plan.

— D-apoi, de ce să fie? Nu-i nici un necaz. Eu am venit în Hunedoara în 'nouă sute patru-s nouă din comuna Bărăbanți, județul Alba. Desigur mai întîi am intrat la școala profesională, unde de meseria de oțelar m-au legat mult vorbele frumoase ale unui om, respectiv directorul școlii pe atunci, unul Constantinescu. Am avut desigur și maiștri bătrîni, de la care într-adevăr aveam multă meserie de învățat. Eu eram o fire așa, mai deschisă, și mai micuț — că munca m-a crescut și m-a dezvoltat pînă la cele cam 90 de kilograme pe care le am astăzi, ăsta e adevărul ! — și ei îmi spuneau „minzul oțelăriei". La 19 ani am devenit maistru de schimb, la 21 eram ajutor al maistrului șef Iancău, cel care lucrase și la oțelăria veche, acolo unde am crescut și eu. Erau și oameni cu mentalități învechite, unii care susțineau că meseria este un secret profesional. Am întîlnit și veterani care țineau foarte mult la funcțiile lor, atît de mult încît atunci cînd plecau în concediu aveau grijă să deregleze cumva mersul cuptorului, pentru ca la numai o săptămînă să fie chemați înapoi. Că uite, vezi doamne, nu merge cuptorul fără dumneata ! Erau desigur în perioada aceea în Hunedoara mai multe cîrciumi decît cinematografe de exemplu, ca să nu mai vorbesc de librării și alte puncte de formare a omului. Și cam aicea se opreau toți după sfîrșitul schimbului. Eu însă pînă ce am venit în Hunedoara nu am pus bere în gură. Cînd am fost promovat ajutor al maistrului principal, practic am intrat în grupul celor bătrîni — și a trebuit să mă adaptez situației... Vă asigur că prima halbă de bere mi s-a părut a fi foarte amară, apoi m-am mai obișnuit — dar la ritmul lor tot nu puteam să rezist, eram mai mult figurant. Dar am învățat astfel o mulțime de lucruri. Și cînd maiștrii mei se încălzeau bine — maiștrii Iancău, Ciocea, Giosan, Munteanu, adevărați veterani ai oțelului — începeau o serie de discuții, își depănau amintiri și-și spuneau fiecare ce necazuri au avut pînă s-au deprins cu tainele oțelului. Dura așa ceasuri întregi, nopți chiar, în care am prins foarte multe. Și a doua zi, cînd mergeam la treabă, cu mintea trează, le puneam niște întrebări de se mirau și mă întrebau : da' tu unde ai citit toate astea ? ! Probabil că și-au dat seama pînă la urmă, dar n-au zis nimic. Și azi așa, mîine așa — am reușit ca într-o perioadă destul de scurtă să mă așez în fața tuturor oțelarilor mai tineri și, în 1954, să iau locul șefului meu. N-a fost deloc ușor, mai ales că în subordine aveam și maiștri vechi, dar ceea ce am făcut bine a fost că n-am căutat să mă impun prin funcție sau prin forță. M-am impus doar prin capacitatea de a gîndi, de a îndruma și a lega colectivul din care făceam parte. În '59, la numai 26 de ani, am primit titlul de Erou al Muncii Socialiste. Și uite așa, am ajuns să lucrez și eu de atunci cu oameni mai tineri decît mine, să încep să cresc cadre noi pentru oțelărie. Și-am văzut cît îi de greu !

— Cît ? !

— D-apoi, eu am o vorbă : omul este ca și un pom — îl pui, îl cureți de omizi, îl înveliești iarna să nu-l roadă iepurii, îi dai și apă cînd este nevoie, adică trebuie să-l îngrijești bine întîi, și după aceea începe să dea roade. Dar trebuie să aștepți un an, doi, patru — pînă produce ! Eu m-am lovit cu capul destul și am învățat. Din păcate, noi considerăm adesea că un om are personalitate numai cînd el are și o funcție. Și cred că aicea greșim, mai ales cu tineretul. Tineret avem peste tot, și foarte bun — tineret și tineri sînt și la școală, și pe tractor, și la furnale. Iar ficcare are personalitatea sa. Ne ocupăm însă de tineri abia cînd ei încep să producă. Dar oamenii trebuie pregătiți pentru a produce valori — dacă nu azi, mîine... De aceea zic că ar fi mai bine să apreciem fiecare personalitate, pentru că orice tînăr are ceva bun în el, încă de pe băncile școlii.

— Cum reușești dumneata însă să-l stimulezi și să-i crești pe tinerii din jurul dumitale, ținînd cont că metodele celor de la care ai învățat meserie le consideri ca depășite ?

— Eu socotesc că, așa cum zic și hotărîrile partidului, trebuie să ne ocupăm de cadre, să le selecționăm, să le creștem, să le promovăm ; dar, alegem noi întotdeauna cei mai buni oameni ? Mărturisesc că și eu am mai dat-o în bară, cînd am promovat un tînăr fără să-l cunosc nu numai din uzină, ci și de pe stradă, din familie și societate și, greșind cîteodată, am tras învățămintele necesare. E păcat să se întîmple invers : întîi să promovăm, adică să-i dăm un post mare, apoi să începem să-l creștem, iar la urmă să fie necesar să-l „selecționăm", pentru că nu corespunde. Pierdem astfel timp, și timpul are valori foarte mari pentru noi. De aia zic că ficcare promovare trebuie gîndită bine înainte, de tot colectivul din care face parte omul cu pricina, mai ales dacă e tînăr. Eu, drept să spun, mă împac bine cu tinerii — și știu că mă respectă toți, chiar dacă atunci cînd iau cuvîntul într-o ședință și a greșit vreunul poate să fie sigur că nu-l iert, nu-l iert nicidecum !

— Nea Fane, aș zice că parcă te supără ceva. Prea ești pornit...

— Ei, asta cam așa-i. Dacă tot la problema tineretului te referi ! Tinerii noștri au cam început să ocolească oțelăria — și nu-i bine. Ei ar trebui să știe că oțelarul de astăzi nu mai este lopătarul de ieri. Oțelarul de astăzi este aproape un intelectual, adică vreau să zic foarte priceput în meserie, pentru că după mine — și nici nu vreau să combat pe nimeni, dar asta e credința mea — intelectual este nu numai acela care știe multe și fel de fel, ci și acela care-și știe foarte bine meseria sa. Dar astăzi părinții nu mai sînt mulțumiți ca al lor copil să cîștige bine și să fie OM, stimat de toți și mulțumit în viață ; el trebuie neapărat să devină domn, om cu diplomă și funcție mare, chiar dacă are sau nu cap pentru asta.

— A crescut nivelul de trai, au crescut pretențiile... Astăzi orice tînăr poate urma mult mai ușor o facultate, sau o școală tehnică superioară. Nu văd ce-i rău în asta !

— Păi nu-i rău nimic. Numai că, vezi dumneata, totul pleacă de la familie, De multe ori nu mai este după tînăr — fie ce-o vrea el să se facă, mama și cu tata hotărăsc că trebuie musai să se facă doctor ! Uite, în general înainte ficcare familie avea patru, cinci copii. Și familia acționa chiar foarte bine. În sensul că tata spunea așa : p-ăsta îl cresc ca să-mi fie urmaș la coarnele plugului. Iar mama : p-asta `o cresc să rămînă fată în casă, adică să știe să facă o pîine, să spele o haină și așa mai departe. Iar p-ăsta, luptăm să-l facem domn ! Și fii sigur că acela era și cel mai dotat dintre frați. Și chiar ieșea domn, pentru că merita... Uite, eu aveam 14 ani și tata era mecanic de locomotivă ; se scula noaptea la ora 3 și pleca la Coșlag — acolo avea depoul. Și zicea : măi băieți, eu și cu frati-miu, care avea 15, sculați-vă, adăpați vitele și mergeți la plug. Și ieșea luna, noi eram la holdă și așteptam să vină un vecin să ne ajute să dăm plugul jos din căruță, că nu puteam singuri, așa eram de mici. Și pînă dădea căldura, noi o jumătate de iugăr deja îl terminam. Dar foarte bună a fost treaba, cînd mă gîndesc că băiatul meu avea 14 ani și maică-sa îi făcea încă pantofii. Ce să-i mai zic — eu la anii tăi mergeam la plug, de cu noapte... Astăzi ceea ce-i după mine rău este că toată lumea vrea să-și facă copilul domn. Părintele este însă factorul principal ; el trebuie să știe unde să se oprească cu copilul său. Că mai bine ca el nu-l poate cunoaște nimeni ! Mulți părinți spun — uite dom'ne, tineretul ăsta, nu știu ce, dar ăia de la U.T.C. ce fac ? ! Păi ce să facă doi activiști cu aproape 15 000 de tineri ? Dacă tu, ca părinte, nu-l întrebi cînd vine noaptea pe la 12 acasă că unde ai fost sau cu cine ai fost — cine poate s-o facă în locul tău? Că mai e și teoria asta: apăi, dacă eu am trăit rău, de ce să trăiască și el rău? Dar el poate fi un muncitor bun, un tehnician bun, un maistru bun — nu numai un doctor sau un profesor, că toate-s meserii și-n toate cîștigă oamenii astăzi bine. Dar un muncitor bun este chiar mult mai bine apreciat decît un profesor prost. Și nu-i vorbă numai de stimă, ci și de bani ! Că astăzi un muncitor și un tehnician foarte bun, de cea mai înaltă calificare și încadrare, pot să cîștige și peste trei mii pe lună. Ca să nu mai vorbesc de maiștri... Ș-atunci, de ce să-l vîr eu cu forța în facultate, să ia acolo locul altuia, și nici să nu facă treabă după aia ? ! Asta e problema, cînd nu știe sau nu vrea să știe părintele respectiv unde să se oprească cu copilul său, și eu zic că-i chiar un pericol social în țara noastră treaba asta. Cunosc oameni care încă din clasa a doua, a treia își meditează copilul la cîteva obiecte. Zice : dacă-l meditez, scot om din el ; uite, aicea trebuie nițel ajutat, și tot așa... Mulți părinți își dau toți banii la profesor, numai ca s-ajungă copilul lor domn. Eu pe-al meu nu l-am meditat niciodată, da'-l văd că-nvață singur pînă după douăsprezece noaptea cîteodată. Ar trebui să luptăm mai hotărît împotriva acestor mentalități greșite, și care se transmit și copiilor. Că toți, zic eu, putem fi domni, adică oameni mai ales, fie că lucrăm la un spital, sau la birou, sau în oțelărie și pe șantier...

DUMITRU GRAUR

„Acțiunea calitate" în acțiune

„Întreaga țară este chemată la lupta pentru calitate. Oriunde se produce, în plan material sau spiritual, calitatea se cere prezentă. Ce-nseamnă aceasta pentru noi ? Autodepășire, aliniere la tehnica cea mai modernă, dacă nu chiar crearea ei de către noi, o preocupare continuă și permanentă.

Am reprodus, întocmai, răspunsul pe care l-am primit din partea secretarului comitetului de partid al Întreprinderii mecanice de material rulant din Pașcani, Gheorghe Panaite, atunci cînd l-am întrebat ce crede despre „acțiunea calitate", pe care o impune atenției generale, în mod consecvent, conducerea partidului. După care aveam să trecem prin cîteva birouri și ateliere ale uzinei moldovene, încercînd să surprindem noțiunea de calitate în parametrii săi concreți.

Boghiurile și nasturele paltonului...

Faima acestei întreprinderi este, mai ales, producția de boghiuri, adică tocmai a acelor piese destinate vagoanelor de cale ferată care sînt supuse celui mai teribil efort în exploatare.

— Dumneavoastră afirmați că boghiurile noastre sînt bine cotate chiar și pe plan mondial. Văd că știți și unde exportăm, avea să ne spună Constantin Ursuleanu, directorul întreprinderii, pe care l-am întîlnit undeva prin uzină, atent la felul în care se desfășura munca. Am putea deci să ne declarăm mulțumiți de calitatea produselor noastre. Ei bine, nu o facem, fiindcă la noi calitatea este, cred, de două ori, cel puțin, mai importantă decît în alte părți. De ce ? Pentru că ceea ce facem aici se adresează traficului de cale ferată. Orice neglijență ori rabat la calitate se plătește în vieți și valori mari materiale. Dacă croitorul ți-a cusut un nasture strîmb și-ți stă paltonul hăit, îi zici ceva în gînd, cui trebuie, și-ți pui nevasta să ți-l îndrepte, avea să conchidă cu umorul său bine cunoscut păscănenilor tocmai pentru că, sub hazul vorbelor, se ghicește, mereu, un gînd mai grav. Cu vagoanele nu-i tocmai așa de simplu...

— De ce credeți că este vorba, atunci, despre „o luptă" ?

— Vezi, matale, nici degetele nu seamănă unul cu altul și sînt numai zece, or aici lucrăm cîteva mii de oameni. Nu chiar toți înțeleg, la fel de repede și de adînc, comandamentele calității, răspunderea lucrului făcut, cu toate eforturile și explicațiile organelor politice, sindicale, ale conducerii administrative. Foarte mulți sînt încă tineri, tineri de tot. Cînd observăm o scădere a calității muncii, poate fi prea tîrziu. Pentru a nu ajunge în astfel de situații, ne luptăm. Nu uita povestea cu paltonul și croitorul... Asta ar fi una. Noul, pentru a înlocui vechiul, ori pentru a-l perfecționa, recurge tot la luptă: cu inerția unora, cu deprinderile devenite reflex ale altora, cu mentalități de genul: de ce să schimbăm dacă și așa merge bine ? La noi, problema cea mai importantă este aceea ca de la cele mai mici operații pînă la finisarea unui produs, să zicem boghiurile, fiindcă ne-am legat de ele, cu toate că sînt încă multe altele pe care doar noi le producem în țară, să se asigure o calitate superioară fiecărei operații intermediare. Diversificarea producției, condițiile specifice produselor noastre impun ca toți muncitorii să știe și să înțeleagă pentru cine lucrează ei, ce consecințe pot avea erorile lor, „simplele scăpări din vedere", așa că nu cred să greșim cînd zicem că ne luptăm pentru calitate.

Sudori fără mască

În marea hală de fabricare a boghiurilor, pe care o cunoșteam, înregistrăm o primă noutate: un spațiu destinat controlului tehnic de calitate, care se efectuează pe loc, și — imediat — o alta : cabina de raze Roentgen. Explicațiile ne sînt furnizate de inginerul Isidor Ermolai, șeful serviciului C.T.C. pe uzină.

— Lucrăm foarte multă sudură. În aproape toate secțiile. Ne-am pus problema accelerării ritmurilor de producție în paralel cu îmbunătățirea calității operațiunilor de sudură. Prin colaborare cu Institutul de cercetări științifice al ministerului nostru, am găsit o soluție comună pentru rezolvarea ambelor intenții: sudură de rezistență majorată, eficiență. În 1973, am fost dotați cu o mașină specială de sudat automat, în 1974 cu încă una, iar de curînd am introdus asemenea utilaje realizate chiar de noi aici, la Pașcani. Hai să le vedem.

Nu trebuie să fii neapărat un specialist foarte calificat ca să observi că într-o hală unde se sudează permanent nu există gaze, nu vezi tremurînd pe ziduri fulgerele albastre ale oricărui aparat „clasic" și să nu remarci că muncitorii nu poartă casca cu care-și protejează ochii. De fapt, chiar acestea sînt primele avantaje ale noului procedeu folosit la I.M.M.R. Pașcani. O mică instalație, ca un cărucior mobil, cu un pupitru miniatural și cu o roată mai mare, pe care strălucește strînsă în cercuri suprapuse ca-n trunchiul unui copac puternic sîrma, este fixată pe piesa care se sudează Zece asemenea agregate funcționează în secțiile de boghiuri și tampoane. Șeful atelierului în care ne aflăm, Constantin Avasilcă, ne informează, cu o vădită mîndrie, că din cele opt unități ale centralei Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, doar cea din Pașcani are astfel de agregate.

— Pentru noi, ne spune acest bărbat robust, ajuns la 38 de ani (cînd, cum ? nici el nu știe și-i pare rău c-au trecut anii și că n-a făcut tot ceea ce ar fi putut face) agregatul acesta înseamnă un mijloc prin care am sărltat, dintr-o dată, de la un lonjeron și jumătate, cît realiza un sudor bun în opt ore, la 6 bucăți, în același timp. De ce mă refer la productivitate și nu la calitate ? Fiindcă merg una cu alta. Lucrările nu mai prezintă pori, incluziuni, facem sudură de calitatea întîi și a doua în loc s-o facem de-a cincea. Piesele sînt mai rezistente, sudura pătrunde pînă la rădăcina materiei și-o leagă, pe viață. De electrozi nu mai ne folosim. I-am înlocuit cu sîrmă. E și mai ieftin.

— Ce se întîmplă cu sudorii „clasici" ? Dispar ?

— Ei acoperă acum alte locuri de muncă, adică cei mai bine calificați, pentru că la agregat inițierea este mai rapidă, comanda de la pupitru fiind și mai ușoară. Oamenii nu mai îngenunchează în fața muncii, cu nasul în gaze toxice, cu ambele mîini ocupate de ciocan și de mască.

În secția tampoane, saltul producției este și mai spectaculos: de la 8—9 tampoane pe zi, sudate „la circular" de un singur om, s-a ajuns la 110 bucăți, adică la 220 deoarece secția lucrează, acum, în două schimburi.

Este necesar să acordăm o atenție mult mai mare decît pînă acum problemelor calității produselor. Este evident pentru oricine — și trebuie să facem ca acest lucru să fie înțeles de toate conducerile colective ale unităților economice, de toți oamenii muncii — că nivelul tehnic, calitatea produselor constituie o condiție esențială pentru progresul economiei noastre.

Se impun măsuri hotărîte pentru ridicarea calității, multă exigență, fermitate.

NICOLAE CEAUȘESCU

— De curînd, ne spune inginerul Isidor Ermolai, am introdus controlul prin Roentgen, care se face direct în secție, într-un spațiu blindat, și în laboratorul întreprinderii, de către oameni specializați.

Trecînd de la un loc de muncă la altul, vedem un muncitor cățărat pe o cabină metalică uriașă, aflată chiar la intrarea în secție. Este bine dispus și ne salută cu mîna în care ține ciocanul de sudură. Este deci un „clasic" al profesiei. Îl cheamă Ion Guzu și are de gînd să termine de încheiat cabina chiar azi. Ce va fi aceasta ? Un cuptor pentru tratarea termică a electrozilor, care se face după calcule precise, tocmai pentru ca și sudurile, prin metoda tradițională, să fie mai bune. Nu ne mirăm auzindu-l pe Ion Guzu zicînd, de-acolo de sus, unde era cocoțat: „Pentru calitate ne dăm sufletul".

De la potcovărie, la forjă

Un cuplu interesant cunoaștem în secția forjă-turnătorie: tînărul inginer Ludovic Bursuc (30 de ani) și muncitorul Petru Nemeș (50 de ani) Amîndoi din același sat. Hălăucești, apropiat Pașcanilor. Oricare dintre ei poate explica, la fel de bine, cum se reflectă în munca secției, efortul pentru calitate. O și fac, vorbind pe rînd, fiecare respectînd ceea ce este de respectat la celălalt: titlul de inginer și experiența vîrstei. Aflăm, astfel, că la ordinea zilei, pentru turnători și forjori, sînt înscrise turnarea unor piese în cochilie, ceea ce scutește o operație care nu se mai face: prelucrarea mecanică, iar dacă-i vorba despre bara de tracțiune, care se execută acum direct în matriță, se scutesc trei: imprimarea suprafeței, debavurarea capului și întinderea manuală. Petru Nemeș (o față rotundă și blîndă pe care tepii bărbii nu reușesc s-o asprească) vorbește despre metodele noi ca și despre coeficienții de calitate, cursiv și în deplină cunoștință de cauză (ceea ce ne amintește vorbele inginerului Ursuleanu referitoare la cunoașterea de către muncitori a lucrului pe care-l au de executat, a destinației acestuia). Petru Nemeș este unul dintre acești oameni. El a parcurs un drum lung pînă a ajunge la nivelul impus de profesia sa. Un drum ce pare de-a dreptul istoric, dacă îl raportăm la întregul fenomen social al țării, pentru că fostul țăran din Hălăucești lucrase, în tinerețea sa de după armată, cam pînă prin '53, dacă am reținut bine, ca fierar în satul natal, potcovind caii oamenilor, „fabricînd" caiele și bucșe rudimentare, pentru cărute.

— La noi se calculează coeficientul de calitate la piesele rebutate. Sînt admise, pentru forjare 1,11% și noi nu facem decît 0,009%. La aschierea mecanică stăm și mai sus : s-a planificat 0,244% și am făcut 0.07%...

Zicînd ceea ce-a zis, Petru Nemeș privește repede spre inginer, căutîndu-i ochii care să-i confirme vorbele, dar nu-i poate vedea deoarece Ludovic Bursuc stă înclinat și cozorocul șepcii îi ascunde, dar o poate ghici, din clătinarea lină a capului prin care consăteanul său mai școlit subliniază, parcă, fiecare cifră pronunțată de Nemeș.

„Mama calității"

Trebuia să ne gîndim, poate, că subiectul reportajului nostru are și o sursă internă, proprie întreprinderii, în afara celei generale, prezentă pretutindeni. Ne-am dat seama de aceasta vizitînd secția de prelucrări mecanice, unde l-am și cunoscut pe maistrul Vasile Andronache, înconjurat de cîțiva oameni, ca de un stat major, în care se aflau printre alții maistrul Gheorghe Iurcan secretarul comitetului de partid, și șeful de echipă Ioan Cordoneanu, președintele comitetului sindical al aceleiași secții.

— Aici nu există piese bune și mai puțin bune. Ori sînt bune, ori rebuturi. Aici, la noi, e mama calității. Ori mamă e una singură, nu două, așa-i ?

— La dumneavoastră în secție nu se mai poate progresa prin urmare...

— Vai de mine ! Dar cine a pretins așa ceva ? Am avut necazuri, diverse, tocmai pentru a obține calitate și a nu ceda la acest capitol. Altfel zis, produceam mai puțin și în condiții mai grele. Să vă dau un exemplu: mașinile erau dispuse, în funcție de ceea ce se producea aici altădată. Le-am redispus într-o ordine nu neapărat estetică, pentru că arată frumos așa aliniate, ci într-una funcțională. Așezarea respectă fluxul tehnologic. Cîștigăm timp, piesele trec, pe rînd, de la o mașină la alta. A fost primul pas. Al doilea, făcut recent de tot, ne-a mai scăpat de un bucluc. Fiecare mașină are pompa ei de apă, care îi furnizează emulsia de ungere a pieselor prelucrate. Bobinele acestor pompe se ardeau deseori, nu le puteam repara aici, turnam soluția cu cana de apă Trei ani ne-am chinuit și frămîntat cum să facem. Am cerut concursul unora, altora... pînă la urmă am făcut-o de capul nostru, adică am creat o stație centrală, chiar aici în secție, sub betonul pe care stăm, cu o pompă de putere mai mare, care alimentează acum toate mașinile. Soluția lichidă n-o mai aruncăm. O recirculăm Vine pe țeavă, pleacă pe conducte de beton. Instalația e mică, dar de mare importanță. A scăzut și consumul de energie electrică de la 16 kW/h la 4 kW/h. Asigurînd emulsia fiecărei mașini, creștem durata de funcționare a sculei și calitatea ei, degradarea mașinilor este mai mică.

— Dar dacă se arde și bobina acestei pompe ?

— Avem una de rezervă, care intră imediat în funcție.

— A cui a fost ideea ?

— A mea, răspunde fără nici o reținere maistrul Vasile Andronache. Am realizat-o cu Ioan Cordoneanu, în regie proprie, ca să zic așa. Au ieșit și niște bănișori, nu mulți, dar au ieșit...

Ne reîntîlnim cu directorul Constantin Ursuleanu, care-și face tururile sale obișnuite prin uzină.

— Care este reflexul personal al calității, cum se răsfrînge el în viața oamenilor ?

— Este mai ales de natură morală și, credeți-mă, mi se pare mult mai important decît aspectul material, deși nici acesta nu lipsește. Aici, la Pașcani, există un cult sau o mîndrie, cum vreți să-i zicem, a meseriilor. Cei mai vechi își amintesc, iar celor tineri le-o spunem noi, de cîte ori avem prilejul, că în 1949, la prima sesiune a Marii Adunări Naționale, am fost citați ca exemplu negativ pentru neîndeplinirea sarcinilor de plan Era vorba, pe atunci, de o producție de 34 milioane de lei. Cincinalul trecut l-am încheiat în patru ani 3 luni și 19 zile. Dar asta nu spune încă totul despre calitate. Ar mai fi multe, privind oamenii, școala, viața orașului. Vreți să le știți ? Mai treceți prin Pașcani...

MANOLE CĂRTAN

Un gînd patriei

Patria trece în semințe
spre apa marilor fîntîni,
mărturisiri de stea,
trece în balade și curge
spre munții Mioriței
și ploile de aur.

Patria, azi, se dăruie în zbor
și cîntec de destin;
pe plai sînt inimi de străbuni
cinstiți în slavă și iubiri
de fii nemuritori.

AUREL BUDA

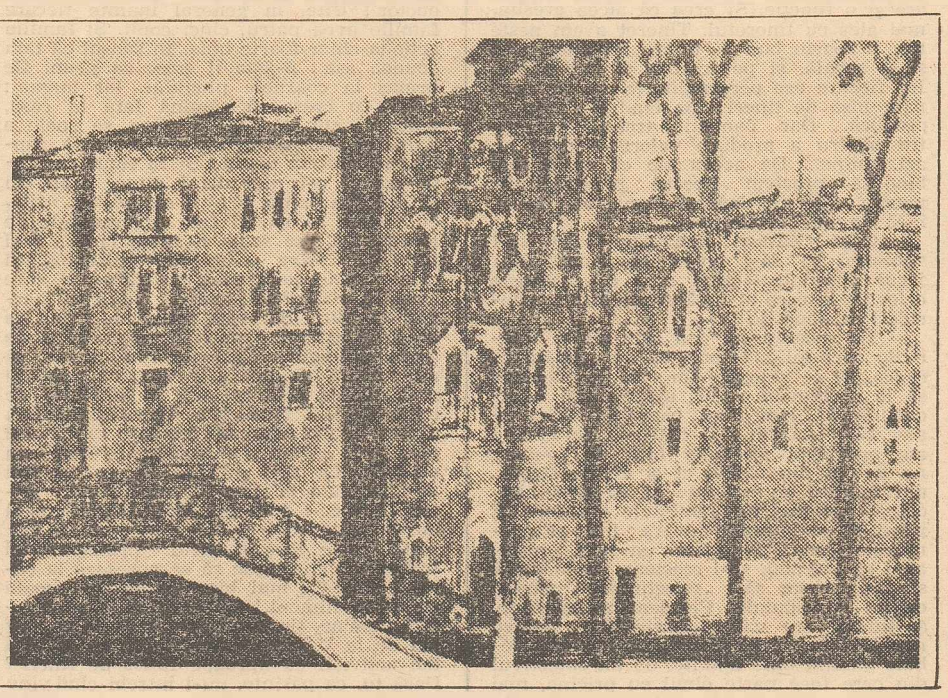

Strălucirea cristalului se întrupează din muncă, perseverență, pasiune

În urmă cu aproape douăzeci de ani, Iakab Tiberiu, directorul fabricii de sticlărie din Avrig, județul Sibiu, și Ioan Purima, directorul Fabricii „Pădurea Neagră", aflată în „Munții de aramă" din vecinătatea Aleșdului, în Bihor, lucrau ca maiștri în aceeași întreprindere, la Mediaș. Este numai un fel de a spune că drumurile lor s-au despărțit de atunci. De-a lungul anilor aveau să se reîntîlnească nu numai pe culoarele Centralei industriei sticlăriei și a ceramicii fine sau în ședințele cu directorii de întreprinderi, dar și în competiția cifrelor de producție pe care le-au raportat ca directori.

Deci : Iakab Tiberiu și Ioan Purima — amîndoi maiștri, avînd cam aceeași vîrstă, către 50 de ani, lucrînd la distanță de cîteva sute de kilometri și avînd de făcut, pe scurt, în întreprinderile de care răspund, **sticlă bună**.

Ambele fabrici fac, de exemplu, sticlărie fină de menaj și mare parte din producția lor o exportă. „Avrig", peste 90 la sută din totalul producției sale. „Pădurea Neagră", aproximativ 75 la sută. Despre seriozitatea cu care prima întreprindere și-a onorat contractele pare să vorbească de la sine faptul că încă din septembrie reprezentanții unor firme din S.U.A. — „Albert Price", „Toscany", „Import Associates" de exemplu. — au sosit la Avrig pentru a pune la punct comenzile pentru anul viitor. La rîndul ei, pînă în prezent, „Pădurea Neagră" a realizat contracte pentru 1977 numai în procent de 10 la sută. Nici nu este de mirare. O scurtă privire înapoi ar putea desluși cauzele. În septembrie, de pildă, două dintre cele patru cuptoare ale fabricii s-au aflat în reparație. Planificate astfel, **en gros**, reparațiile acestea au dus, se-nțelege, la o „gîtuire" a producției, care n-a trecut fără urmări. Exact și pe scurt zis, fabrica a rămas restanțieră cu unele produse pe care trebuia să le predea în octombrie. În asemenea condiții, firește, un client își poate pierde încrederea și, în consecință, printre măsurile de apărare pe care și le ia poate fi și evitarea, pe viitor, a producătorului care nu respectă termenele de predare. În plus, soluția adoptată de „Pădurea Neagră", de a se conforma întru totul cerințelor clienților — care, spunea directorul Ioan Purima, vin întotdeauna cu modelele lor — ni se pare, ca să zicem așa, lipsită de inițiativă, de propuneri și sugestii pe care firmele respective le-ar putea accepta. Or, adevărul este că „Pădurea Neagră" nu propune pentru că nu are ce să propună. Și nu propune pentru că sectoarele de creație ale celor două fabrici de care vorbim funcționează după principii destul de diferite, ceea ce a și făcut ca la „Pădurea Neagră", în cursul acestui an, să se producă doar 32 de modele noi, iar la „Avrig" 850 de modele dintre care 350 au reușit să intre în producția curentă a fabricii (de altfel, aici, valoarea produselor noi și reproiectate a depășit 40 la sută din valoarea producției unității pe acest an). „Străinii — îmi spunea gravorul Hohl Oswald de la „Avrig" — vin și cu modele lor, cu prototipuri, cu desene, dar în linii mari să știți că de aici pleacă treaba, de la noi". El, de exemplu, a fost invitat în anul acesta timp de două săptămîni la New York de către firma „Viking Importrade", timp în care, spune, a avut mai puțin răgazul să se plimbe, fiind nevoit să stea mai toată ziua cu creionul în mînă : „Ei voiau o vază, să zicem, așa și pe dincolo, nu știau prea exact cum. Eu o făceam pe loc, în mai multe variante, căutînd să mă apropii cît mai mult de gîndul lor, pînă reușeam să-i facă să pună degetul și să arate : asta !" Desigur, comenzile vin adeseori ferme și se cer îndeplinite cu strictețe. În afară de acestea, însă, după cum arătam, cei de la „Avrig" produc de multe ori propriile lor modele, după ce acestea au reușit, evident, să reunească sufragiile firmelor comerciale cu care colaborează. Sectorul de creație de aici este, de fapt, o microîntreprindere. Creatorii sînt „cercetașii" fabricii, cei ce bat întotdeauna drumuri necunoscute, și o fac cu succes pentru că pun în joc pasiune și ambiție. Ceea ce este mai greu de dovedit la „Pădurea Neagră", unde sectorul de creație este alcătuit din „două fete", cum spune directorul Ioan Purima, și anume Kocis Nagy Marghit, venită de patru ani în întreprindere, și Găină Gerend Aniko, absolventă din acest an a Institutului de arte plastice „Ion Andreescu" din Cluj-Napoca, secția design. În ziua vizitei noastre, prima lipsea din fabrică. Era acasă. „Ce să-i faci, creație se poate face și acasă", remarca, nu fără o oarecare malițiozitate, însuși directorul Purima. Tînăra absolventă mi-a vorbit de colega ei mai vîrstnică (despre care am aflat că s-a remarcat în cadrul unor expoziții pe ramura industriei sticlăriei) și, după cîte am înțeles, are de gînd s-o imite. Sigur că e bine și așa — a te remarca în cadrul unor asemenea expoziții înseamnă că nu ești „oricine" — dar aceasta nu schimbă nicidecum situația la „Pădurea Neagră", unde, precum se vede, deocamdată creatorii fac creație mai ales pe cont personal, pentru faima rîvnită a numelui propriu și mai puțin pentru acela a numelui întreprinderii (diferența de la 32 la 350 modele noi este, oricum, de reținut !)

Din păcate, nici în privința creației tehnice propriu-zise, deci a încercărilor oamenilor de a-și ușura munca și eforturile zilnice, lucrurile nu stau altfel. La „Pădurea Neagră", de exemplu, în 1976 nu s-a înregistrat nici o inovație, nici o raționalizare a tehnologiei, și este greu de crezut că poate să treacă un an peste o întreprindere fără ca în ea să nu se producă nici o modificare tehnică, să nu se caute soluții mai bune de lucru. În același timp, ca să ne referim numai la un singur om, Dumitru Sopa, de exemplu, proiectant SDV-uri, acesta a contribuit cît se poate de direct și cu rezultate de-a dreptul remarcabile la îmbunătățirea calității și la creșterea prestigiului sticlei de Avrig, transformînd unitatea de aici, printr-o inițiativă personală, în unica întreprindere din țară care lucrează cu forme tratate. Noutatea constă în crearea unui strat de aburi între sticla propriu-zisă și pereții metalici ai formelor în care ea este lucrată, iar aburii aceștia (vapori de apă) dau în cele din urmă un luciu aparte sticlei fabricate aici, îi dau, în felul acesta, o anume „originalitate" și o fac, oricum, de neconfundat cu aceea produsă prin alte locuri. Dar iată și un exemplu mai puțin legat de tehnologia propriu-zisă de fabricare a sticlei. Tot Dumitru Sopa de la „Avrig" a conceput o presă de balotat deșeuri, rezolvînd astfel o problemă care dă pretutindeni, în orice fabrică de sticlărie, bătaie de cap, pentru că deșeurile ocupă de regulă un spațiu imens. La Avrig deci, deși oamenii dispun cu de un spațiu mult mai larg decît cei de la „Pădurea Neagră", au căutat să nu împînzească locul și să-l încurce cu tot felul de „cioburi", lucru pe care, firește, datorită spațiului mult mai restrîns pe care îl au, cei de la „Pădurea Neagră" l-ar fi putut rîvni și s-ar fi putut strădui să-l realizeze, cu atît mai mult cu cît rebuturile, aflam, reprezintă aici cam 10—12 la sută. Or, putem afirma, realizarea unei asemenea prese intră mai puțin în sfera preocupărilor tehnice care ar fi presupus îndelungi căutări și o inventivitate tehnică deosebită, cît mai mult în aceea a unei bune gospodăriri, pur și simplu, a unei bune organizări. Care se pare că există mai mult într-o parte și mai puțin în alta. De aceea, cu toate că „Pădurea Neagră" nu permite întru totul realizarea unei producții „în flux" (de vină fiind și clădirile vechi, aflate la distanțe apreciabile între ele), este greu de înțeles de ce oamenii par să se lovească unii de alții și să-și ațină calea, împiedicîndu-se de la treabă, și tot la fel de greu de înțeles este și de ce containerele barează drumurile și sînt ținute într-o neorînduială care te face să mergi în zigzag, cînd, crezi noi, tocmai spațiul limitat, restrîns, impune ordine și disciplină. Este foarte adevărat că în această unitate productivitatea muncii a crescut, an de an, cu 7 la sută, pe seama folosirii mai bune a timpului de lucru, a spațiilor de producție (am văzut că mai rămîne încă loc destul pentru mai bine) și a utilajelor. E cazul să spunem, referitor la acestea din urmă, că la „Pădurea Neagră" se află cele mai bune mașini de gravat din țară. Din păcate, avantajul creat astfel n-a fost folosit întotdeauna pe măsură, deoarece, după cum aflam, cu mașinile acestea nu s-a lucrat în plin totdeauna. Și nu se poate spune că n-ar fi fost de lucru. Cristalul pe care-l realizează cuptoarele într-o lună, îmi spunea chiar directorul Ioan Purima, este suficient ca gravorii să aibă ce să lucreze un an întreg !

În afară de acestea s-ar cuveni să arătăm, în respectul adevărului, că există și factori care fac munca la „Pădurea Neagră" mai plină de efort și mai anevoioasă decît la „Avrig", de pildă. Prima întreprindere se află la 27 de kilometri de gară, 4 camioane făcînd încontinuu cărăușie și dînd dreptate celor ce spun că fabrica se reazemă în întregime pe cauciucurile acestor mașini care transportă totul, de la nisipul și calcarul din care se face sticla și pînă la produsele finite care iau drumul unor îndepărtate țări. Nu este ușor. Este chiar foarte greu, și într-un fel șoferii întreprinderii sînt oamenii numărul 1 ai ei, așa cum bat zi și noapte drumul acesta asfaltat numai pe jumătate, îngust și urmărit încontinuu de prăpastii amețitoare. Iată așadar că există și condiții **obiective** care îngreunează munca aici. În nici un caz nu intră însă în rîndul acestora, de exemplu, „libertatea" pe care și-o iau unii ca o zi sau două după ce primesc retribuția să nu mai calce prin întreprindere, îndeletnicindu-se de preferință cu băutura care ia mințile și-i întărește în convingerea că se pot purta astfel din moment ce trăiesc aici, undeva mai „la marginea lumii". Cu atît mai greu de admis sînt aceste întîmplări cu cît, tot aici, la „Pădurea Neagră", există și oameni minunați, care nu pot concepe să facă altceva decît sticlărie și nu pot concepe să facă sticlărie altfel decît foarte bine, Ion Furic și Ion Umba, de pildă, precum și mulți alții, toți cei din comuna Sinteag, de fapt, care, pînă s-a înființat — de curînd — o cursă cu care pot face naveta, băteau în fiecare zi pe jos cei 40 (patruzeci de kilometri) pe care se întinde drumul din comuna lor pînă la fabrică și n-au întîrziat niciodată un minut de la program.

Ne îngăduim să credem că o aplecare mai atentă asupra faptelor relatate și pornită din dorința găsirii unor soluții constructive, de mai bine, ar face probabil imposibilă încheierea pe viitor a unor „minute" cum este cea de mai jos : „În conformitate cu... se preiau de la Întreprinderea de sticlărie „Avrig"... de către delegatul Întreprinderii de sticlărie „Pădurea Neagră"... o parte din comenzile de export aflate în posesia Întreprinderii „Avrig"... după cum urmează...".

Sigur, nu vrem să spunem că dacă nu ar fi preluat aceste comenzi „Pădurea Neagră" nu ar fi avut ce să lucreze. Vrem doar să spunem că, așa cum această minută a adeverit vorba că prietenul la nevoie se cunoaște, absența ei ar fi arătat că prietenul cel mai bun al fiecăruia este, la urma urmei, el însuși. Și credem că sîntem înțeleși.

DUMITRU ELIADE ■

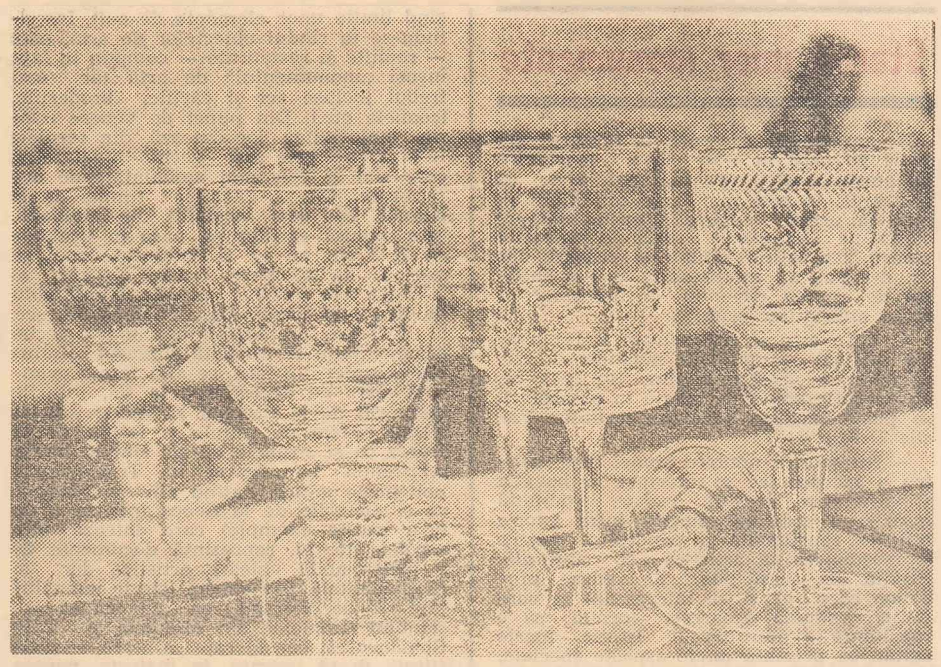

Un director cu 3,5 zile de concediu pe an!

O fabrică de sticlă este, firește, o fabrică de sticlă, iar I.A.S.B.-ul, de pe Bulevardul Șulea din București, nu se deosebește de suratele ei răspîndite în țară sau în lume prin cine știe ce lucruri senzaționale. Procesul de fabricație e același, dotările sînt la fel de moderne ca în alte părți, produsele sînt multe și de bună calitate, dovadă că exportul a depășit cu 68 de procente sarcina de plan, doar oamenii par să fie alții. Nu ca persoane fizice, pentru că lucrul ăsta e, desigur, firesc, ci ca patimă pentru sticlă, meserie pe care lucrătorii de la Întreprinderea de articole de sticlărie București o îndeplinesc nu după orarul celor 8 ore, ci după necesitățile producției. Există aici, la I.A.S.B., un pumn de oameni, de comuniști, care s-au dedicat fabricii cu trup și suflet, găsindu-se la fața locului chiar din zilele anului 1966, cînd pe suprafața mîndrei unități de astăzi creștea porumbul și cînd I.A.S.B.-ul prezentului, o marcă binecunoscută pretutindeni, nu era decît o investiție. Numele lor, ca să citățm dintre mai multe, sînt cele ale inginerilor Viorel Ionescu, Gheorghe Stincă și Grigore Togan, marea majoritate a sticlarilor de pe Șulea venind în fabrică mai tîrziu, dat fiind faptul că prima capacitate de producție a intrat în funcțiune în ultimele zile ale anului 1968. Nu din întîmplare, ci ca o consecință firească a patimii sale pentru sticlă, a seriozității și pregătirii sale profesionale, ultimul dintre cei citați, inginerul Grigore Togan, este și directorul întreprinderii, din 1970, numărînd așadar 6 ani „pe funcție" și numai 21 de zile de concediu !

Cînd am avut ocazia, zilele trecute, să vizităm I.A.S.B.-ul, în zori, ni s-a spus că directorul e în concediu legal de odihnă, ceea ce ne-a făcut să credem, firește, că nu-l vom întîlni. Ne-am înșelat. Exact la ora 8, adică un ceas mai tîrziu decît începerea normală a lucrului, Grigore Togan și-a făcut apariția pe poartă, scuzîndu-se parcă de întîrziere și enumerînd motive pe care, dealtfel, nimeni nu i le ceruse, de vreme ce omul se afla în concediu de odihnă ! Ne-a explicat că, avînd soția plecată în India, tot „pe linie de sticlă", fiind dînsa cercetătoare la un institut de specialitate, n-a izbutit să-l îmbrace la timp pe Marius, fiind gata-gata să întîrzie amîndoi. Pînă la urmă, băiatul n-a întîrziat de la cursurile clasei a III-a, dar dînsul n-a ajuns chiar la timp, ceea ce-l supără, căci oamenii — îl citez — vor crede că m-am boierit în concediu. Cînd spunem uneori, în reportajele noastre, că fabrica sau uzina cutare se confundă cu biografia unui om, intenționăm, de bună seamă, o figură de stil, dar în cazul acesta, de la I.A.S.B., figura de stil nu e altceva decît un fapt autentic de viață. Inginerul Togan a văzut unitatea pe care astăzi o conduce cu înțelepciune crescînd sub ochii săi, dar nu l-au interesat, cum zice, atît mașinile, cît oamenii, convins fiind că dacă viața lucrătorilor e bună, nici mașinile nu vor merge prost. Au avut necazuri cu navetiștii, dar le-au rezolvat, unele mașini le-au dat bătăi de cap, dar comuniștii de la I.A.S.B., în frunte cu directorul și cu secretarul organizației de partid, maistrul Dumitru Presură, le-au găsit leacul, fabrica putînd să se laude, respectînd adevărul, nu numai cu creșterea pe 1976 a valorii producției marfă cu 3 la sută, ci și cu realizarea acestei creșteri pe seama productivității muncii, indicatorul care i se pare directorului Togan „de departe cel mai sintetic". Gospodar acasă, unde se laudă că gătește cot la cot cu soția, Grigore Togan s-a arătat și se arată gospodar și la unitate, autoutilarea fiind, după spusele sale, lucrul cel mai de ispravă făcut în fabrică după munca susținută cu oamenii. Astfel, dacă toți cei cinci frați Vasilache au ajuns să se tragă, pe rînd, la I.A.S.B., cu nevestele lor, căutînd și găsind locuri de muncă pe măsura dorinței, o atmosferă bună și, firește, retribuții pe măsura muncii, atunci la capitolul celălalt se cade să enumerăm o linie completă de articole presate, mai multe mașini de înfoliat, un prototip de greifer și așa mai departe, unele menite să sporească productivitatea muncii fără investiții și, implicit, cîștigurile lucrătorilor, după investiții de muncă și seriozitate.

N-ar fi exclus ca toate mașinile enumerate să nu spună mare lucru cititorului, fiind vorba de unelte specializate, specifice prelucrării sticlei. Pentru a sublinia tenacitatea și profesionalismul lucrătorilor de la I.A.S.B., vom da un alt exemplu, cules într-o zi în care directorul se afla după programare în concediu și după realitate în fabrică. Desigur, sticla se zămislește în cuptoare. Specialiștii le numesc vane, iar I.A.S.B.-ul are mai multe asemenea recipiente uriașe, sub care focul nu trebuie să se stingă decît în perioadele de reparații. După normative, un cuptor se repară la 3 ani o dată. La I.A.S.B. unde oamenii stau de veghe la nașterea sticlei cu multă pricepere și multă atenție, nici un cuptor n-a intrat în reparație capitală înainte de 44 de luni. Prelungirea duratei de funcționare nu s-a făcut în detrimentul calității, iar socotind că vana numărul 2, spre exemplu, a fost oprită abia după 56 de luni, avem calculul exact al faptului că, la I.A.S.B., la fiecare 9 ani se reduce o reparație capitală, ceea ce înseamnă nu numai producție peste plan, ci și micșorarea considerabilă a cheltuielilor valutare.

Muncitor, harnic și mereu la datorie, inginerul Togan se arată uneori lipsit de tact. O asemenea întîmplare, desigur necaracteristică pentru munca și activitatea remarcabilă a omului respectiv, a apărut înfățișată în revista noastră. O alta ne-a povestit-o chiar dînsul. A fost chemat la o ședință cu părinții și sfătuit să-și dirijeze băiatul către o școală de muzică, avînd Marius, după convingerea dascălilor lui, o aplicație deosebită pentru pian. Grigore Togan n-a fost mulțumit numai cu atît ci, dușman al jumătăților de măsură, a vrut să afle dacă băiatul are, într-adevăr, o înclinație aparte, căci — de-acum îl citățm — profesor de muzică nu vrea să-l facă ! În clipa următoare și-a dat seama de gafa comisă, căci femeia căreia îi vorbea era, desigur, profesoară de muzică !? Dar greșelile de ton trec ca ploile de vară și se uită, iar în dreptul omului despre care scriem rămîn fixate o muncă susținută, un profesionalism demn de dat ca exemplu, o conștiință politică remarcabilă și o voință de fier, toate așezate în slujba nașterii sticlei.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Starea unor monumente

Ne-am gîndit, adeseori, la tezaurul artistic pe care ni l-au lăsat moștenire înaintașii noștri, știind, mai ales, că păstrarea, în cele mai bune condițiuni și, pînă la urmă, punerea lui în valoare constituie una dintre sarcinile onorante pentru generațiile actuale și viitoare dar că, desigur, nu întotdeauna el s-a bucurat de atenția cuvenită, uneori chiar în ciuda indicațiilor primite.

— Care este starea actuală a tezaurului național constituit de monumente, cuprinzînd în această noțiune tot ceea ce, cu excepția picturilor aflate în pinacoteci, se poate include, tovarășe profesor Vasile Drăguț ?

— Nu spun o noutate atunci cînd, pentru a începe, fac o referință la bogăția și varietatea acestui tezaur, stabilind însă și o corelație directă între istoria atît de zbuciumată a poporului nostru și moștenirea sa artistică și culturală. Privită din acest punct de vedere, problema care ne și vă interesează se cere puțin explicată deoarece, tocmai ca o rezultantă a unui trecut istoric foarte agitat, ea prezintă unele aspecte speciale. Așa, de pildă, este știut că palatele, bisericile și alte locuri care adăposteau mărturii ale culturii noastre de altădată au căzut pradă jafurilor, incendiilor, nepăsării. De aici decurge, în modul cel mai direct cu putință, obligația noastră, a tuturor cetățenilor țării și cu osebire a specialiștilor, de a ne îngriji de conservarea tezaurului aflat în discuție. Vreau să subliniez că, din păcate, preocupările au convers, aproape de fiecare dată, spre o restabilire a valorilor arhitectonice, pierzîndu-se din vedere, după părerea mea în mod paradoxal, faptul că o pictură murală, de exemplu, sau o piesă de mobilier, nu reprezintă o operă în sine, ci fac parte din întregul ansamblu al unui monument și că, prin urmare, nu putem fi mulțumiți dacă un palat brîncovenesc, de pildă, și-a redobîndit, prin restaurare, zidurile dincolo de care, în schimb, nu mai există nimic ! Din această cauză, cred, nu s-au dezvoltat, la noi, ateliere specializate pentru restaurări, hai să le spunem, totale. Exemple? Unul din cele multe care se pot da: primul atelier de restaurări pentru pictură a fost creat de-abia în anul 1972 ! Un altul : **cea dintîi restaurare de tîmplă a fost „provocată" în 1974.**

Pronunțînd acest cuvînt, pus de noi în ghilimele, profesorul universitar Vasile Drăguț s-a apropiat, fără să știe, foarte, foarte mult de subiectul care ne preocupă. Tocmai de aceea vom întrerupe aici, pentru scurt timp, discuția pe care am purtat-o împreună, pentru a vă face cunoștință cu un... **„...berbec de asalt..."** Definindu-l astfel într-un articol din „Contemporanul" (nr. 8/1973), criticul Ion Frunzetti. Dar să citățm întregul pasaj în care este vorba despre Alexandru Bretcanu așa cum îl știe și îl cunoaște Ion Frunzetti : „Nu este numai un investigator : este un berbec de asalt și putem fi siguri că, dacă nu și-a spart capul pînă azi, cîte ziduri a izbit, cele martelate, cu fruntea, în viitor se vor dărîma ele". Un astfel de om te ispitește să-l cunoști. Drept care ne-am deplasat în atelierul său din strada Bateriilor, unde, în subsolul clădirii, l-am identificat (vom păstra sursa folosită și mai înainte) pe acest „moldovean neliniștit", om în toată firea, cu barbă blondă în care mijesc azi ghioceii" ; aflăm că este inginer petrolist, cu o activitate de 10 ani în producție, devenit, din 1968, sculptor și membru al Uniunii Artiștilor Plastici. A făcut cercetare geologică, proiectare și exploatare, adică tot ceea ce se poate face în domeniul profesiunii sale. A ajuns la sculptură într-un mod cu totul imprevizibil. Avea 28 de ani. Ce anume caută însă acest inginer în reportajul nostru ? Iată explicația: el este autorul unei restaurări apreciate drept foarte valoroase, de fapt a acelei restaurări „provocate" în 1974 care ne-a îndemnat să facem toate investigațiile ce urmează. Dar, să-l cunoaștem mai bine pe artistul plastic Alexandru Bretcanu. După ce a cucerit un premiu II la un concurs pentru decorarea curții Radioteleviziunii române și a expus, în țară, la saloane oficiale, ca și peste hotare, la Praga, Madrid, Barcelona, Geneva, Las Vegas și Paris, ne-a surprins să aflăm că s-a dedicat restaurărilor.

„Nu vreau să invoc principii, dar sînt de părere că dacă nu poți să faci ceea ce-ți place, trebuie să-ți placă ceea ce faci. Așa am început să restaurez și acum sînt pasionat de această muncă. Grație ei am să pot, mai tîrziu, să continui sculptura. Dar cred cu convingere că arta se cere a fi îmbinată cu utilul și întrucît am studiat rășinile, am început să le și experimentez, în ideea de a putea fi folositor păstrării sculpturii vechi, tradiționale, care altfel s-ar pierde. Mă refer la lemn, în special, pentru că m-a preocupat îndeosebi".

Îl părăsim, deocamdată, pe Alexandru Bretcanu, pentru a adresa următoarea întrebare arhitectului Cristian Moisescu, director adjunct al Direcției patrimoniului cultural național : „Cum stăm cu tezaurul de sculptură în lemn ?"

— Cea mai mare parte a acestui tezaur se compune din piese de mobilier, ce includ jilțuri domnești, strane, catapetesme, paraclisuri și alte obiecte depășind limita unor elemente de cult, înscriindu-se în rîndul obiectelor de artă, care — reunite și restaurate — compun în fapt însuși „monumentul" de artă (ar mai trebui incluse aci și cărțile, broderiile, icoanele etc.). Din punct de vedere istoric, majoritatea lor datează din secolele 16 și 17 — cele mai vechi, bineînțeles, care sînt și cele mai amenințate de deteriorare. Cîteva exemple : tîmpla de la Humor, cea mai vîrstnică din Moldova, este expusă cariilor și, dacă în următorii 2—3 ani nu va fi restaurată cum se cuvine, va dispărea ; rezistă din sec. al XVI-lea ; la Voroneț un întreg ansamblu de strane și jilțuri, de asemenea din sec. al XVI-lea, prezentînd cea mai veche ornamentație și totodată **singurul ansamblu complet** din țară, se află într-o avansată stare de degradare ; la fel, jilțurile domnești de la Probota și Moldovița, întregul sistem de tîmple și icoane de la Hurez ca și stranele de aci sînt la limita rezistenței lor fizice. În Transilvania, policicele gotice, datînd din evul mediu, ca și picturile de la Sebeș (pentru a da doar aceste exemple) care datează din secolele 15—16, reprezintă documente de o inestimabilă valoare artistică dar și fundamentală sub raport istoric, amenințate să se distrugă ; aș adăuga că ansamblul tîmplelor din Moldova și Țara Românească, considerate ca atare, se constituie drept unicate, în materie, pentru întreaga Europă.

— Dumneavoastră cunoașteți, după cum văd, starea îngrijorătoare a unor mari valori artistice și istorice. Cum se explică atunci absența unor acțiuni corespunzătoare pentru prevenirea distrugerii lor ?

— O cunosc și alții în afară de mine sau de cei care lucrează în instituția noastră. S-ar putea, însă, ca părerile, privind monumentele, să difere. Îmi reamintesc, de pildă, teoria lui John Ruskin, după care nu este îngăduit ca un monument să fie atins de mîna omului de azi. Orice amestec sau acțiune de restaurare înseamnă o profanare ! Nu sînt de acord cu o asemenea teorie fatalistă și retrogradă, dar, cine știe dacă ea nu-și are, totuși, partizanii ei ? În mod obiectiv, cred că înregistrăm o criză acută de restauratori, cu toate că există cîteva laboratoare zonale, în țară, și unul central la București (care nu are însă un local unde să funcționeze), dar personalul acestora nu intervine pe lucrări de artă.

— Cum s-au făcut pînă acum restaurările ?

— Prin metode, să le spunem, clasice care însă sînt greoaie, costisitoare sub aspect material și care solicită mult timp. Pe plan mondial se înregistrează, chiar la această oră, căutări...

Aceleași întrebări le-am adresat și profesorului Vasile Drăguț, la care am revenit. Iată și răspunsurile sale.

— Părerea mea este aceea că există un grav impediment în formarea și promovarea restauratorilor și anume însuși **statutul acestei profesiuni care există fără a... exista ! Să mă explic : nicăieri, în nici un stat de funcțiuni din domeniul artelor, nu poate fi întîlnită funcția de restaurator.** Cei care activează ca atare sînt încadrați pe posturi de... muzeografi. De aici decurg o serie de neajunsuri care vor explica și de ce ei nu pot lucra bine, indiferent de cum se numește funcția pe care o îndeplinesc. Iată cîteva neajunsuri : remunerație necorespunzătoare față de profilul meseriei care implică în primul rînd studii superioare, cunoștințe practice și artistice, la care, probabil, s-a și referit arhitectul Moisescu atunci cînd a precizat că în cadrul laboratoarelor de restaurare existente personalul respectiv nu lucrează pe opere de artă. Se fac specializări, dar ele au un caracter aleatoriu, deoarece în primul rînd este vorba despre înclinațiile spre artă ale celor care profesează restaurarea, de talent și cultură în materie, pentru ca treaba respectivă să fie făcută cum se cuvine. Baza activității laboratoarelor și atelierelor specializate nu se poate dezvolta întrucît nu există forme de pregătire pentru profilul de restaurator și, din această cauză, nimeni nu se simte tentat să îmbrățișeze o astfel de profesie, atîta vreme cît nu are garanția că-și va găsi și locul de muncă, și condițiile corespunzătoare practicării ei. Aș spune, chiar, că oficial, îndeletnicirea de restaurator nu este recunoscută.

— Dar dumneavoastră, tovarășe profesor, sînteți și rectorul Institutului de arte plastice „N. Grigorescu". De ce nu întreprindeți ceva în vederea remedierii situației consemnate ?

— Sînt rector din această toamnă și am declanșat începutul unui proces de formare a viitoarelor cadre în speranța că, pînă la absolvirea celor care s-au angrenat în acțiunea respectivă va apărea și statutul viitoarei lor profesii.

— Cît de stringentă este astăzi nevoia de asemenea cadre specializate ?

— Necesarul este foarte mare și privește zestrea de artă a monumentelor dar, cu o gravă urgență, acele lucrări din lemn amenințate de distrugere și dintre care foarte multe se află chiar în depozitele muzeului de artă al R.S.R. O situație care ar putea stîrni hazul, dacă nu ar fi alarmantă, este aceea a unor piese de mobilier din lemn, aflate la Buzău, sub pază permanentă și sub cheie dar care, dincolo de măsurile menite să le ferească de foc și hoți, se distrug în deplină siguranță datorită unor cauze care nu țin de factori externi precum cei amintiți, ci de cauze, ca să le zic astfel, interne : vîrstă, carii, factori biologici, chimici etc. care le-au grevat în timp. Cît despre metodele „clasice", ele mi se par copios depășite. Voi aminti, doar, despre așa-numita „ceanhidrizare", tratament care nu ține de restaurare, ci de conservare, măsură tranzitorie și de scurtă durată, mergînd pînă la aproximativ doi ani. Alte metode „clasice" constă în completarea obiectelor deteriorate, prin lucrări noi de sculptură. Noi numim aceasta „integrare". Aci, numărul specialiștilor este foarte mic, unul sau doi. Lemnul nou nu poate fi la fel cu cel al operei inițiale, meșteșugul, de asemenea. De aceea, asistăm, cele mai adeseori, la un fenomen de „respingere", similar celui din grefele efectuate pe organismul uman. Dacă ați dori să extindem discuția și la picturile murale, unde stăm ceva mai bine, aș propune ca ceea ce s-a înfăptuit pentru restauratorii de pictură murală să se facă și pentru celelalte sectoare privind lemnul, broderiile etc.

— Știm însă că s-a încercat ceva în ultimii 2—3 ani la biserica Sf. Niculae din Scheii Brașovului. Care sînt opiniile dumneavoastră privind această lucrare ?

— Ea aparține sculptorului Alexandru Bretcanu și, așa cum a fost executată, este beneficiara unor excelente condiții tehnice, respectînd, totodată, principiile unei bune conservări ca și pe ale unei bune restaurări, al cărei principiu de bază cred a fi sinceritatea. Aceasta înseamnă că intervenția restauratorului, la o atentă cercetare, trebuie să fie remarcată, astfel încît să se poată ști ce anume este original în opera respectivă și ce anume s-a completat, prin restaurare. **Lucrarea merită a fi calificată drept excepțională iar experiența acumulată se cere a deveni placă turnantă pentru viitoarele restaurări în lemn.**

Culegînd aceste opinii, ne-am întrebat în mod legitim, de ce interlocutorii solicitați sînt totuși îngrijorați ? Ce a adus nou inginerul-sculptor Al. Bretcanu față de metodele clasice, de ce metodele sale nu sînt generalizate și de ce lucrurile s-au împotmolit ?

Am încercat să aflăm la Direcția patrimoniului cultural național. Ne-am adresat tov. Gh. Vartic, care semnase Procesul verbal din 21 iulie 1976 și care este, el însuși, un restaurator cunoscut. Rareori am întîlnit un om care să ne vorbească în limitele celei mai curate principialități, dar tot atît de rareori ne-a fost dat să ne îndoim de cele auzite în ciuda faptului că nu le puteam reproșa nimic. Cu prilejul discuțiilor, privind recepționarea lucrării de la Brașov, a ridicat unele rezerve. Iată-le : nu s-au făcut nici un fel de cercetări de laborator care să determine natura și proprietățile originare : pigmenți, lianți, elemente componente ale grundului (ne întrebăm dacă aceste cercetări cădeau în sarcina restauratorului și cum ar fi putut acesta, oricine ar fi fost el, să dispună de mijloace tehnice atît de perfecționate încît să poată duce la îndeplinire o astfel de cercetare, iar dacă ea nu a fost înfăptuită cum de s-a căzut de acord să i se încredințeze lucrarea ? n.n.) ; tot din obiecțiile comisiei de recepție și ale tov. Vartic deci : „...aceste cercetări ar fi fost absolut necesare (ce spuneam ? n.n.) restauratorul fiind, prin definiție, și un cercetător și nu un executant care aplică mecanic rețete învățate sau copiate (aici trimiterea este mai mult decît aluzivă, este abuzivă chiar, n.n.). Contactul unic pe care îl are cu opera pe tot parcursul execuției — inaccesibil unui alt cercetător — (oare de ce era „inaccesibil" ? S-a lucrat cu ușile închise ? n.n.) îi dă dreptul și îl obligă la aceasta cu atît mai mult cu cît lucrarea odată terminată și finisată este imposibil să fie abordată fără a se distruge, fie și parțial, ceea ce a fost restaurat. Altfel... citit, aceasta înseamnă : cel salvat de la înec reproșează salvatorului său, după ce s-a văzut pe uscat, că stilul crol, pe care acesta l-a folosit, nu respecta legile cele mai stricte ale genului, observație care nu ține însă seama de faptul că cel care o face nu știa să înoate deloc. Amintim totuși că acele 3 concluzii ale procesului verbal au fost semnate și de tov. Gh. Vartic...

Există însă o explicație a tuturor „rezervelor". Este stipulată chiar în Procesul verbal amintit. O reproducem fidel : „Lucrarea nu a fost recepționată întrucît : a) lipsea tov. prof. dr. V. Drăguț, secretar al Comisiei centrale de stat a patrimoniului cultural național, desemnat președinte al acestei comisii".

Întrucît, se pare, comisia n-a avut cînd să solicite părerea tovarășului V. Drăguț, am consemnat-o noi în aceste rînduri...

De obicei, personajele care apar la urma unei acțiuni sînt cele mai importante. În povestea noastră faptele par să confirme acest procedeu. În ceea ce ne privește, respingem o astfel de idee. Vă supunem judecății dv. controversa.

De ce s-a blocat o astfel de acțiune, adică cea a restaurării urgente, a operelor de artă aparținînd patrimoniului național, amenințate de distrugere ? Pentru că șeful serviciului plan-remunerare-personal-juridic, al D.P.C.N., tov. Constantin Ioanovici s-a opus !

Să mergem la tovarășul C. Ioanovici

Este un om tînăr, energic, fără prejudecățile legate de funcția sa, lucrează în cămașă, cu mînecile suflecate, fumînd țigară după țigară, ca orice om năpădit de sarcini. Dintr-o dată, nivelul discuției, cu vocabular cu tot, coboară la înălțimea pavajului. Aflăm astfel că „Bretcanu era într-o pasă proastă (?! și noi care credeam că tîmpla de la Sf. Niculae suferea de o astfel de „pasă") și că i s-a întins o mînă de ajutor, dar el s-a cam lăcomit. Îmi trîntește tovarășe 3 referate. Auzi ce-mi face ! „Despre ce era vorba acolo ?" „Era vorba despre chit din ăsta, cum îi zice" și se uită omul prin acte, că dînsul cu acte lucrează, nu cu vorbe. „Plastilină văd că are, pe-aici, a uite. Ei au umblat tovarășe cu trei devize, pictura separat, catapeteasma separat, în fine, e o procedură complicată, ce mai ! În concluzie prețul la materiale scade, scade serios, iar manopera se menține. Păi spune și dumneata ? Se poate ? Nu se poate să bagi economia de la materiale la manoperă. Nu dă voie legea. Sub aspect economic, situația e foarte gravă. „Într-adevăr, sînt trei devize, făcute, la trei date diferite : 1974, 1975 și 1976 și numai unul este al lui Bretcanu, cel mai ieftin ! „Le-am trîntit și eu un referat, scrie acolo : referat nr. 8986 din 31 VIII 1976 și acum se spală toți pe mîini că n-au curaj să-l rezolve. Le-am propus sistarea imediată și inventarierea lucrărilor raportate, revizuirea analizelor precum și a întregului deviz".

— Ce spune juristul ?

— E o problemă tehnico-economică, nu se bagă. Asta e treaba mea. Conducerea putea să decidă sau să întocmească comisia cerută de mine, prin referat. Dar au pasat hîrtiile și au ajuns iar la mine. Ascultă-mă pe mine : e o treabă al naibii de încurcată a compartimentului de producție și a picat la mine. Părerea mea mi-am făcut-o după cum îl știu eu pe om (este vorba despre sculptorul Al. Bretcanu — n.n.).

Acesta este răspunsul pe care-l primim la întrebarea : ce criterii ați avut în vedere cînd ați propus sistarea plăților și toate celelalte : științifice, artistice, tehnice ?

Revenim la arhitectul C. Moisescu, care girează postul de director, puțin zdruncinați de ceea ce ne răspunsese tov. C. Ioanovici la ultima chestiune : „Ați fost să vedeți tîmpla de la Schei ? Sau altă lucrare de restaurare, ori vreunul din monumentele asupra cărora decideți ?".

— N-am fost, tovarășe, că n-am eu timp de-astea. Eu am treabă !

— Tovarășe Moisescu, de ce nu rezolvați referatul tovarășului Ioanovici ?

— Nu am această calitate, ca girant.

Solicităm Legea de organizare a D.P.C.M. (Decret 13/1975) unde se stipulează și atribuțiile acesteia ca și cele ale secțiilor sale și constatăm că ele îndeplinesc funcția de „consiliu științific și tehnico-economic" în acest domeniu și că, prin urmare, deciziile sale sînt obligatorii și trebuie executate. Discuția noastră cu tov. C. Ioanovici a avut loc la mult timp după ce Consiliul tehnico-științific din cadrul Comisiei centrale de stat a patrimoniului cultural național din care fac parte somități în materie : prof. dr. arh. Grigore Ionescu, prof. dr. Dinu Giurescu, prof. dr. arh. Adrian Gheorghiu, prof. dr. V. Drăguț etc. avizase favorabil lucrarea.

Atunci ?

Să nu vă închipuiți că este vorba despre cine știe ce onorarii sau plăți dubioase. Al. Bretcanu a fost remunerat lunar cu 2 000 de lei în perioada cît s-a ocupat de lucrările de restaurare. Ne gîndim, totuși, să-i cerem părerea și iarăși revenim la criticul Ion Frunzetti care ni-l prezentase ca pe un moldovean hîtru, pus pe șagă.

— S-o pricepe mai mult ca alții tovarășul Ioanovici la artă că, de !, dînsul a lucrat, mai acu-i anu', la restaurant. De-aici și confuzia de numai o literă : restaurant-restaurat.

MANOLE CĂRȚAN ■

■ Programul de măsuri pentru aplicarea Hotărîrilor Congresului al XI-lea al Partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste în domeniul ideologic și cultural-educativ prevede :

„Se vor lua măsuri pentru dezvoltarea rețelei de laboratoare și ateliere de restaurare potrivit cerințelor, volumului și valorii patrimoniului deținut. Vor fi îmbunătățite încadrarea cu specialiști și dotarea cu aparatura necesară a laboratoarelor zonale din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Suceava, Constanța, Sibiu și cele muzeale, elaborîndu-se metodologii stricte pentru manipularea, conservarea și depozitarea corespunzătoare a pieselor din patrimoniul cultural național".

Vă solicităm ajutorul în rezolvarea unei situații deosebit de grave și absurde care pune în pericol sănătatea a mii de cetățeni și copii. Este vorba de stația de betoane amplasată la capătul străzii Liviu Rebreanu din cartierul Titan. Cîndva se afla în cîmp, la marginea orașului. Cu timpul au crescut în jurul ei nenumărate blocuri, școli, grădinițe, ea transformîndu-se într-o urîaşă sursă de poluare. Cartierul este acoperit de un nor gros de praf, atmosfera este irespirabilă, totul plutește într-o ceață compactă. Cetățenii din această parte a orașului au făcut numeroase demersuri către organele în drept, ca și sesizări în presă... dar nimic nu se schimbă. **(Liana Poslușnic,** str. Liviu Rebreanu 23, București)

Primim de la :

Cooperativa de producție meșteșugărească „Artă și precizie" din București : Ca urmare a articolului apărut în numărul 40 din 7 octombrie 1976 sub titlul „O pendulă, șase ceasornicari, șase prețuri" prin care se semnalează o serie de deficiențe constatate în data de 1 oct. la centrele nr. 14, 31, 37, 52 ceas, aparținînd de cooperativa noastră, conducerea a luat următoarele măsuri. Prin Decizia 171/23 octombrie au fost sancționați disciplinar sau li s-au diminuat retribuția tarifară conform Legii 57/1974 următorilor responsabili de centre și lucrători ceasornicari, pentru încălcarea prevederilor Regulamentului de ordine interioară și a Legii nr. 19/1971 privind regimul prețurilor și tarifelor. La centrul 31 din str. 30 Decembrie nr. 20, tovarășului Banciu Gheorghe, ceasornicar, i s-a diminuat retribuția tarifară pentru o lună de zile în procent de 20 la sută, atrăgîndu-i-se atenția că la a doua abatere de gravitate similară va fi exclus din cooperativă. Tovarășul Ionescu Nicolae, responsabil la același centru, a fost sancționat cu „avertisment". Tovarășului Serafin Emanoil, responsabil la centrul 52 din str. Berzei 50 bis, pentru încadrarea greșită în tarif a lucrării de reparație a pendulei, i s-a diminuat retribuția tarifară în procent de 10 la sută pentru o lună de zile. Tovarășul Bodnar Constantin, responsabil la centrul 37 ceas din str. Brezoianu 35, se face vinovat pentru nepreluarea comenzii de reparație a pendulei, indicînd clientului centrul 31 pentru acest scop, aceasta fiind o abatere de la atribuțiile care îi revin, a fost sancționat cu „avertisment". În afara măsurilor de sancționare conducerea cooperativei a prelucrat aceste cazuri într-o ședință la care au participat toți responsabilii și lucrătorii centrelor de reparații ceas, subliniind gravitatea faptelor, insistînd asupra obligațiilor respectării prevederilor legale. Am întărit munca de control la centre a dispecerilor din activitatea ceas, precum și a comisiilor permanente de control, numite prin decizia comitetului executiv. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat în depistarea unor aspecte negative în activitatea cooperativei noastre, asigurîndu-vă că acestea sînt doar cazuri izolate, care nu ne caracterizează. (Semnează : — președinte — **P. Niculescu,** contabil șef — **N. Dumitrache,** jurisconsult **F. Feier)**

Cabinetul tehnic al Întreprinderii de anvelope „Victoria" — Florești, județul Prahova, a primit un dar deosebit de valoros, volumele I și II ale „Tehnologiei fabricării anvelopelor și camerelor de aer". Gestul emo-

ționant și semnificativ aparține inginerului Dimitrie Cartaș (în fotografie), autorul acestui tratat, de cîțiva ani pensionar, fostul inginer șef al întreprinderii timp de peste 15 ani. **(Serghie Bucur,** Ploiești — Prahova)

Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România : Referindu-ne la scrisoarea adresată dumneavoastră de un grup de oameni ai muncii prin care își exprimă nemulțumirea pentru serviciile ce li s-au oferit în timpul concediului petrecut pe litoral, în stațiunea Aurora, vă facem cunoscut că din cercetările întreprinse a rezultat că cele relatate sînt juste. Noi am fost sesizați de grupul de semnatari chiar în perioada cînd se găsea în stațiune și am trimis un adjunct al comisiei noastre pentru cercetări, care a stat de vorbă cu aceștia și care a cerut conducerii stațiunii și Centralei Litoral să ia măsurile ce se impun pentru eliminarea neajunsurilor semnalate. Vă mai informăm că pînă la sfîrșitul acestui an se va rezolva și problema alocației de masă în stațiuni, în sensul majorării ei de la 14,50 lei pe zi de persoană la 18 lei. (Semnează, Comisia pentru activitatea balneoclimaterică, **Ion Popescu)**

Comitetul municipal al P.C.R. Pitești : La adresa dumneavoastră nr. 5219/1976 prin care ne trimiteți scrisoarea unui grup de muncitori de la Întreprinderea de autoturisme Pitești, care sesizează unele aspecte privind efectuarea punctajului și sistemul de retribuire a unor angajați din Secția nituri-caroserie, că facem cunoscute următoarele : Din verificările efectuate a rezultat că, în unele cazuri, maiștrii Cîrjan Florea și Florea Trifon au pontat prezenți pe Morăruș Mihai și Mincă Nicolae, care erau elevi la Școala serală de maiștri. Totodată, s-a mai constatat că muncitorii Morăruș Mihai, Mincă Nicolae, Vuță Vasile, Ghiță Mihai, Mitu Virgil și Vlăduț Ilie, care lucrează în acord colectiv pentru efectuarea unor lucrări de remaniere a unor produse, au primit sume în plus, între 100 și 600 lei, contrar normelor în vigoare, deoarece munca prestată de aceștia s-a efectuat în timpul programului de lucru. În consecință, în urma cercetărilor făcute și a concluziilor care s-au desprins, Consiliul oamenilor muncii a aprobat ca suma de 3 810 lei să fie repartizată proporțional în raport cu munca prestată de întreaga formație de lucru. Cei doi maiștri au fost retrogradați cu o gradație pe timp de o lună în conformitate cu prevederile art. 100, litera c, din Codul muncii. În același timp, această sesizare a fost prelucrată cu toți factorii de răspundere ai Întreprinderii de autoturisme Pitești, atrăgîndu-se atenția că la o nouă abatere vor fi luate măsuri mai severe.

Intreprinderea mixtă de producție prestări și construcții Buzău. Urmare articolului apărut în revista Flacăra nr. 41 din 14 octombrie a.c. referitor la aprovizionarea cu pîine din localitatea Nehoiu, vă facem cunoscute următoarele : în ultima decadă a lunii septembrie a.c. furnizorul nostru, Întreprinderea de panificație Buzău, a livrat cu întîrziere făina neagră pentru brutării, din care cauză au existat goluri în aprovizionare și nu s-a putut face față cerințelor mari de pîine. Deosebit de aceasta a existat și o lipsă de mălai și porumb pe piață care a făcut să se mărească cerințele la pîine. Pentru evitarea nemulțumirii populației s-au luat măsuri de impulsionare a livrărilor de făină de la furnizor și începînd cu luna octombrie a.c. s-a reglementat aprovizionarea cu pîine. Totodată s-au stabilit noi grafice între I.M.P.P.C. și cooperativa locală „Nehoiu" cu privire la livrările de pîine, astfel ca în orele de vîrf să existe cantități suficiente de pîine, atît neagră cît și speciali tăți. Pentru asigurarea combustibilului necesar la brutărie se acționează mai bine, conducerea unității a întreprins măsuri de formare a unor stocuri corespunzătoare de motorină în vederea evitării lipsurilor semnalate. (Semnează, director, **Nistor Ion)**

LA POȘTA REDACȚIEI
RĂSPUNDE REDACTORUL NOSTRU
CICI IORDACHE

■ Tovarășe **Boboș Vova** din Bocșa, nici dumneavoastră, nici noi nu sîntem în măsură să hotărîm „baterea unei suite de monede jubiliare cu ocazia Centenarului Independenței de stat a României ce se va sărbători anul viitor". Dar tot așa de bine credem că aveți cunoștință despre o hotărîre specială de partid și de stat privind aniversarea acestui mare eveniment al istoriei poporului nostru. A fost publicată în presă. Cît privește problema abonamentelor, aici vă comunicăm clar că oficiile poștale au dispoziție **să facă** abonamente la revista Flacăra. De ce vin atît de puține exemplare la Bocșa ? Probabil pentru că sînt prea puține abonamente. ■ Tovarășa **Elena Marinescu,** din București, fără adresă scrisoarea dumneavoastră este egală cu o anonimă pe care, așa cum stă scris în caseta paginii, revista nu o ia în considerație. Dealtfel, dacă ne dădeați și exemple concrete privind acei proprietari care dețin locuințe închiriate și ei locuiesc în apartamente din fond de stat, ca și privind cetățenii cărora li s-a sistat încheierea formalităților de cumpărare a apartamentelor din fond de stat pe care le locuiesc, poate ne-ați fi ajutat mai mult. ■ Tovarășe **A. Georgescu,** din București, așa curaj de iepure nu ne trebuie. Fără să știm cine sînteți și fără adresă, dați-ne voie să punem la îndoială cele relatate de dumneavoastră privind munca obștească la sortatul cartofilor în Piața Ghencea. Adevărul se rostește întotdeauna cu voce tare și, mai ales, răspundem pentru el. ■ Tovarășe **Oprea Vasile,** din Turda, la întrebările „cu caracter juridic" pe care ni le puneți, vă informăm că plenul Tribunalului Suprem a statuat prin Decizia nr. 5/1973 cum că „cercetarea prealabilă a faptei ce constituie abatere, ascultarea celui în cauză și verificarea susținerilor făcute de el în apărare înainte de aplicarea sancțiunii disciplinare, prevăzute în art. 13, alineatul 3 din Legea nr. 1/1970 sînt obligatorii. În cazul cînd această condiție nu a fost îndeplinită, judecătoria va constata nulitatea deciziei de desfacere a contractului de muncă și în consecință va admite contestația și va dispune reîncadrarea în funcție". Dacă angajatul însă se sustrage de la îndeplinirea acestei proceduri instanța va trece la judecarea litigiului în fond. Cît privește faptul că decizia de sancționare a fost comunicată peste termenul prevăzut de lege, aceasta poate fi ridicat pe cale de excepție la primul termen de judecată ■ Tovarășe **Matei I. Ion,** din Giurgiu, puteți să poftiți la redacția noastră, la secția de probleme cetățenești, cînd doriți. Avînd însă asupra dumneavoastră o scrisoare către redacție și probe care să o susțină. ■ Tovarășe profesor **Ulmeanu Ilie,** din Alexandria, întrebarea dumneavoastră e prea generală. Legea prevede ca în cazul unor ore de cumul cu caracter mai de durată, de permanență, atunci retribuția pentru ele se ia în calcul la acordarea îndemnizației pentru copii, dacă sînt numai sporadice, din cînd în cînd, nu se iau. Situația concretă, în cazul dumneavoastră, o puteți foarte bine lămuri cu jurisconsultul de la Consiliul popular din orașul dumneavoastră. ■ Tovarășe **Burac Teodor,** din Suceava, în principiu, darurile de nuntă nu sînt considerate venituri ilicite, motiv pentru care ele nu au o reglementare specială și nici nu au stabilit un plafon. Dacă însă sursa acestora este ilicită, și cei care le primesc cunosc proveniența, ei sînt obligați să le denunțe. ■ Tovarășă **Ionescu Maria,** din comuna Băișoara, județul Cluj, din moment ce soțul dumneavoastră nu lucra cînd a decedat și nici nu a fost vreodată angajat al vreunei unități socialiste, nu puteți primi pensie de urmaș. Cît privește ajutorul social pentru copii, îl primiți deja sub forma alocației de stat. În plus, ați mai putea primi din cînd în cînd, dacă hotărîrea comitetului va fi unanimă, cîte un ajutor din partea organizației sindicale din care faceți parte. Adresați-vă deci, acesteia. Avem convingerea că veți găsi înțelegere. ■ Tovarășă **Teodorescu Lucica,** din Băilești, înainte de a vă adresa revistei noastre era bine să vă faceți un proces de conștiință și să vă întrebați dacă aveți dreptate și să vă calificați singură fapta dumneavoastră. Dacă i-ați fi achitat lui Pistol Nicolae chiria datorată pentru suprafața de locuit folosită, precum și contravaloarea alimentelor primite de la acesta, și dacă i-ați fi restituit în mod cinstit suma de 6 000 lei pe care i-ați împrumutat de la el, nu v-ar fi oprit drept gaj mobila. Vedeți, cu circul dumneavoastră ambulant, pe care nu știm cine vi l-a autorizat, să nu mai înșelați și alți oameni de bună-credință de prin alte localități prin care poposiți.

La restaurantul Lacto-bar Timișoara pe data de 13 octombrie a.c., orele 16,30, am fost servit cu pui la tavă în stare de putrefacție, cu miros insuportabil de stricăciune. Fiind asistent medical, am predat carnea respectivă, — după ce am mai și plătit-o — la Sanepid, personal doctorului Șifter, șeful compartimentului de igienă alimentară. După ce mi-a mulțumit pentru ajutor și pentru încrederea de a mă fi adresat dumnealui, mă asigură că „nu vom lăsa nesancționată o astfel de abatere prin care, practic, se pune în pericol sănătatea și chiar viața oamenilor". Dar, stupoare ! Nu pot să știu ce intervenții și ce aranjamente de culise au trecut totul sub tăcere, nu a fost deranjat nimeni, nici unul dintre cei vinovați. **(Tecu Eugen,** Timișoara)

Mă numesc **Panduru Aurel** și sînt locuitor al comunei Urzicuța, jud. Dolj. Vă scriu în numele mai multor cetățeni tineri ai comunei și vă rugăm insistent să ne ajutați, fiindcă aici, la noi, multe lucruri lasă de dorit. Așadar, în comuna noastră nu există măcar un club al tineretului unde s-ar putea organiza o brigadă artistică, un ansamblu folcloric, o echipă de teatru și alte activități cultural-educative. Cît privește teatru, l-am avut cîndva, dar nu-l mai avem. De ce ? Pentru că sediul C.A.P. nu a mai găsit alt spațiu decît în locul teatrului. Ne întrebăm, pentru ce i-o fi trebuind loji și cabine sediului C.A.P.? Așa cum s-a putut construi cu forțele proprii, prin muncă obștească, ale țăranilor, muncitorilor, elevilor din comună un teatru de vară, putem construi și un sediu al C.A.P. Există comune cu o dezvoltare economică mai scăzută ca a noastră și totuși au pus la dispoziția cetățenilor mai multe mijloace de culturalizare și de petrecere a timpului liber. Pe noi nici televizoarele nu ne prea ajută, fiindcă avem un curent electric foarte slab. Noaptea, în Urzicuța, ard doar cîteva becuri în centrul comunei, în rest e întuneric beznă.

Subsemnatul **Stoian Mircea-Nicolae** cu domiciliul în Reșița, am absolvit în acest an cursurile Institutului de subingineri din acest oraș, secția tehnologia sudurii — cursuri de zi. Am primit repartiție pentru Trustul de construcții montaj utilaj chimic, București, grup de șantiere Tg. Mureș, pentru șantierul Făgăraș din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale. Menționez în mod special că pe lista posturilor scoase la repartiție nu figura nici un post pentru Reșița sau județul Caraș-Severin. Odată cu această repartizare au început necazurile mele și ale mamei mele, căci despre ea este vorba. Mama, Stoian Elena, este pensionară de invaliditate gradul I, cu diagnosticul scleroză în plăci. Această boală se manifestă la ea de 8 ani de zile cu paralizia membrelor inferioare. Tatăl meu a decedat în 1970 în urma unui infarct miocardic. A lucrat timp de 35 ani ca tehnician, iar mama 24 ani a fost contabilă. De 8 ani mă ocup eu singur de toată gospodăria și o îngrijesc și pe mama. Casa în care locuim au construit-o părinții mei cu mari sacrificii. Avînd în vedere această situație, am sperat să pot rămîne lîngă mama, să o pot îngriji în continuare și totodată să-mi exercit profesiunea pentru care m-am pregătit (cred că vă dați seama că n-a fost ușor în condițiile date) în orașul-uzină, Reșița, oraș cu atîtea întreprinderi. În acest scop am plecat la Tg. Mureș, la Grupul de șantiere al T.C.M.U.Ch.B. spre a solicita transferul la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița unde mi-am găsit un post. I.C.M.R. mi-a întocmit și o notă de transfer, în baza articolului 11 din Codul muncii (la cererea întreprinderii). Am prezentat situația mea tovarășului director inginer Fogoroș, rugîndu-l să-mi aprobe transferul. Domnia-sa mi-a răspuns că în nici un caz și indiferent de situație dînsul nu semnează acest transfer, motivînd că dacă îmi dă drumul, pierde postul. Și ca un sfat prin care a vrut să-și arate omenia mi-a spus să mă duc pînă la București, la trust. Alți bani din pensia mamei ! Dar ce era să fac, m-am dus. Aici am vorbit cu un tovarăș director de personal, am explicat iarăși situația mea și l-am rugat să mă ajute. M-a ajutat în felul următor, vă redau textual : „Te angajezi matale la Tg. Mureș, altceva pe mine nu mă interesează. Și dacă nu vrei, pleacă unde vrei și plătește matale cei 8 000 de lei amendă". Mai m-am adresat și eu și mama cu multe memorii pe la multe foruri, dar tot n-am obținut nimic. Deci, acum eu stau ca un parazit pe pensia mamei mele și nu pot munci. La această scrisoare scrisă cu durere și mai ales cu argumente, pe care redacția a trimis-o la **Comitetul județean Caraș-Severin al P.C.R.,** am primit următorul răspuns, cel omenesc pe care îl așteptă cititorul nostru : **„În urma intervențiilor făcute la minister și la Șantierul Tg. Mureș i s-a aprobat transferul la Trustul construcții industriale Timișoara, sector Bocșa, unde a și început serviciul. În discuțiile purtate recent cu Stoian Mircea și cu mama dînsului de către tovarășa Catană Persida, membră a biroului Comitetului județean de partid, s-a declarat mulțumit de felul cum i s-a rezolvat problema".**

Mă numesc **Dan Avram** și sînt inginer agronom la C.A.P.-Șipote, județul Iași. Cu 10 luni în urmă am cumpărat un televizor „Sport", portativ. După o lună de funcționare ireproșabilă i s-au ars un tranzistor și un transformator numit „Driver". L-am dus la un atelier de reparații radio-tv., și de-atunci aștept. Aștept ca cei în drept să pună și pentru aceste minuscule transformatoare prețuri. Da, pentru că aceste piese numite Drivere și alte cîteva nu se pot pune la televizoarele ieșite din garanție sau desigilate pentru că ele se dau la bucată și numai pentru aparatele în garanție. Am fost și la reprezentanța întreprinderii Electronica din Iași, la tovarășul Trofin, care nu mi-a putut da nici o soluție. Am obținut doar adresa întreprinderii căreia i-am și scris o scrisoare. Acum vă scriu și dumneavoastră, poate reușesc să am și eu un televizor măcar pînă la sfîrșitul anului. Vă dați seama, am plătit abonamentul trimestrial, am făcut un drum la București, la magazinul „Dioda", am întrebat la o serie de ateliere din București și Brașov ce este de făcut. Peste tot același răspuns: **nu sînt fixate prețurile.**

Dacă răsfoim unele manuale de liceu, și voi lua manualul de biologie, vom vedea că acestea conțin erori de ordin științific care nu fac decît să dăuneze rolului pe care trebuie să-l aibă. Astfel, dacă luăm manualul de biologie generală pentru anul IV, ediția 1976 (prima a fost în 1968), autori — dr. doc. N. Botnariuc și dr. C. Dorobanțu — răsfoindu-l cu atenție vom descoperi unele regretabile lipsuri de ordin științific. Astfel, la pagina 16, rîndurile 4 și 6 de sus, găsim aceeași greșeală de două ori : „...această substanță (ATP) se formează din ADP prin adăugarea a încă unui atom de fosfor... și atunci cînd în celulă este nevoie de energie (disponibilă ?), un atom de fosfor se desprinde din ATP..." Profesorul vorbește elevilor de ATP și în anul III, la Anatomia omului. Și dacă atunci nu li se explică ce înseamnă acest ATP, măcar în anul IV elevii trebuie să știe din ce este format acesta. Și atunci nu putem să conchidem, ca o colegă care se exprima astfel : „Nu putem, pentru simplificare, să spunem un atom în loc de o moleculă ?" (I-am arătat că nu este vorba de un atom de fosfor, ci de o moleculă de acid fosforic.) În continuare, la pagina 40, în partea de jos a manualului, se dă, cu caractere mici de literă, un exemplu de autoreglare, și anume reglarea glicemiei (zahărului în sînge), unde se arată că există un hormon pancreotrop pentru insulină. Or, așa ceva nu se admite azi. La pagina 41, alt exemplu de autoreglare : termoreglarea — aici se arată că „această foarte ușoară răcire se transmite prin fluxul sanguin...", ori se știe că diferența de temperatură este sesizată de termoreceptorii din piele și apoi pe cale nervoasă se ajunge să fie informat hipotalamusul. Deci, două exemple, două greșeli. La pagina 102 se află figura 53, care are în partea de sus un simbol notat cu litera „c", care la legendă apare ca „tripletă". Se știe că tripleta se mai numește și codon. Or, în figură este vorba de acid ribonucleic, de transport, și deci de anticodon. Greșeli și nonconcordanțe cu cele mai noi cercetări. Astfel, și la lecția „Filogenia omului", unde se merge pe linia în care se credea că Omul de Neanderthal face parte din spița care a dus la omul actual. Or, încă din 1956 s-a scris în diferite publicații științifice că această formă este o ramură colaterală care s-a stins fără să ducă la ceva. Aceste exemple sînt suficiente, cred, ca să ne punem cîteva întrebări. Dacă manualele sînt lucrări științifice, atunci de ce conțin greșeli de ordin științific ? Căci în afară de autori, acest manual a trecut prin mîna unor referenți și, în fiecare an, prin mîna redactorului de specialitate. Nu era mai bine ca într-o mai veche tradiție a școlii românești cînd manualul era aprobat pentru o perioadă de 5 ani ? **(Prof. gr. I Ciobanu Valentin,** Liceul „Unirea", Brașov).

Subsemnata **Mihai Jenica,** domiciliată în Sighetu Marmației, vă aduc la cunoștință următoarele. Sînt absolventă a Liceului agricol din Seini, județul Maramureș, specialitatea zootehnie, promoția 1976. La data de 5 august 1976 am fost repartizată de către Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare a județului Maramureș la C.A.P. Tisa, unde, odată cu prezentarea la post, am constatat cu uimire că acesta este ocupat cu o jumătate de normă de un tehnician veterinar. M-am prezentat iarăși la Direcția agricolă, care mi-a schimbat repartiția la S.E.Z. Sighetu Marmației, unde am primit post de îngrijitoare la grajdul de testare a tineretului bovin, alături de un muncitor care mă lăsa singură în majoritatea timpului, fiind nevoită să evacuez singură căruciorul cu bălegar la platformă. Munca fiind peste puterile mele, m-am prezentat din nou la Direcția județeană agricolă, care mi-a dat iarăși o repartiție, la Ferma zootehnică a C.A.P.-ului Vadu Izei, unde n-am putut nici pînă în prezent ocupa postul din cauză că este rezervat pentru soția inginerului șef care nu are pregătire de specialitate, avînd doar liceul teoretic. În prezent, lucrez ca muncitoare necalificată la Întreprinderea de legume și fructe Sighetu Marmației, la uscătoria de mere, fără să-mi valorific cunoștințele din școala de specialitate pe care am urmat-o patru ani.

Elevii Școlii generale Frînceşti, județul Vîlcea au recoltat pe data de 5.XI. a.c. porumbul de pe lotul C.A.P. luat cu retribuție. Recoltă frumoasă, nu ne putem plînge. S-a încărcat prima remorcă și s-a mers la sediul C.A.P. Frînceşti-centru pentru a fi descărcat în pătule. Aici, directorul școlii, prof. Nicolae Bălțatu, a vrut, firește, să cîntărească porumbul, dar unde ? Cîntarul, aveam să aflu de la contabilul șef al acestei unități, tovarășul Ion Foltea, se află defect încă din 15 a X-a a.c., cînd s-au prezentat specialiștii de la Centrul de metrologie — Vîlcea să-l verifice. La data amintită cîntarul a fost curățat de noroi, i s-a înlocuit podul de scînduri în valoare de cîteva sute de lei și urma să fie reglat, dar „meșterii" metrologi s-au făcut nevăzuți, și n-au mai apărut, cu toate insistențele telefonice ale contabilului șef, care le-a dat peste 30 de telefoane. Așa că C.A.P.-ul cîntărește zeci de vagoane de produse agricole la Băbeni, la o distanță de 6 km. Să revenim însă la subiectul inițial. Două ore a durat pînă s-a cîntărit prima remorcă. Două ore a stat remorca pe drumuri, consumînd combustibil cît ar mai fi putut face alte cîteva transporturi de porumb. Cea de-a doua remorcă n-a mai fost plimbată pe la Băbeni din motive obiective. Așa că peste noroiul din curtea C.A.P.-ului, care ajunge pînă la osia căruței, și nu cred că exagerăm dacă spunem că e ceva unic în județul nostru, au fost puse paie, făcîndu-se un strat din baloți luați de elevi cam fără voie, din baza furajeră, și remorca a fost basculată, așa că o bună parte din porumbi au căzut în noroiul de nedescris, spre necazul copiilor care îi adunaseră atît de greu. Și cu cea de a treia remorcă s-a procedat la fel, urmînd ca a doua zi elevii să spele (da, să spele porumbii plini de noroi). Or, cooperatorii ar fi putut face aici, în fața magaziilor, prin muncă obștească, o rampă pentru primit în mod civilizat cerealele, numai dacă li s-ar fi pus la dispoziție din partea conducerii cooperativei materialul necesar și cineva ar fi organizat o asemenea treabă. Mai dureros este faptul că elevii au luat o lecție „pe viu" despre cum nu trebuie să fie un gospodar. (Prof. **Gheorghe Mihai,** Școala generală Frînceşti, jud. Vîlcea).

Pe șoseaua Mihai Bravu nr. 98—106 funcționase pînă în luna iunie Librăria „George Topîrceanu", instalată într-un local nou dintr-un bloc nou, în vecinătatea imediată a două licee și două școli generale. Funcționarea ei era extrem de utilă. De la începutul lunii iulie librăria este închisă avînd bizarul anunț : „Închis, lipsă gestionari". **(Loghin Mircea,** București).

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Chipul omului, chipul conștiinței

În proverbele românești, a fi frumoasă înseamnă ori a fi cu stea în frunte, ori a fi ca o zînă, ori a avea pe vino-ncoace, ori a avea fața scrisă în icoane, ori a fi scăldată în lapte dulce.

La prima vedere, frumusețea pare o binefacere. La o a doua privire, una ceva mai profundă și mai înțeleaptă — se întîmplă să descoperi că frumusețea poate fi, pentru o fată ori o femeie, chiar o belea. N-am să o uit pe fata aceea minunat de frumoasă pe care o admirau toți studenții Iașului în timpul anilor mei de facultate și pe care am reîntîlnit-o, după vreo șapte ani de la absolvire, într-un orășel de provincie, tot frumoasă și tot nemăritată, dar crispată și închisă în sine. I se făcea curte tot intens, dar fata vroia căsnicie, copii, cămin și nu aventuri. Se ofilea, stupid și trist, ca floarea căreia bădița Mihai i-a închinat o carte. Așa, în timp, mi s-au mai adunat în memorie și conștiință și alte întîmplări dramatice cu fete frumoase și, de aceea, am simțit nevoia să port niște discuții, pe tema aceasta a condiției fetei, femeii frumoase, chiar cu cîteva dintre reprezentantele acestei categorii ori binecuvîntate, ori blestemate, ori nici-nici. Mi-am formulat vreo zece întrebări și le-am adresat unor frumuseți feminine contemporane nouă, pentru că totuși cele mai în măsură să știe cum stau lucrurile la acest capitol sînt tocmai purtătoarele acestei bucurii ori acestei poveri care este frumusețea fizică. Iată, pentru început, întrebările :

1. Știți că sînteți frumoasă ? Vă socotiți dumneavoastră sau v-au spus-o alții ?

2. Ce sentiment vă provoacă chipul pe care aveți șansa să-l aveți ?

3. Vă bîntuie cumva vreun complex de superioritate ?

4. În viața concretă, practică, aceea de toate zilele, ați avut avantaje sau dezavantaje de pe urma acestei stări de frumusețe ?

5. Se poartă colegii, cunoscuții, bărbații în general, mai cu stimă, sau doar curtenitor — interesați ?

6. Dar femeile ? Se poartă firesc ori cu invidie ?

7. Credeți că frumusețea v-a ajutat sau vă va ajuta la căsătorie ?

8. Pentru că sînteți frumoasă, aveți pretenția, credeți că vi se cuvine un soț frumos ?

9. Viața unei femei frumoase e mai simplă ? În sens de mai lesnicioasă.

10. Apariția acestui articol, în care se va vorbi public despre frumusețea dumneavoastră, vă va influența felul de pînă acum de a fi ?

Și iată și cele patru grupe de răspunsuri pe care le-am primit :

Liliana Petrescu : „Și dracu pare frumos cînd e tînăr".

■ **Elena Voișan** (27 de ani, căsătorită, mamă a unui băiat de 8 ani, muncitoare la întreprinderea „Tricodava" din București), frumoasă la înfățișare dar și frumos — emoționată) : 1. Nu mă socotesc frumoasă, dar e adevărat că alții mi-au spus-o. 2. Ce sentiment îmi provoacă chipul meu ? Plăcut, de liniște, de siguranță, de lipsă de probleme la capitolul acesta. 3. Nu, nici fărîmă de complex de superioritate. 4. Am avut mai mult avantaje. 5. Bărbații ? Mă stimează. 6. Femeile ? Unele sînt invidioase, dar nu dintre colege, muncim împreună și ne-am obișnuit una cu alta. 7. Da, cred că frumusețea m-a ajutat la căsătorie. 8. N-am avut pretenția să-mi fie soțul frumos, dar mi-am dorit-o. Și eu îl văd frumos ! 9. Da, viața unei femei frumoase e mai simplă. 10. Nu, precis articolul acesta nu mă va influența. Băiatul meu e frumos și m-ar bucura să-i prindă bine lucrul ăsta, dar n-am naivitatea să-i văd viitorul în funcție de faptul, de criteriul acesta.

◘ **Elena Stuparu** (22 de ani, necăsătorită, funcționară la întreprinderea „Tricodava") : 1. Sînt conștientă că n-am defecte ori cusururi din pricina cărora să se poată spune că arăt rău. Dar socotesc că frumoși sînt toți oamenii tineri și toți oamenii buni. 2. Firește, chipul meu îmi dă un sentiment de tinerețe, de prospețime. Privesc însă conștient lucrurile și știu că vor urma maturitatea și bătrînețea. Știu că va urma o schimbare și că frumusețea se duce odată cu tinerețea. Și mai știu că un om bătrîn nu poate fi decît bun, nu și frumos. 3. Nu mă bîntuie nici un complex, nici de superioritate și nici de inferioritate. 4. Nici avantaje, nici dezavantaje. 5. Bărbații se poartă în funcție de seriozitatea lor, de felul lor. Unii sînt curtenitori din năravuri, iar alții reușesc să ajungă să vadă și calitățile noastre intelectuale și sufletești. 6. La femei, dar nu la toate și mai ales la cele în vîrstă, am simțit puțină invidie. 7. Nu, frumusețea nu te ajută la căsătorie. Mentalitatea aceasta o dobîndesc bărbații după 35 de ani și care au uitat că și soția lor, cu ani în urmă, a fost foarte frumoasă, a fost cea mai frumoasă. Căsătoria e pentru o viață, nu doar pentru cîțiva ani, cînd ești tînără și, implicit, frumoasă. 8. Îmi doresc un soț cu mintea frumoasă și cu sufletul frumos. Și să nu fie om rău ; trec ușor cu vederea peste deficiențe fizice dacă omul e bun. Cu alte cuvinte, sînt foarte pretențioasă, îmi doresc prea mult : pentru că e mult mai ușor să găsești un bărbat doar frumos pe din afară. 9. Viața unei femei e cum și-o face ea. Nimeni nu mi-a făcut favoruri. Sau poate mi s-au făcut dar eu nu mi-am dat seama că-s din pricina chipului meu, și-atunci le-am socotit firești. 10. Articolul e de o zi—două ; eu rămîn aceeași.

◘ **Aurelia Maghiar** (28 de ani, căsătorită de 8 ani, mamă a unei fetițe, primitor-distribuitor cu gestiune la „Tricodava") : 1. Mi-au spus-o alții că aș fi frumoasă. 2. De ce să ne alintăm cu modestia, e plăcut ! 3. Nu-s încrezută. Nici un fel de avantaje, n-am știut altceva decît un singur loc de muncă și un singur bărbat. Și munca și căsnicia îți dau echilibru. La fel copilul, pe care mi-l cresc singură. Eu însumi mi-am făcut o viață frumoasă. Bărbații se poartă și așa, și așa. 6. Femeile se poartă absolut normal, fără pic de invidie. Poate fiindcă aici m-am angajat de la început, aici m-am măritat, aici între oamenii aceștia, între femeile acestea mi-am trăit viața, de pe cînd eram încă o fetișcană. 7. Frumusețea m-a ajutat la căsătorie. Și-acum și-aduce aminte soțul meu de cum arătam. 8. Da, mi-am dorit soț frumos, și chiar este ! Am avut mai multe cereri în căsătorie și eu l-am ales pe cel mai frumos. Lucrează tot aici. 9. Nu, viața unei femei frumoase nu-i mai simplă. 10. Publicitatea de pe urma acestui articol îmi face plăcere, dar nu mă va schimba. Mi-am dorit ca fetița mea să fie frumoasă, și este ! Numai că frumusețea nu-i o calitate. O fată, un om în general, are nevoie de alte esențiale calități.

◘ **Liliana Petrescu** (19 ani, necăsătorită, absolventă de liceu din primăvara asta) : 1. Știu că sînt frumoasă. Dar nu este vorba de o frumusețe ieșită din comun, ca să zic așa „deosebită", ci de o frumusețe obișnuită. 2. E plăcut să te știi „frumoasă", dar numai atît. De fapt, nici nu mă gîndesc prea mult la acest lucru. 3. Întotdeauna am evitat să-mi creez complexe. Dar mai ales de superioritate : sînt cele mai periculoase. 4. De pe urma acestui lucru, am avut avantaje, dar și dezavantaje. În școală, de exemplu, cine credeți că primea cele mai multe mărțișoare de 1 Martie ? Eu ! Dar cine primea și cele mai multe „piedici", sau pietricele sosite fulger din praștia unui coleg „binevoitor". Tot eu ! 5. Nu mă surprinde faptul că am întîlnit unii colegi care s-au purtat într-un anumit fel cu mine pentru a mă cuceri, și alții care mi-au dovedit mult respect. Oamenii sînt foarte diferiți. 6. M-am întîlnit și cu fete care s-au purtat firesc și cu fete care s-au purtat cu invidie. Adevărul e că nu mi-a trecut prin minte să fiu atentă la lucrul ăsta ; iar dacă nu i-am dat atenție, logic, înseamnă că nici n-a fost o problemă, nu ? 7. Nu cred că frumusețea este factorul esențial în realizarea unei căsătorii trainice. 8. Cred că mi se cuvine un soț bun, nu unul frumos. Asta-mi doresc. Un soț bun ! Pentru că dacă ar fi frumos și nu ne-am înțelege, cui i-ar mai folosi frumusețea ? Frumusețea e un factor minor. 9. Nu pot generaliza. Viața unei femei poate fi mai simplă sau mai complicată, chiar dacă nu este frumoasă. 10. Mi se pare interesantă tema acestui articol. În ce mă privește, apariția lui îmi va da o mare satisfacție. Însă, fiți liniștit, nu mă va face să-mi pierd capul !

Lilianei Petrescu, pentru că știam că-și dorește să ajungă actriță, i-am pus și o întrebare, să-i spunem suplimentară, de fapt mai esențială decît toate celelalte zece dinainte : Pentru că aveți chipul frumos și, cum spun țăranii noștri, statul frumos, de aceea vă pasionează actoria ? Sau, generalizînd, chipul poate determina alegerea profesiei ? Am primit un răspuns luminos ca o destăinuire :

„La 3 ani m-am pronunțat pentru prima dată în alegerea profesiei : «Vleau să fiu artită !» Cu primii ani de liceu, gîndurile mi s-au schimbat ; mi-am spus că aceasta trebuie să fie o dorință pe care toate fetele o au mai devreme sau mai tîrziu. Și m-am hotărît să mă apuc de studii serioase pentru facultatea de medicină. Dar iată că, în al treilea an de liceu, mi se ivește prilejul să joc într-un film artistic — „Un turneu de provincie" — în regia unui student la I.A.T.C. Film cu care tînărul student obține note foarte bune la examene și se prezintă în același an la festivalul de la Lodz. Urmează un „prim-plan" în filmul artistic „Zidul" și iată-mă în fața unui rol de „oiță îndrăgostită" în fantezia muzicală „Ma-ma", regizată de maestra Elisabeta Bostan. Nu știu în ce măsură am reușit acest rol, însă un lucru e sigur : mi-a plăcut tot ce-am făcut ! Mi-a plăcut acest fel de muncă ! Mi-au plăcut pînă și costumul, machiajul, peruca. Oare să nu existe nici o legătură între aceste lucruri și premiile obținute la concursurile de recitări din școala generală și liceu ? Eu cred că da ! O legătură mai esențială decît aceea cu frumusețea chipului. Ba chiar, vă spun clar : frumusețea nu m-a influențat în alegerea profesiei. Dac-aș fi fost mai puțin frumoasă, tot teatrul, tot actoria aș fi ales. Tot pentru această profesie m-aș fi pregătit".

În loc de orice altă încheiere, în loc de concluzie sau morală, am să redau încă un dialog pe care l-am avut nu cu înțelepciunea veche, ci tot cu o contemporană : **Camelia Ionescu** — tînără femeie de 26 de ani, asistentă medicală și, ceea ce m-a interesat în chip special, mamă a unei fetițe de numai 4 luni : **Elisabeta Sînziana.** Cu alte cuvinte, după ce am vorbit despre frumusețe la timpul prezent, să vorbim despre frumusețe și la timpul viitor.

— Sînteți mama unei fetițe al cărei chip e fără îndoială plăcut, luminos, zimbitor, ba chiar cuceritor, dar — fetița avînd abia 4 luni — chip încă în formare. Întrebarea mea va fi dură și nu va avea decît scuza realismului. Dincolo de toate observațiile noastre subiective, dincolo de ce ne-a învățat pe fiecare experiența vieții, în tratate științifice am găsit scrise constatări de felul acesteia, de pildă : cele mai adînci dar și manifeste transformări fizice se petrec în perioada preadolescenței și adolescenței. Deci, asemenea tuturor mamelor din lume care au copii de vîrstă mică, nici dumneavoastră nu aveți de unde ști cum îi va fi chipul fetiței dumneavoastră. Și-atunci, îmi îngădui să vă întreb : vă doriți, țineți mult să fie frumoasă, ori vă preocupă gîndul să aibă alte calități ?

— Există părinți exagerați, ba chiar exaltați, într-un cuvînt desprinși într-o măsură sau alta de realitate. Părinții de acest fel spun vorbe tot lipsite de realism și chiar dăunătoare educației propriului lor copil : „Copil mai frumos ca al meu nu este !" ; sau „După ce am o fată atît de reușită, n-am de ce regreta că n-am băiat", ș.a.m.d. Pe mine, și educația de acasă, și experiența de viață atît cît o am, și profesia mă fac să gîndesc mai potolit. Sigur că aș vrea ca fata mea să fie și frumoasă ; dar nici nu mă apuc să-mi fac mări iluzii în această privință. În maternitate, le-am călcat pe nervi celorlalte mame — care se extaziau înaintea omuleților ăia abia născuți, abia în formare — cu realismul cu care îmi priveam propriul meu copil. Pe mine m-a ajutat în viață frumusețea morală. Care își are locșorul ei important. Sigur, fiecare își vede partenerul frumos, însă eu cred că soțul meu mi-a cerut să-i fiu nevastă bună, pentru că eram bună de nevastă. Și-acum, revenind la fetița mea și la întrebarea dumneavoastră : nu-mi doresc să fie o frumusețe, o „Miss". Ba chiar am s-o educ să nu sufere dacă se va întîmpla să nu fie frumoasă și să n-aibă succes din această pricină. În schimb, tin enorm să ajungă să aibă frumusețe spirituală, frumusețe morală, frumusețe interioară, să aibă caracter. Iar aceasta e o frumusețe care poate fi formată. Eu una n-am să precupetesc nici un efort pentru a o învăța, pentru a o ajuta să fie, să ajungă un om modest : încrezuții sînt urîți. Și-am s-o mai învăț să se respecte pe ea însăși. Să-și aleagă munca pentru care va avea cu adevărat înclinații și care îi va aduce bucurie. N-am s-o forțez, cum fac unii părinți, să ajungă balerină, ori doctoriță, ori inginer. Am s-o învăț să fie un om onest, care să se poarte firesc și cu bun-simț, un om care să muncească pentru că-i place meseria pe care și-a ales-o. Și m-ar bucura dacă toată viața n-ar uita să ne iubească pe noi, părinții ei, și m-ar bucura dacă toată viața mă va socoti cea mai bună prietenă a ei, în pofida faptului că, acum, gîndesc atît de aspru-realist despre frumusețea din afară a omului. De-ar avea fata mea frumusețe interioară ! Pentru că atunci i se va răsfrînge și pe chip. Și-i va fi luminos.

NELU IONESCU ■

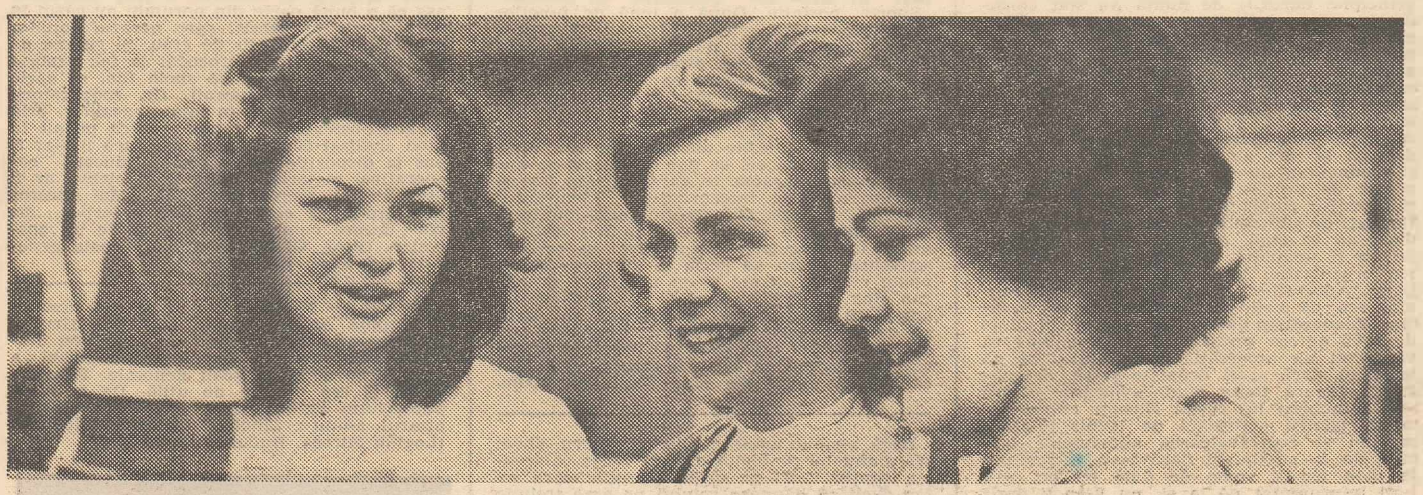

Elena Stuparu : „Frumusețea vestejește, dar înțelepciunea crește" ; Aurelia Maghiar : „Chipul omului e oglinda sufletului" ; Elena Voișan : „Frumusețea fără înțelepciune este ca o floare în tină".

Fotografii de ELENA GHERA ■

Faptele și vorbele

Nu așa mecanic, tovarăși!

„Ceea ce lipsește tuturor acestor domni — remarca sec într-o polemică Engels, cu privire la adversarii săi — este dialectica !"

Găsim surprinsă aici, sub o formulă memorabilă, originea comună a punctelor de vedere înguste și rigide din cîmpul gîndirii, fie ea științifică sau artistică. Absolutizarea dogmatică refuză să ia act de relativitatea unor observații, valabile pentru anumite situații, dar negeneralizabile oriunde și oricînd. Dimpotrivă, spiritele îngrozite numai la ideea de a trebui să interpreteze cu propriul aparat mental o indicație judicioasă, se grăbesc să o aplice otova, prefăcînd-o în contrariul ei.

Iată, a fost combătută la noi, de curînd, în mod îndreptățit, etalarea violenței pe ecranele cinematografice. E un fenomen împotriva căruia s-au ridicat nenumărate voci autorizate, chiar în Occident. Tinerilor li se incită, sub pretextul spectacolului atractios, gusturi homicide. Coltul, pumnul sau lovitura paralizantă de karate sînt înfățișate ca mijloace infailibile și prompte pentru rezolvarea tuturor problemelor. Violența e, practic, comercializată pe scară uriașă (filme, comics-uri, seriale, romane populare) și detalierea ei, prețuită ca o artă. Cine izbutește să arate cu lux de amănunte cum poate fi torturat și terorizat mai fioros un om a dat lovitura (la propriu și la figurat !).

Cînd violența „în sine" devine obiect artistic, cum se întîmplă, din păcate, destule ori, sigur că ea trebuie repudiată, pentru o acțiune psihică „poluantă".

Dar rezultă de aici că orice scenă „tare" în literatură, teatru, pictură sau cinematograf, urmează a fi condamnată, vînată și eliminată ? Ce ne facem atunci cu Ion, unde toată lumea bate și bate, după vorba cuiva pe care romanul l-a scîrbit profund din capul locului pentru aceasta? Curățim manualele și de capodopera nuvelisticii noastre, Alexandru Lăpușneanu, fiindcă acolo are loc o descăpățînare în masă ? Lăsînd însă la o parte moștenirea literară, cum vom reînvia episoadele epopeii noastre naționale care n-a fost scutită (vai !) de atîtea momente sîngeroase ? Suprimăm tragerea lui Horia pe roată ? Facem din luarea Plevnei doar un vodevil cu muzică și stindarde ? Îi arătăm pe comuniști, interogați la Siguranță, exclusiv în fotoliu la o cafea, și o conversație amabilă cu comisarul șef ?

Secretarul general al partidului ne cheamă să dăm o imagine adevărată a istoriei noastre, care n-a avut deloc nici culoarea, nici gustul șerbetului de trandafiri. A înfățișa lucrurile așa cum s-au întîmplat, înseamnă a nu ascunde cîtă suferință și sînge au intrat în ele.

Violența există, apoi, din nefericire, chiar în realitatea socială contemporană. Citiți chiar în paginile revistei Flacăra semnalările cititorilor și faptele pe care le cuprind dosarele miliției. Cum să respectăm atunci adevărul și realismul, ocolind o dimensiune a existenței ? La urmă, vom crește oare suflete otelite tinîndu-le în vată ? Va învăța tînăra generație să fie netemătoare în fața primejdiilor, dacă focul unei arme sau vederea sîngelui are să-i provoace leșinuri?

Violența, ca orice aspect al vieții omenești, își află fatal loc în artă. Depinde însă ce semnificații capătă și în vederea cărui scop e adusă. Țintește ea să trezească și să satisfacă porniri sadice, bestiale, împotriva străduințelor civilizației de a le alunga din raporturile umane ? Atunci e rău, fiindcă acționează asemeni unui drog nociv. Închipuie tabloul cumplit al barbariei războiului, ca în gravurile lui Goya? E foarte bine! Exprimă răbufnirea miniei maselor înșelate, mințite și exasperate, cum se petrece în recentul film Tănase Scatiu ? Căpătăm o excelentă explicare istorică anticipativă a crîncenului an 1907 ! Denunță mecanismele sociale care secretă violență prin însăși natura lor, ca în Portocala mecanică ? Efectul educativ e iarăși incontestabil salutar. A distinge între asemenea situații diferite, care să nu le lipsească nici tovarășilor însărcinați cu aplicarea unor indicații superioare judicioase, ceva elementar dar foarte important : dialectica.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

Jurnal de lector

Camil Petrescu face în **Teze și antiteze** o observație subtilă : cînd un scriitor debutant publică o carte excepțională, confrații săi manifestă un acut scepticism : „Să-l vedem la cartea lui următoare". Ca și cînd prima lui carte ar fi fost cîștigată la o loterie norocoasă. După **Niște țărani**, roman amplu și original, recepționat cu entuziasm de cititori și critică, despre **Dinu Săraru** se spunea același lucru : „Să-l vedem ce mai dă". Aș fi fericit să fiu primul care semnalează al doilea roman al aceluiași scriitor, **Clipa**, cutremurătoare reconstituire și restituire istorică a unor vremuri revolute, dar adînc gravate în conștiințele noastre, fiindcă le-am fost, deopotrivă, martori și participanți.

Dinu Săraru evocă perioada 1950—1960 din perspectiva unor existențe umane tragice, din perspectiva unor întîmplări crîncene, patetice și tăcute în decența lor exemplară, peste care riscă să se așeze — fără mărturia obligatorie a scriitorilor — vălul uitării vinovate. „Naturii îi place să se ascundă" spunea Heraclit Obscurul, iar Istoriei să se camufleze. Împotriva acestei primejdii își scrie Dinu Săraru cartea, condus de un înalt principiu moral : nimic din tot ce a fost înălțător sau cumplit nu trebuie uitat. La lampa acestei obligații, **Clipa** devine o epopee rememorată, visată, retrăită la hotarul nestatornic dintre veghe și coșmar. Toate personajele — și palpită în **Clipa** o omenire dezlănțuită — își aduc aminte fapte pătimite, încît romanul se impune ca un registru de existențe, dar și ca un testimoniu nealterat, exact și lucid, al **memoriei colective**, singura în stare să valideze faptul istoric și să dea girul de autenticitate unei epoci atît de controversate. Caleidoscop a zeci de destine peste care a trecut, necruțătoare, roata timpului, **Clipa** se va înscrie în proza noastră la capitolul **„tragediilor optimiste"**, fiindcă reușește o demonstrație : în pofida atîtor greșeli și nedreptăți, a atîtor drame anonime, suportate în tăcere, fără sentimentul unei dăruiri eroice, oamenii și-au păstrat, întreagă, demnitatea, speranța și încrederea în cauza revoluției.

Există în **Clipa** numeroase portrete de neuitat, Dinu Săraru fiind un pictor al figurilor omenești de o rară aplicație, așa cum se demonstrează, încă o dată, un peisagist de o subtilă poezie ; trece însă prin roman un erou, de o identitate comună, **Dumitru Dumitru**, pe care epica noastră îl va așeza în firida celor mai înalte prestigii, fiindcă psihologia și universul lui moral, complexe și profunde, întreaga lui viață, de un zguduitor laconism, este imaginea însăși a vremurilor evocate, în care sublimul s-a înfruntat cu odiosul, abnegația cu negația ei, visul cu deznădejdea, jertfa cu lepădarea de sine, amestecate toate în același neiertător creuzet al Istoriei.

Un asemenea vast material de viață, torențial, nu suporta schema narațiunii de tip balzacian. Cu un deosebit simț al compoziției, autorul optează pentru tehnica filmului — sau a visului — în care episoadele se dezvoltă nu după rigoarea cronologiei, ci în funcție de un alt comandament, infinit mai elocvent : al patosului mărturisirii, **Clipa** fiind, înainte de orice, un revelator act de conștiință. Într-un moment în care atîția scriu ca alții, Dinu Săraru scrie ca el, cu sînge, cu azur și cu sarea din lacrimă.

AUREL BARANGA ■

Cap limpede

■ În ultimele numere ale revistelor noastre literare sînt prezenți cu versuri cîțiva dintre poeții importanți de astăzi ai României. Poeziile semnate de marele poet Eugen Jebeleanu în **Luceafărul** (nr. 46, din 13 noiembrie) sînt meditații susținute pe un ton grav despre condiția omului contemporan. În **România literară** nr. 47 din 18 noiembrie Ana Blandiana prezintă cititorilor o pagină de poezii melancolice, de o muzicalitate înălțuitoare. În același număr al revistei Gheorghe Tomozei publică pagini din **Poema patriei.** Versurile publicate de curînd de acești poeți (și de alții) infirmă părerea celor care susțin că poezia, la noi, trece printr-o criză. ■ Delirantă este recenzia dedicată în **Cronica** (nr. 47, 19 noiembrie) de Haralambie Țugui cărții lui Andrei Ciurunga, **Argumente împotriva nopții :** „Fidel unui crez poetic întemeiat pe ideea de armonie și riguroasă cenzură a imaginii, Andrei Ciurunga rămîne, în primul rînd, un autentic interpret al faptului de viață. De aici, probabil, și deruta unor cronicari mai tineri în fața poeziei sale care, spre fericirea sa, nu seamănă decît prea puțin cu altele. Aparenta răceală din unele poeme nu este altceva decît însemnul concentrării spunerii, văzînd, în ultimă instanță, un adevărat cult pentru esențe." ■ Vă informăm, în continuare, despre cîteva din volumele recent apărute: ■ Poetul Virgil Teodorescu este prezent în colecția B.P.T. cu volumul **Poezie neîntreruptă** prefațat de Nicolae Balotă. ■ O monografie pedestră, școlărească, amintind prin limbajul critic de modul cum erau analizate la noi operele literare prin anii '50, a apărut sub semnătura lui Virgiliu Ene. Închinată lui Alexandru Vlahuță, monografia conține numeroase exemple de umor involuntar : „Cu aceleași mijloace literare și abordînd o situație similară, Alexandru Vlahuță ne prezintă în **Parazitul n. 1** pe un tînăr elegant și pururea zîmbitor, care, deși ajuns la maturitate, nu s-a oprit la nici o profesie care poate fi mărturisită" (p. 66) ; „În fața naturii, renăscută în prag de primăvară, poetul se simte fericit..." (p. 72) ; „Un alt tablou impresionant ni-l înfățișează Alexandru Vlahuță în schița intitulată **Socoteala.** Ion, cu toate că muncește ca un rob împreună cu nevasta și fiica lui, nu se mai poate achita la boier de cei doi poli și o mierță de popușoi — împrumut făcut cu trei ani în urmă, pentru a putea ieși din iarnă. Nedumerit, merge la casa boierului..." p. 122). ■ Dacă treceți prin librării și vedeți o carte frumos tipărită, purtînd titlul **Universul cărților**, nu ezitați s-o cumpărați. „Schițînd cu claritate și obiectivitate științifică zbuciumata istorie a scrierii și tiparului, opera lui Albert Flocan se dovedește a fi o Mică enciclopedie a cărții".

Cronica literară

MIRCEA DINESCU
„Proprietarul de poduri"

Curios, după Ioan Alexandru (**Vămile pustiei** — 1969) și Gheorghe Pituț (**Fum** — 1971), Mircea Dinescu este al treilea poet care trece printr-o clar conturată fază neoexpresionistă. Suavitățile inspirate și copilărești, puritatea și candoarea din **Invocație nimănui** (1971), au fost înlocuite treptat cu un patos brutal, care amintește, nu de puține ori, de poezia lui Adrian Păunescu. Aproape toate semnele tipic expresioniste din lirica lui Heym, sau din aceea a lui Georg Trakl, marele oraș apăsător, agresiunea mașinilor, demonizarea și demitizarea peisajului, reprezentarea antiidilică a naturii, în fine, procesul de urîțire (**die Verhässlichung**) și de înstrăinare a lumii sînt de găsit în poemele din **Proprietarul de poduri" :** „Unul sărută cu duioșie caloriferul / altul bagă-n priză boschetul de trandafiri / oh auziți cum se depune fierul / în oasele copiilor subțiri." / ... / stele rulante cară grîu-n soare / limbile ceasului se coc și cad, / Doamne-al mașinilor mai ai răbdare, / lasă bătrînii noștri să are / măcar prin moarte c-un plug de brad" **(Plug de lemn).**

Metaforic vorbind, în **Proprietarul de poduri** lumea este prevăzută cu **proteze,** impresia generală fiind aceea a unui extraordinar amestec de urît și de frumos, de natural și de mecanic, de idilă și de brutalități, în spiritul vieții. Prin orașe „trec trenuri îmbîcsite de zgură și de clor", „un ferăstrău de maci despică vara", soarele arde cu „pîlpîiri de gaz", pe dealuri uruie „delicata mașinărie a florii soarelui", „o rafală de porumbei" pocnește în aprilie, „iarba e scoasă la licitație", „într-un lan de secară electrică / țăranul ca lebăda cîntă", „florile ca niște bujii ale cîmpului scot scîntei", „un curcubeu mecanic tunde ploaia", pe cer trec „nori ghimpați" și „nori sintetici" **(motivul norilor** la Georg Heym).

Izbitoare mai este la acest poet considerat, în primul rînd, ca un poet „de inspirație", **construcția.** Primele trei poeme, **Cîntec de inimă albastră, Dialog planetar** și **Plug de lemn,** spun aproape totul despre tema obsedantă a acestui nou volum, care este tema **derutei.** Deruta în dragoste : „Mai știi cum te strigam pe-atunci / «icoană cu picioare lungi» / / veneai pe rîu sau rîu erai / curgeai în mine pînă-n rai / / cu limba preschimbată-n bici / vînam pe coapse iepuri mici / / coseam prin pulpe fîn mieriu / erai mireasmă eram viu. / / Dar of of of desiș de ochi / acum de mine trag trei popi / / carnea-mi miroase de pe-acum / a scîndurică de salcîm / / pe cînd mînzește muști din cai / mie țărîna-mi spune hai, / / mie ulcica-mi zice blid / iubire — măr rostogolit" **(Cîntec de inimă albastră),** deruta în viață : „Tu care-ți pui pistolul la tîmplă ca pe-o floare / cînd sus în nori rînjește hazardul roz și chel / tu care mori de noapte și mori de fiecare / porți viermele în palmă ca pe un scump inel, / / septembrie îți sare ca o pisică-n față / și înfloresc în tine vise de șoarec mic / nimic nu-ți mai ajunge și totul te răsfață / proprietar de vorbe și rege pe nimic, / / smulge-ți tu singur limba scrie pe ea Adio / îneacăte-n saliva celor ce te-au rîvnit / ascultă trenul toamnei cum se răstoarnă-n ziuă / cu tîmpla mea de aur într-un vagon rănit" **(Dialog planetar). Cîntec de inimă albastră** mai păstrează legătura cu poezia suavă din **Invocație nimănui,** dar de la primul la cel de-al doilea poem cuvintele se întunecă, pentru ca în **Plug de lemn** poetul să descopere semnificația expresionistă a **grotescului** și a **stridenței,** aceasta din urmă rămînînd tonalitatea muzicală a întregului volum.

Este greu de prevăzut spre ce va evolua poezia lui Mircea Dinescu, după acest moment neoexpresionist. Se simte că poetul este în căutarea unei convingeri adînci, care poate veni din viață, din dragoste sau, ceea ce este mai probabil, din credința în propria vocație, neobișnuită. Orice s-ar întîmpla însă, după **generația '60,** care reprezintă un spectaculos moment de resurecție în istoria poeziei românești, Mircea Dinescu este poetul cu cele mai mari șanse, talentul cel mai autentic și mai pur.

Și chiar dacă n-ar mai scrie nimic, el rămîne, de pe acum, un autor de istorie literară.

FLORIN MANOLESCU ■

● MOMENT DE DESTINDERE LA ROTONDA 13. În cadrul întîlnirilor organizate la Muzeul literaturii române — devenite de-acum tradiționale — a fost evocată personalitatea lui Perpessicius, de la nașterea căruia s-au împlinit 85 de ani.

La această rotondă au participat acad. **Octav Onicescu, Al. Dima, Ș. Cioculescu, Mihai Beniuc, Edgar Papu, I. Peltz** (înregistrare pe bandă), **Camil Baltazar.**

Actrița **Silvia Popovici** a citit din paginile lui Perpessicius.

TILIŞCA,

un dangăt de clopot de „Mioriţă" sub munţi bătrîni, pe drumuri ce vin din baladă, pe drumuri ce urcă spre viitor

Tilișca, un sunet de clopot scump, cu reverberații spre zări adînci, sub munți bătrîni.

Sat al Mărginimii Sibiului, mai sus de Săliște, stăpînind șapte munți și o vatră de peste 60 de kilometri patrați. Săliștea — marele și înfloritorul centru al Mărginimii de acum un veac, Săliștea — citadelă a tradiției și a culturii populare, Săliștea — leagăn de artiști cu orgoliul obîrșiei, Săliștea — așezare robustă de mocani și cărturari, acest faimos și strălucitor sat-muzeu, acest Pompei al satului românesc, a acoperit cu dangătul amplu al istoriei sale întreaga zonă, nelăsînd să se mai discearnă și clopotul turmelor de mioare ale locurilor din preajmă, ale crîngurilor de oameni instăpîniți pe munții din jur. Cîndva, ciobanii Tilișcăi, plecați cu oile lor prin țară, numeau, cînd erau întrebați de unde vin, vatra Săliștei. Acum, de vreo cîțiva ani, ei numesc Tilișca.

Cel ce ne spune aceste lucruri este Ion Hașeganu, primarul Tilișcăi. Ion Hașeganu e săliștean, casa lui și-a părinților lui e în Săliște, nu în Tilișca, dar Ion Hașeganu, primarul Tilișcăi, poartă orgoliul acestui din urmă sat, ieșit, de vreo cîțiva ani, din tăcerea anonimatului, anunțîndu-și un loc al său, o viață a sa sub soarele tare al munților Mărginimii, printr-un sunet de clopot care-i numai al lui, cu un timbru al lui, inconfundabil.

E un sat totuși micuț această Tilișcă, și care n-are decît 2 561 de suflete, împărțite în două vetre, în satul de reședință și în cătunul Rodului, cocoțat și mai sus, și mai aproape de cer, într-un sublim aplin de spațiu adamic sau de „Mioriță" stelară, de unde-și picură clinchetele de turme ca pe o ploaie suavă de stropi cerești. La Rod s-a născut pașoptistul Aaron Florian, la Rod, în casa cu numărul 148, stăpînită de o femeie cu numele de Maria Bucur, își petrecea vacanțele G. Călinescu. aici, se zice, ar fi scris „Enigma Otiliei" și „Viața lui Mihai Eminescu", tot aici, astăzi, vin, verile, ocupînd vreo cincizeci de case pentru care nimeni nu cere vreo chirie, pictori și sculptori, alcătuiți într-o „tabără de creație" deschisă lîngă fereastra cerului, lîngă culorile lui, lîngă liniștea lui. E o liniște mare în Rod, e o liniște mare și în Tilișca, în aceste sate micuțe ce adună sub acoperișurile lor doar 2 561 de suflete, le adună, de fapt, doar în anume zile, la sărbătorile iernilor sau la simbrele primăverilor, fiindcă în rest oamenii sînt plecați, sînt cu oile pe drumurile lungi ale transhumanțelor, sînt cu vitele la „colibile" risipite prin munți, la zeci și zeci de kilometri de sat. Ne mișcăm deci pe niște ulițe goale, ciocănim la porți dincolo de care nu latră cîini, primarul Ion Hașeganu se oprește, privește în toate părțile, își caută umbra. La Tilișca, o splendidă bisericuță cu acoperiș de șindrilă, ctitorie a veacului al XIV-lea, cu o pictură exterioară amintind decorația murală a bazilicilor moldovenești (pictură acoperită în parte de tencuială, dar care, ne spune primarul, va fi în scurtă vreme restaurată, „scoasă la zi"), domină, în aceste dimineți de noiembrie, o așezare mai mult pustie. Mai numeroasă pare populația cimitirului, populația satului strămutat sub cruci. Cele mai multe sînt cenotafe, cruci simbolice perpetuînd amintirea unor ciobani tilișcani sfîrșiți pe drumurile transhumanțelor, în munții din jur, în cîmpia Dunării, în Banat sau chiar în America. Cruci negre de lemn și cruci albe de piatră. Alternanța alb-negru reproduce *in aeternitas* dominantele de culoare ale veșmîntului locului, a cărui noblețe sacerdotală nu va înceta niciodată să ne uimească și să ne tulbure.

Tilișca, o așezare micuță, acoperită de liniște, scufundată în liniște ca într-o apă, o apă pe care, îți zici, nimic și nimeni nu pot s-o tulbure, n-au tulburat-o, n-o vor putea tulbura vreodată. Dangătul clopotului acestor locuri nu poate fi, îți zici, decît acela al unor clopote scufundate, clopotele legendelor, clopotul de veche aramă al unei „Mioriţe" ce s-a pierdut de mult în vis, prin frunzișuri sau ierburi albastre, clopotul din catapeteasma simbolică a unei bazilici a datinei, auzit numai cu inima, înțeles numai cu sufletul. În rest, ce-ar putea tulbura apele stătătoare ale acestui loc, ridicînd din ele un semn aparte, o mîndrie ?

Și totuși, ei, tilișcanii, își strigă tare, cu glas de clopot, obîrșia, ei nu mai zic că sînt sălișteni, ei, de vreo cîțiva ani, se arată și se numesc a fi ceea ce sînt, ei zic : „Sînt din Tilișca", cu un orgoliu, o patimă, aprigă afirmare a locului lor, a spiței lor. Ce s-a întîmplat, pe aici, în acești cîțiva ani, ca să legitimeze acest orgoliu ?

S-a întîmplat ceea ce, practic, s-a întîmplat în toate satele românești în acești ani ai Congreselor X și XI ale partidului, s-a întîmplat ceea ce, mai cu seamă, s-a întîmplat în toate satele românești de munte, ocolite o vreme de civilizația nouă, printr-o neatenție dată lor, printr-o atenție exclusivă dată satelor de cîmpie, celor care, desigur, decid soarta recoltei și piînea țării. S-a întîmplat, zice primarul Tilișcăi, ca secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să redea munților țării, plaiurilor Carpaților și ciobanilor lor privilegiile lor uitate, să redea „Mioriței" dreptul la spațiul ei mioritic, dreptul de-a nu se mai rușina nici de blana-i scorțoasă și colbuită, nici de ciopoarele ei de stihuri ce ne-au ritmat din veac limba grăită și sufletul, s-a întîmplat ca păstorul român să-și reprimească curajul sorții, încrederea sorții lui și a stelei lui, dimpreună cu dreapta răsplată a trudei lui. O întîmplare, adaugă Ion Hașeganu, ce nu e o întîmplare, ci o expresie nobilă, comunistă și românească, a grijii pentru fructificarea unei mari bogății și pentru viața, pentru rostul pe lume al unor oameni cîndva uitați.

În 1971, cînd Ion Hașeganu a devenit primarul Tilișcăi, 250 din cele 958 de gospodării ale comunei nu mai creșteau nici oi, nici vite. Pentru un sfert din oierii și din bouarii satului, memoria „Mioriței", purtătoarea unei experiențe de generații, se pierduse, clopotul de la gîtul animalelor tăcuse, pierderea acestui ornament melodic al locurilor, al celor 250 de locuri cu arcada sonoră frîntă, lăsînd fatal — și dureros — descoperite nu numai niște coloane de armonii, ci și de viață. La ora cînd scriem aceste rînduri, nu mai sînt, ni se spune, decît vreo 11 acele gospodării cu ogrăzile reci, neînviate de sunete de tilinci, neîncălzite de suflarea animalelor. Nu va mai fi, la 1 ianuarie 1977, nici o astfel de casă cu curtea rece. În 1970, Tilișca avea 10 000 oi și 380 de capete de taurine. În 1976: 14 500 oi, 695 taurine. În 1980, conform programului dezvoltării economice a comunei, vor fi peste 20 000 de oi și aproape 1 000 de taurine. Încă nu sînt, la ora de față, destule pășuni alpine, amenajate pentru un păstorit modern, dar această operă de amenajare, care înseamnă deja cîteva sute de hectare cucerite în ultimii 5—6 ani, se întreprinde cu energie. Se va ajunge, pe munții Tilișcăi, la vreo 2 500 ha de pășuni, ceea ce va face ca transhumanța să dispară. Va dispărea un mod de existență, de trudă și de cunoaștere, un mod de integrare a universului și de relație cu lumea a cărui cheie de aur zornăie în chimirul omului muntelui de multe veacuri, ceea ce, pe aceste locuri, va însemna o nouă, mare, răscolitoare tulburare a apelor, a tuturor apelor, o astfel de așezare a muncii și vieții, un nou acord cu natura, cu cosmosul, un altfel de armistițiu cu timpul.

Deocamdată, transhumanța e în toi, deocamdată, aici, la Tilișca, pășim pe ulițe goale, pe lîngă grele porți mute dincolo de care cîinii dorm sau nu mai sînt. Din cele 14 500 de oi ale satului, 14 000 sînt, în aceste zile, plecate. În Banat, în Bihor, în alte locuri. Sînt plecate, cu ele, sute de oameni, de bărbați, de feciori, sînt plecate familii întregi, vreo 60 doar în Banat, unde bărbații, feciorii și uneori chiar femeile lucrează ca „permanenți", ca brigadieri la oi în C.A.P.-uri și I.A.S.-uri. Au rămas în sat doar bătrînii. Ei nu se mai pot mișca, ei nu mai pot bate cu pasul sute și sute de kilometri, și ei, lîngă porțile mute, ascund această neputință a lor într-o mîhnire palidă, într-un zîmbet trist. Cînd pleacă oile, fie spre munte, fie spre vale, ei cîntă un cîntec al lor („Pleacă oile la munte / C-un batal frumos în frunte, / Turma-i mare și se duce / Și eu n-o mai pot ajunge"...), în care pun tot sentimentul lor de iremediabilă degradare, conștiința lor de îngeri decăzuți într-o lume care-i refuză, pentru care nu mai au forță, pentru care nu mai au instrumente de supunere și de integrare. Ei rămîn, prin această neputință a lor, niște mîhniți, niște viforiți ai istoriei, pradă unei inexorabile alienări. Se spune că îmbătrînesc, în aceste cazuri, extrem de repede, că se schimbă ca trup și ca ființă extrem de repede, că, după numai un anotimp, nici feciorii lor nu-i mai recunosc.

Dar lumea se schimbă, trebuie să se schimbe, acordul cu timpul, cu muntele și cu valea se modifică de la an la an, satul însuși se schimbă, s-a schimbat uimitor în acești ani, lăsînd bătrînilor nostalgiile universului lor adamic, ale paradisului lor pierdut, ridicînd, în schimb, mîndria celorlalți, a maturilor, a tinerilor, a generațiilor de azi și de mîine ale Tilișcăi.

Stînga : Între tilișcani, primarul Ion Ha partid, nu e totuși un „surtucar", ci un industriile țărănești, dezvoltate și ele în lemnul pădurilor, e transformat în

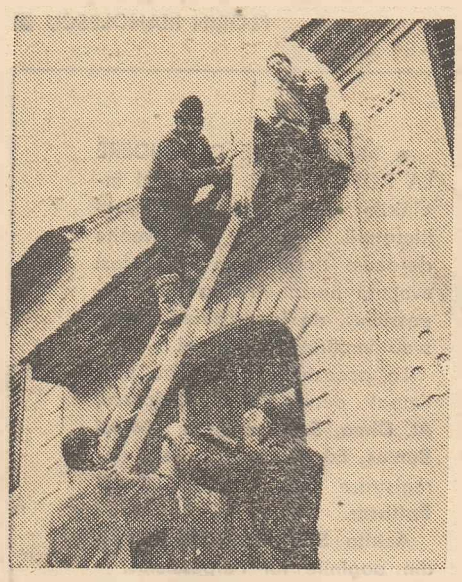

Masivitate și grație : Tilișca de azi, în care ritmul construcțiilor este de 40 de case pe an.

Anchetă socială

O gelozie de... 12 000 de lei!?

Către ora zece seara, Gabor Lőrincz din Odorheiul Secuiesc, strada Becleanu, numărul 4, venit la Oradea pentru numai cîteva ceasuri, în vizită la un unchi, pe strada Costaforu, la numărul 43, și-a luat la revedere de la rude și s-a așezat la volanul Daciei sale 1 HR 3038, decis să facă drumul de întors. A doua zi, la 7,30, trebuia să fie la serviciu.

Cam la aceeași oră, cîțiva metri mai încolo, orădeanul Francisc Szilaghi a ieșit pe poarta casei cu numărul 40, condus pînă la mașină de prietenii pe care-i vizitase. A deschis portiera Daciei 1 100 1 BH 3263, s-a instalat, a încălzit motorul și a dat să plece. Calculase timpul la minut, avînd de așteptat pe cineva la gară.

Nici unul dintre cei doi nu va putea însă pleca din strada Costaforu. Autoturismele lor aveau PNEURILE FĂCUTE BUCĂȚI, tăiate adînc și repetat, fără nici o posibilitate de recuperare. În loc să-și vadă de treburi, ce doi se vor îndrepta spre cea mai apropiată circumscripție de miliție, anunțînd pagubele și reclamînd un act de huliganism — pentru ei — fără nici o explicație plauzibilă. În dimineața următoare, organele în drept vor declanșa o anchetă, urmînd să găsească vinovatul pe care, dincolo de actul său de huliganism, legea îl făcea culpabil de distrugere de bunuri în paguba avutului particular.

După mai multe zile de investigație și după renunțarea la mai multe supoziții, înaintate fără acoperire în realitate, ancheta se va opri la numele lui Tudor Bordasz, domiciliat în satul Livada, comuna Nojorid, conducător auto la Autobaza marfă numărul 3 din Oradea, despre care se spunea că a fost văzut în seara cu pricina în jurul casei prietenei sale Maria Blaga, locuind — împreună cu fiica ei, Elena Erdei — pe strada Costaforu, la numărul 41. În prima clipă, Bordasz a negat vreun amestec în tăierea celor 8 cauciucuri, recunoscînd că, într-adevăr, a trecut pe la concubina sa, după care a dormit „la o femeie pe care o cunosc numai din vedere, care locuiește spre Gara mare din Oradea. Nu știu unde lucrează". Apoi își schimbă opinia, declarînd că de fapt a dormit la un prieten, Ștefan Patkos, pe strada 16 Februarie, numărul 26. Este invitat mar-

...mbrăcat în hainele cu care abia a descins de la oraș, de la o școală de ...l lor ; **Mijloc :** Feciorii și bărbații cu oile, femeile și bătrînii la alte munci, în ...urmă ; **Dreapta, sus:** Orice dar al munților, nu numai iarba pentru mioare, dar și ... de bogăție ; **Dreapta, jos :** Finul — trofeu al oamenilor de pe culmi.

Pășim, pe ulițele Tilișcăi, pe covor de asfalt (primii 2 km de asfalt, primii 12 pînă la finele cincinalului), pășim pe covoare de piatră (operă a edililor locului, a localnicilor), traversăm apele satului, despletirile lor fastu-...se și aprige, pe podețe și poduri întă-...e cu fier (50 de poduri, pînă mai ieri ...clusiv de lemn), trecem printre case de ...ră, sute și sute de case noi (ritmul ...nstrucțiilor : 40 de clădiri pe an), atît de ...lte case noi, atît de multe arhitecturi ...e noului, învesnicind altfel desenul sa-...lui, încît, zice Ion Hașeganu, s-ar putea ca ...ste numai o generație, cel ce va vrea ...reconstituie matricea Tilișcăi să caute ...lișca nu la Tilișca, ci la Muzeul satului ...n București. E acolo, ocrotită muzeal, ...veche casă tilișcană din bîrne, clădită. ...re-se, pe la 1847, cel puțin așa scrie ...„bucșaua" ferestrei cît palma, împo-...bită cu ornamente ce reprezintă, deli-...t stilizate, coroane de brad, simbol ...răvechi al acestor culmi. Cu casele sale ...ari și masive de zid și piatră, cu șco-...e-i noi, cu magazinele, cu dispensarul, ...t căminele culturale, cu asfaltul, cu ...ectricitatea, cu apa potabilă ce va gîlgîi ...curînd prin conducte, cu tot ceea ce se ...ncamă, în semnificație românească, un ...t modern, Tilișca are de ce se mîndri, ...i săi au de ce spune că-s tilișcani. Cu ...ate acestea și cu altele încă (investițiile ...atului, în acest cincinal, fiind aici de ...reo 20 milioane de lei), Tilișca, sat ates-...t la 1366, tinde să devină, într-adevăr, ...răstimp de ani, o așezare cu totul nouă, avînd în anexă un muzeu. Fiindcă muzeul totuși nu va fi la București, muzeul viu și fastuos al Tilișcăi, spiritul viu al veacurilor ei, va fi aici. Încă și peste o sută, încă și peste sute de ani, vizitatorul va putea, poposind aici, să audă un clopot străvechi și scump, să-l sune cu degetul, să-i perceapă particularitatea metalică. Peste o sută de case bătrîne și, lîngă ele, încă vreo patru sute de podoabe de artă, de la icoane pe sticlă și lăzi de zestre la mori seculare ce încă macină, au fost înscrise Patrimoniului național și, ocrotite, vor dăinui peste vremi, ca nuclee de aur prin care se face, s-a făcut, se va face trecerea oamenilor din ieri în mîine. Cel mai important monument e o așezare fortificată dacică, dezgropată de arheologi, în acești ani, printre ruguri de zmeurișuri, în muntele de deasupra satului. Descoperirea acestei cetăți a vechimii noastre, marcînd, se pare, una din porțile de intrare spre fortărețele munților Orăștiei, descoperirea acestei arcade sau bazilici a dăinuirii în care s-au săvîrșit, pare-se, mai înainte chiar de intrarea în istorie a primilor regi daci, niște alte miracole, legate de preoții cei vechi, precum și altele, legate de oamenii vîrstei dintîi a fierului, exercită, pe aici, o putere magnetică, vădită pe fețele oamenilor, în ochii lor în care vibrează o mîndrie aparte, neștiută sau poate nemărturisită. Chipuri arse de arșițele și vînturile transhumanțelor, bătrîni cu plete de sare și o asprime nobiliară în trăsături, o tinerime puțină, fiindcă tinerii sînt plecați cu oile, dar, cîtă e, caldă și zgomotoasă, contrastînd prin gesturi cu demnitatea arhaică a costumelor albe închenărate cu negru, copii expansivi ca niște iezi, țîșnind printre roțile automobilelor ce străbat șoseaua (sînt în sat și vreo 30 de automobile particulare...), se leagă într-un același cult al locului, al duhului lui, nestîrbit în sinteza obștii.

Tot ce se vede astăzi în sat, ne spune primarul, este isprava de viață și de sudoare a lor, a acestor oameni, a celor care-au păstrat, au ținut pe palmele lor, și cele o sută de căsuțe de bîrne, splendide case-chivoturi, case-ghiocuri, case-podoabe de artă vorbind despre falnicul neam de artiști al acestor culmi, este isprava de viață și de sudoare a celor ce, deopotrivă, înalță satul de azi, cu întemeierile și înfățișările lui de nouă și scumpă civilizație. Acești oameni, de fapt, viața lor și-o trăiesc pe drumuri, pe drumurile Banatului, ale Bihorului, ale transhumanței, sau sus, pe culmi, în „colibile" de pe plaiuri ori „dosuri" de munte, unde-și au grajdurile de vite, saivanele și saielele oilor, unde trăiesc tot timpul cît string finul, unde trăiesc și iarna, cînd se consumă finul, unde-și aduc și nevestele, unde-și aduc și copiii, cînd aceștia scapă de școală. Acum, în noiembrie, pe-acolo, pe sus, se seceră orzul și ovăzul, iar în iarnă, pînă-n crug de februarie, vor treiera batozele cu tălpi de sanie, trase de cai de la o colibă la alta. Sînt vreo 500 de „colibi" ale tilișcanilor, risipite prin munți, pe plaiuri, la depărtări de 15—20 km de sat. Pentru cine-și fac ei, acești oameni, mîndrele case de zid, frumoase și mari, cu monumentale arcade de piatră prin a căror gigantică strungă ar putea trece nu numai turme de oi sau de vite, ci și turme de elefanți ? Pentru cine-și fac aceste case cu „sobă de baie" (băi cu hidrofoare), cu antene TV pe acoperișuri, cu ogrăzi-grădini, pentru cine, cînd li se dă telefon (căci au în aceste case și telefoane) sau cînd, mai izolați fiind cu aceste case, aud bătăile înfundate ale tobosarului satului anunțînd „poruncile", ei, acești oameni ce nu-s ai satului, ci ai culmilor și ai drumurilor prin țară, nu șovăie să coboare în sat, ca să se-nhame la muncile obștii? Ei răspund la toate chemările satului, ale obștii, ca să facă din satul lor un sat modern, un sat frumos. Pentru cine o fac ? Pentru copiii lor ? Dar și copiii lor vor fi oieri, vor fi, ca și ei, „economi de vite", copiii lor, ca și copiii altor sate din Mărginime, precum Poiana sau Jina, au, printr-o lege specială, cursuri școlare doar între 1 octombrie și 15 mai, fiindcă, în rest, ei trebuie să-și ajute părinții, ei încă de la 6—7 ani dau oaia prin strungă, ei încă de la 11—12 ani sînt ciobani.

Ei, oamenii acestei străvechi Tilișce, construiesc o nouă Tilișcă nu pentru ei, ci pentru cei care vor veni. Construiesc deci pentru acești copii ai lor, pentru ziua nu prea îndepărtată cînd transhumanța va dispărea, construiesc pentru lumea stabilă de mîine, pentru țara de mîine, pretențioasă cu moștenirea ce i-o lăsăm, ei, acești oameni arhaici, trăiesc deci în contul viitorului, muncesc deci în beneficiul lui. Ei știu că merită s-o facă, ei știu că fiii lor, oriunde-or fi, pe orice cărări ale vieții, vor fi totuși ai lor, vor fi — și-o vor spune cu toată gura — fii ai Tilișcăi, la izvoarele căreia se vor întoarna mereu. După o viață de mari succese și satisfacții, pictorul Vasile Dobrian, fiu al Rodului, s-a întors în Rod, dăruind satului său o colecție de tablouri ce-i poartă numele. De la catedra sa universitară din Cluj-Napoca, doctorul Ilie Crăciun, fiu al Tilișcăi, se întoarce, verile, la Tilișca, muncește la fîn, trebăluiește la vite, împarte viața fraților săi, care-s ciobani, a tatălui său, bătrîn oier, coboritor dintr-un lung crîng al autorilor „Mioriței". De la Bacău, unde frecventează cursurile unei școli interjudețene de partid, primarul Ion Hașeganu vine, cu învoirea direcției școlii, tot la două sîmbete la Tilișca, deși nu-i tilișcan, ci sălișt-ean, deși casa părinților lui nu-i în Tilișca, ci în Sălișteă. Dar el, acest tînăr primar, care-i profesor de istorie și împătimit al istoriei acestor locuri, și-a făcut, pe actele sale, „mutație în Tilișca", plătește impozite la Tilișca, iar Ana, soția lui, profesoară de naturale-biologie, predă la noua Școală generală din Tilișca.

Ei, acești oameni ce trăiesc și zidesc în beneficiul viitorului, vin dintr-o lume care, de cînd se știe, a trăit și a zidit la fel, nu pentru ziua ei, ci pentru cea care avea să vină. La fel procedează natura, creînd mereu pentru mîine, cu elaborări rafinate de muguri, cu sinteze mereu inedite de viață. Lume robustă, teafără, apropiată de natură, trăind după legile ei, severe dar pure, crezînd doar în ceea ce naște din natură, din iarbă, din arbori, din piatră, din singe, din semințele aruncate pe sol de vînt sau de om, din ce rămîne după ce se pulverizează petalele, efemerul, crezînd deci în elementele nevolatile, în cele ce ies din sămînță și se întorc în ea. Un catehism natural al simplității, un decalog al eticii populare, care exclude tot ce înseamnă fuga de muncă, deci de natură, prezidează din vremuri străbune gîndirea, sensibilitatea și acțiunea acestei lumi.

Ei, acești tilișcani și rodeni, l-au dat pe Aaron Florian, l-au dat pe Dumitru Micăuș, tribun al Ianculuí, vestit căpitan mărginean al pașoptului, ei, acești oameni severi ai munților, dar și mari jucăuși la „șestori" (sezători), l-au primit pe G. Călinescu, găzduind cu căldură bucuria artistului de a se juca genial, în condiția în care — au intuit-o — artistul făurea viziuni adevărate, ca zînele ori ca monștrii, ca grația ori ca absurdul naturii. Ei nu s-au ocupat numai de oi, deși oile, pentru ei, au fost viața lor, ei ocolind cu aceste oi munții împotrivirilor unor clipe, renunțînd la nevoie la ele, dar numai pentru o clipă. În casele lor, precum în cea a octogenarei Ana Iuga, țărancă cu numai cîteva clase primare, s-au adunat, în rafturi sculptate, tot ce-a ieșit mai bun și mai frumos din tiparnițele românilor, cu o sete a noutății care l-ar putea face invidios pe bibliofilul modern. Mai presus decît nevoia culturală era nevoia de afirmare, embrion al unui apostolat național și social. Ei, ca toți mărginenii, ca toți ciobanii Carpaților, au apărat și au ținut prin veac limba descîntă a „Mioriței", reimproprietărînd, mereu și mereu, cuvintele oropsite, clăcașe, atîtînd vorbele strălucite, frumoase, viteze, din vocabule osîndite în temnițe, puse-n obezi.

Ce meșteri, ce mari meșteri ai muncii, ai limbii și ai dorului de lumină, acești oameni !

Prin rîvnă și vocație — acum, cînd clipa istorică le e atît de prielnică — ei nu puteau să nu sporească această zestre.

ILIE PURCARU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

...ul și... surpriză !! Ștefan Patkos scrie ...gru pe alb că „în ziua de 25 decem-...ie, pe la orele 10, a fost la mine acest ...er (n.n. — Teodor Bordasz) și mi-a ...us că a fost chemat la miliție pentru ...pta care a făcut-o în seara zilei de ... decembrie, dar el a declarat că în ...ea noapte a dormit la mine. M-a ru-...t să declar și eu la fel". Văzînd că ...atagema n-a reușit, Bordasz invocă ... alt martor, pe Petre Voicu, strada ...iumfului, numărul 30, dar declarația ...estuia va complica și mai mult si-...ația tînărului din Livada, căci Voicu ... recunoaște că Bordasz l-a vizitat în ...ara cu pricina, dar numai pentru a-i ...vesti următoarele : „...mi-a spus că ...a luptat cu 2 șoferi pe strada Costa-...ru... Pe primul șofer din două palme ...a rezolvat, iar pe al doilea l-a dezar-...at, luîndu-i cuțitul pe care l-a pus ... un suport de flori".

Cuțitul este identificat imediat ca ...aparținînd Mariei Blaga, rămînînd de ...ucidat numai împrejurarea în care ...esta a ajuns în posesia lui Bordasz, ...monstrat fiind faptul că, în seara ...ierii celor opt pneuri, șoferul n-a pu-...t pătrunde în casa concubinei, aceasta ...sind de acasă, iar locuința fiind în-...isă. Micuța Elena Erdei, închisă în ...să la ceasul infracțiunii, va lămuri ... loc „misterul", arătînd că ea a dat ...i Bordasz cuțitul respectiv, „cu mîner ... plastic de culoare neagră", după care : „eu nu am cunoștință de ce a făcut mai departe, însă a venit din nou la ușa bucătăriei și spune cînd o găsește pe mămica îi rupe berigata" !!

În fața evidenței, vinovatul ridică mîinile, recunoscînd că el a tăiat cauciucurile celor două autoturisme, crezînd că Maria Blaga se află închisă în locuință cu unul dintre proprietarii Daciilor, drept pentru care lui nu vrea să-i deschidă ușa !! Așadar, mobilul actului de huliganism nu era altul decît GELOZIA, o gelozie — după cum au arătat faptele — prostească și fără nici un temei, căreia i-au căzut victime niște biete pneuri de mașină și, implicit, cei doi oameni aflați în vizită pe strada Costaforu din Oradea.

O gelozie însă care-l va costa serios pe Teodor Bordasz, obligat — prin hotărîrea tribunalului — să achite contravaloarea pagubelor produse și să suporte, pentru actul său necugetat și antisocial, o amendă de 7 000 de lei. Respins fiind recursul vinovatului, prin Decizia penală numărul 781/1976, gelozia lui Teodor Bordasz va deveni egală cu 5 100 lei, despăgubiri, plus 7 000 lei, amendă, plus 200 lei, cheltuieli judiciare, ceea ce vrea să însemne, după o matematică dintre cele mai simple, că valoarea ei totală se ridică la vreo 12 000 de lei. Oricum, un „sentiment" cam costisitor...

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Ce se ascunde dincolo de aceste porți ferecate?

• Reporterii noștri se întreabă ca și dv.: de ce aproape toate spitalele bucureștene au intrările principale încuiate?

• Ați observat și dumneavoastră: la cele mai multe spitale din București intrările principale stau încuiate, ferecate cu lacăte și lanțuri. Pentru a pătrunde în incinta acestor unități sanitare ești nevoit să cauți o poartă dosnică, pe care o găsești de cele mai multe ori dînd ocol clădirii, iar apoi, odată intrat, te pomenești, buimac și rătăcit, prizonierul unui labirint de culoare, holuri, curți interioare; cobori la subsol pentru a ajunge la parter, traversezi servicii tehnico-gospodărești și administrative, dai cu pieptul de uși încuiate, faci cale întoarsă din fața anunțurilor „strict interzis", inhalezi mirosuri pestilențiale, treci cu inima cît un purice pe lîngă saloanele chirurgicale și camerele mortuare....

Și nu numai asta: de cele mai multe ori drumul te obligă să ajungi tot în holul intrării principale (pe care în prealabil l-ai privit de afară prin geamul porții ferecate). Și este firesc să fie așa, deoarece, gîndind funcționalitatea edificiului, proiectantul a plasat aici garderoba, camera de gardă, biroul de informații, bateria de lifturi și eventualele tonete cu ziare, alimente și flori.

N-am înțeles apoi, nici noi, nici toți cei care ne-au scris, exprimîndu-și în acest sens nedumerirea, din ce pricină în unele instituții sanitare bolnavul, odată internat, devine subit „un bun al spitalului, izolat de familie, prieteni sau colegi de serviciu, comunicarea dintre acesta și lumea din afară fiind aproape imposibilă din pricina unui program de vizite sărac și rigid.

Nimeni nu se internează de plăcere. Ne gîndim în primul rînd la cei care, aflați în situații de excepție, sînt nevoiți să-și caute de sănătate fără pregătiri prealabile, lăsîndu-și baltă importante treburi profesionale, părăsindu-și, de la o oră la alta, soția, copiii, lăsînd în urma lor o groază de treburi încurcate. Sau situații în care contactul nemijlocit dintre bolnav și cei de afară este imperios necesar. Necesară este, în general vorbind, păstrarea unei legături permanente dintre cei de afară (familie, prieteni) și bolnav, claustrarea acestuia din urmă provocînd nu remontare, ci traumatizare psihică. Or, pentru aceasta, considerăm noi, au fost înființate birourile de informații, în același scop ar fi necesară mărirea numărului de ore destinate vizitării bolnavilor internați, totul, evident, în conformitate cu disciplina de lucru a personalului medical, astfel încît să fie evitate vizitele intempestive, sau avalanșa de vizitatori ce ar putea stînjeni orele rezervate consultului medical, celor pentru odihnă și tratament.

Dorim să mai arătăm, în sfîrșit, că nu ne-am grăbit să punem aceste întrebări și să publicăm ancheta care urmează numai sub imperiul unor impresii de moment. Înainte de a lua această hotărîre am consultat lucrări de specialitate, scrise și tipărite în țara noastră, unde am văzut, negru pe alb, așa cum dealtfel ne așteptam, că arhitecții și consilierii medicali condamnă, ca și noi, aceste măsuri arbitrare. Iată de ce, pînă la primirea unui răspuns autorizat din partea forurilor în drept, ne punem întrebarea dacă în dosul porților ferecate nu sălășluiesc cumva egoismul și megalomania.

Spitalul „Colțea"

Pentru a intra în incinta Spitalului „Colțea", situat în plin centrul Bucureștiului — și mai ales atunci cînd nu ești, neapărat, din Capitală — ești tentat, firesc, să pătrunzi prin impunătoarea poartă de pe Bulevardului 1848, prin grădina asemănătoare unui mic parc, acolo unde dealtfel, pe frontispiciul vechii clădiri, se află și firma cunoscutei instituții de sănătate. Rămîi însă cu tentația doar, începi să întrebi oamenii pe unde se intră, ți se explică să o iei pe strada Colțea sau pe Republicii, iar odată ajuns aici ai numai două șanse: ori să nimerești cea de a treia stradă, Slănic (fostă Teilor), prin care se face intrarea, ori să nimerești la alt spital.

Care poate fi logica închiderii intrării principale a Spitalului Colțea? Din ce rațiuni s-a făcut acest lucru care nu numai că dă multă bătaie de cap bolnavilor și personalului medical, dar și provoacă nenumărate încurcături, actuala intrare, cea din strada Slănic, introducîndu-te într-o curte interioară ce aduce a șantier și pe unde îți este foarte greu să te orientezi? Portarul îmi explică senin că, după părerea sa, motivul pentru care nu se folosește intrarea principală constă în lipsa unui... portar!? Reușesc să dibuiesc serviciul administrativ, tovarășul director este plecat la o ședință, tovarășele care îi țin locul nu-mi pot da nici un răspuns la întrebare. Revin în curte, reușesc în ultima clipă să mă feresc de o mașină cu „mirare pe galben" pe geam (deși pe poartă scria clar **intrarea mașinilor particulare strict oprită**), sînt tentat pentru o clipă să intru în baia spitalului, mă răzgîndesc însă și pătrund pe o ușă deasupra căreia scrie „Intrarea în clinici" (pe coridorul dinăuntru, la numai un metru de la intrare, scrie vizibil „Ieșire"!?) și, deși indicatoarele avertizează că intrarea „persoanelor fără halat este strict interzisă", rătăcesc buimac pe o mulțime de culoare și încăperi, așa, fără halat, nimeni nu mă întreabă nimic, caut să descopăr rațiunea, circuitul, fluxul pe care îl presupune blocarea intrării funcționale de pe Bulevardul 1848 și nu reușesc altceva decît să mă rătăcesc de-a binelea și să solicit o persoană în alb să-mi explice pe unde să ies în curte.

Absolut miraculos acest sistem practicat în spitalele noastre! Încerc să descopăr o logică, un motiv cît de cît pentru care s-au închis intrările principale, intrările create de fapt **special** pentru orientarea oamenilor, pentru deservirea lor cît mai civilizată. La Colțea există și o policlinică, tot Colțea se numește, portarul de mai sus susține că se află aici, în curtea în care mă aflu, eu constat apoi că nu e exact, se află la cîteva zeci de metri mai încolo, tot pe strada Slănic, dar are o altă intrare și firmă chiar și, uite, aici lucrurile par a se petrece altfel, există un hol încă de la intrare, spațios, curat, un serviciu de informare prompt și amabil etc. Prin urmare se poate și așa!

Spitalul C.F.R. nr. 1

Cunoscut îndeobște ca spitalul Witting, după numele străzii pe care se află, Spitalul C.F.R. nr. 1 are, firește, și el intrarea **blocată**! Este joi, ora 11.30, zi de vizită, dar Nicolae Bouleanu, care a venit tocmai din Ștefan cel Mare să-i aducă o pungă cu cele necesare socrului, internat aici în urma unui accident, se pare că a venit degeaba deoarece vizitele s-au contramandat pentru a doua zi, astăzi avînd loc aici o sesiune a Consiliului sanitar superior. Așa că se plimbă de colo-colo, prin fața grilajului intrării din strada Plevnei, încercînd să dea de cineva care să-l anunțe pe socru că are un pachet la poartă. Cred că va reuși, personalul de aici este foarte săritor (mi-o confirmă și Ahil Voiculescu, proaspăt ieșit din spital și care își așteaptă nevasta din Ploiești, să vină să-l ia), să vedem însă ce se întîmplă cu intrarea aceea principală?

Cornel Ștefănescu, șeful serviciului administrativ, mă conduce în holul respectiv, acolo unde există și singurul lift al clădirii — lift ce deservește atît bolnavii cît și personalul — și susține că intrarea în cauză nu se poate folosi nu din pricină că „se face murdărie" (cum îmi afirmase portarul cu puțin mai înainte), nici vorbă, ci din motivul concret că pe strada Witting, stradă îngustă, circulația este infernală!

Într-adevăr, este: pînă nu demult se obținuse aprobarea I.D.M.B.-ului de a se circula măcar în sens unic, acum se circulă din nou în ambele sensuri, la coltul dintre Witting și Plevnei este un vacarm de neînchipuit, scrîșnet de frîne și urlet de motoare ambalate, „ne vin accidentați grav, cu un picior rupt de pildă, îi vindecăm la picior și ne pleacă bolnavi de nervi, mai ales cei internați pe aripa asta, către Witting".

Ar exista o soluție, circulația dinspre și către Gara de Nord să fie dirijată prin Ștefan Furtună. Deocamdată însă, intrarea stă închisă, cum spuneam, pacienții intră prin Plevnei, traversează curtea spitalului și ajung, firește, **exact în holul intrării blocate**, de unde sînt dirijați care încotro.

Spitalul „Dr. Ștefan Stincă"

Șirul pavilioanelor-vilă, acoperite cu țiglă roșie, este echilibrat de un corp central unde se află și intrarea principală. Din fața acestei intrări două alei străbat un parc care bornează vilele-vagon, ajungînd pînă la cele două porți ce dau în Bulevardului Muncii. Amîndouă legate sănătos cu sîrmă, la una, e drept, sîrma dă semne de mare bătrînețe și ar trebui schimbată. Pentru că nu pe aici se intră, pe unde ești tentat și e normal s-o faci, ci pe o singură poartă situată în aripa dreaptă. Iată-mă deci în postura cetățeanului cu treburi care încearcă să dibuie un serviciu medical, un cabinet, un salon etc. Trec de portar, cobor niște trepte ce amintesc de hrubele cine știe cărui loc de pierzanie, sau, mai optimist, de o cramă și intru la subsol. La garderobă mă interesez cum se poate ajunge la biroul organizației de bază „O luați drept înainte, apoi pe culoar la dreapta, faceți la stînga, urcați niște scări în dreapta pînă la medicală I și...". Îmi rememorez. Prima la dreapta, acum la stînga, înainte, nu, urc, dar dacă nu-i momentul?! Întîlnesc un cunoscut, nici el nu mă poate ajuta prea mult, cînd o asistentă amabilă, văzîndu-mă derutat, mă aduce pe calea cea bună: „imediat în hol, lîngă al doilea panou". Adică, lîngă a doua gazetă de perete. Bat. Nimeni. Cu moralul ușor clătinat, o iau de la început și încerc să găsesc pe cineva din conducerea spitalului, bazîndu-mă pe propria-mi experiență, intuiție și noroc. Într-un tîrziu găsesc ceea ce caut. Greu și plin de o nedumerire sau mai multe. Ce se întîmplă într-o zi de vizită? Cum se descurcă diferiții solicitanți? Dar bolnavii fără stagiu?

Aflu că inițial aceste vilișoare cochete au fost cămine pentru nefamiliștii Întreprinderii 23 August, deci intrarea n-a fost gîndită ca una de spital. Din această cauză nu există nici lifturi, de la subsol și pînă la al treilea nivel un bolnav în stare gravă ajungînd fie sprijinit, fie dus pe brancardă. Mai aflu că actualul sistem de acces este considerat de conducerea spitalului ca fiind **cel mai bun**, pentru că este necesar un filtru al celor care intră, adică un sistem de dirijare al solicitanților care să-i disciplineze, pentru că „vă închipuiți dumneavoastră, ce se întîmplă cînd vin familiile celor 320 de bolnavi" (ei, după experiența noastră, ne cam închipuim și recunoaștem că ușor nu poate fi). Probabil că registrul de evidență al bolnavilor aflat la camera de gardă este bine pus la punct și de mare ajutor în zilele de vizită, însă el nu scutește pe nimeni de purgatoriul de la subsol, de chinuitoarele scări și coridoare-labirint unde doar întîmplător te mai poate ajuta cineva, de ușa îngustă și neprimitoare, în fine, de întregul sistem de acces în spital destinat, se pare, doar nobilului scop al **„disciplinării"** noastre.

Spitalul „23 August"

Unitatea este prevăzută de constructor cu patru intrări (interne, obstetrică, pediatrie și una generală) din care deschise nu sînt decît două. Proiectantul greșise inițial, mă informează doctorul Niculae Amărăscu, secretarul comitetului de partid pe spital. Proiectanții, continuă dînsul, au deschis aceste patru uși cu toate că nu s-a simțit niciodată nevoia lor, însă uitaseră niște lucruri esențiale. De pildă, circuitul pentru alimente era același și pentru rufele murdare, și pentru serviciul de necropsie. Evident, spitalul n-a funcționat nici o zi așa, greșelile de proiectare au fost remediate înainte de construcție, însă aceste uși au rămas. N-avem posibilitatea să asigurăm supravegherea la toate intrările. Vizitatorii intră pe prima poartă pe unde intră și urgențele și apoi sînt dirijați spre saloane. Spitalul mai are și patru lifturi, desigur numai pentru personal și bolnavi, după cum mai există încă două, pentru lenjerie și pentru alimente. Informațiile sînt doar aproximativ exacte, pentru că liftul pentru bolnavi este defect („le mai folosim și pe celelalte"), și pentru că ne stăruie în minte aceeași întrebare: în zilele de vizită, cînd populația spitalului se dublează sau chiar triplează, exodul celor aproximativ 2 000 de persoane pe o singură ușă laolaltă cu urgențele, pe un singur circuit, nu creează probleme deosebite personalului? (Și din proprie experiență, știm cum degenerează unele discuții între vizitatori și „gazde" sub privirile derutate ale celui internat, care nu știe ce să facă pentru că rudele pleacă, dar asistentele rămîn). Interlocutorul nostru îmi mărturisea că au mari dificultăți cu vizitatorii care introduc în spital băuturi alcoolice (sistemul de acces, gen turnă, nu ușurează cumva reușitele acestor inconștienți?). Reținem, acum în final, ideea acelui filtru de care desigur are nevoie un spital pentru a se apăra de unele moravuri, năravuri și ticuri ale vizitatorilor pentru a-și apăra liniștea, pentru a menține un grad de poluare cît mai redus, dar fără umilirea noastră, fără a fi supuși unor teste de orientare și perspicacitate în momente în care numai de așa ceva nu ne arde, și tocmai acolo unde ne cam pierdem obișnuitul simț al umorului.

Spitalul „Bucur"

Privim prin geamul intrării principale (ferecată în lanțuri deocamdată), zărim un hol spațios și elegant, o garderobă goală, dar nici țipenie de om. Intrarea se află după colț, dar directorul spitalului, medicul Constantin Pană, ne asigură că:

— Situația e provizorie. Reamenajarea clădirii (fostă policlinică) va avea în vedere și modificarea actualelor circuite prin mutarea camerei de gardă, a vestiarului, a biroului de informații în holul intrării principale, pe unde, într-un viitor apropiat, va intra toată lumea: personalul medical, bolnavii, vizitatorii.

Grupaj realizat de:
LIVIU TIMBUS
HORIA PĂTRAȘCU
RĂZVAN BÂRBULESCU

Arta tînără prin tinerii înșiși

Expresia „artă tînără" e oarecum tautologică, deoarece în accepțiunea sa plenară, arta, marea artă nu poate fi decît tînără. Iată „Madrigalul", celebrul nostru cor de cameră de sub înalta egidă creatoare a lui Marin Constantin: cînte orice va voi, de la muzica de acum cîteva veacuri a lui Eustatie Protopsaltul, Honterus sau Ostermayer la compoziții de avangardă recente ale lui Tiberiu Olah, Mihai Moldovan sau Sorin Vulcu — și totul va suna extrem de proaspăt, de viguros, de apropiat celui mai divers public. Nici o armonie cu o rezonanță muzeistică, anacronică, nici un sunet obosit, lipsit de înaripa-rea tinereții. Deși o formație de pe acum clasicizată ca valoare, intrată în însăși istoria postbelică a muzicii românești, „Madrigalul", în contextul profesionismului nostru concertistic, rămîne, fără îndoială, simbolul tinereții artei, secretul acestei permanente înnoiri sălășluind în spiritul creator de care este animat întregul colectiv, în strădania animatorului său de a nu cantona în apele stătute ale supraestimării.

Nu însă asupra strălucitului exemplu al „Madrigalului" sau al unor formații profesioniste de acest gen vrem să stăruim, vorbind despre arta tînără. Deoarece această formulă definește tot mai mult în ultima vreme încercările — și nu o dată reușitele notabile — ale unor tineri de a-și înnobila vîrsta prin propriile forțe creatoare, cu toate că prin pregătirea și profesia lor nu aparțin unui domeniu artistic. Cenaclul „Flacăra" al Tineretului Revoluționar, asupra căruia am mai avut prilejul să mă pronunț într-un interviu publicat în aceste pagini, constituie, în acest sens, o demonstrație semnificativă. Practic, prin viziunea și stilul în care sînt concepute manifestările sale, dincolo de unele stridențe sau nereușite, Cenaclul „Flacăra" a cucerit un număr însemnat de tineri pentru această idee a unei arte izvorîte din înseși aspirațiile lor și promovată de ei înșiși. Adevărul e că în prezent asistăm la o adevărată mișcare cenaclistă, care prin conținutul ei politic, ca și prin mijloacele de expresie artistică utilizate se afirmă ca un fenomen pozitiv în rîndurile tineretului nostru. Cenaclul revistelor studențești centrale „Amfiteatrul artelor", ca și mai recentele, dar atît de repede încetățenitele sărbători populare ale tineretului, organizate de cotidianul editat de C.C. al U.T.C. „Scînteia tineretului", desfășurate sub genericul patriotic eminescian „La trecutu-ți mare, mare viitor", sînt, pe plan național vorbind, activități politice și artistice care vin să întregească această nouă imagine pe care ne-o formăm asupra profilului spiritual al tinerei noastre generații. Șansa de reușită plenară e cu atît mai mare cu cît este vorba de o inițiativă pornită, ca să zic așa, de jos. Ea confirmă încă o dată acea permanentă încredere pe care secretarul general al partidului o nutrește față de tineri, îndemnîndu-i să-și organizeze astfel viața lor colectivă, activitățile politice ca și cele cultural-artistice, obștești, încît să se simtă cu adevărat în organizația lor acasă. Ca activist mai bine de două decenii al organizației comuniste de tineret — în rîndurile tuturor categoriilor acesteia — nu pot decît să salut capacitatea generației actuale de a găsi forme de manifestare a opțiunilor sale politice și afinităților spirituale care să o exprime atît de substanțial și de frumos.

Cenaclul, în accepțiunea sa actuală, de manifestare politico-culturală colectivă, este numai unul din germenii unui fenomen de creație dătător de mari speranțe pentru înflorirea spirituală deplină a virtuților artistice ale poporului nostru. Nu cred, de aceea, că greșesc, văzînd în încercarea tinerilor de toate profesiile de a se autoexprima prin artă — fără pretenția de a face din aceasta o operă — tocmai orientarea stabilită de partidul nostru prin programul de formare a omului nou, efortul de a se crea condițiile unei afirmări cît mai complexe a aptitudinilor creatoare ale întregului popor. Festivalul „Cîntarea României" reprezintă din acest punct de vedere, prin amploarea și varietatea manifestărilor cultural-artistice, științifice, sportive ce le va cuprinde, o încununare a creației, prin și de către poporul însuși. Tineretul, cum e și firesc, prin specificul vîrstei, al efervescenței de idei, convingeri, pasiuni, înclinații, oferă de pe acum garanții de necontestat în ce privește angajarea sa într-o creatoare materializare a măsurilor cu caracter politico-ideologic și cultural-artistic menite să ducă la îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste. Mișcarea cenaclistă, în ipostazele ei tot mai pregnante, mai de substanță, e numai unul din acești indici îmbucurători.

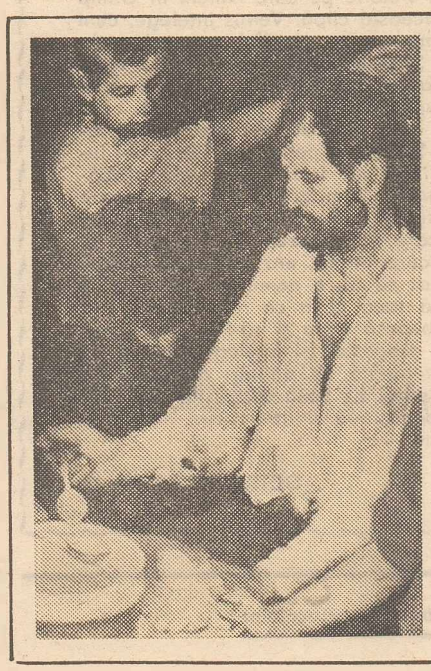

Există, totodată — și iată în curînd se va împlini un an de la declanșarea ei — această largă acțiune politică și cultural-artistică desfășurată sub semnul celebrării centenarului Independenței noastre de stat și a luptei generale a poporului pentru păstrarea ființei și vetrei sale milenare, intitulată semnificativ „Drum de glorii", organizată în comun de organizațiile de tineret, studenți și pionieri, în colaborare cu Televiziunea română și Muzeul de istorie națională. Ca membru în juriul acestui concurs, de o amploare fără precedent și de o anvergură politică și artistică iarăși neobișnuită, nu mă voi angaja, desigur, într-o analiză publică a desfășurării acestor manifestări aflate, datorită prezentării lor bilunare pe micul ecran, în atenția unei întinse părți a populației, în primul rînd a tineretului. E de remarcat însă că, în ansamblul lui, acest concurs, în care, recent, au evoluat reprezentanții tineretului celui de-al 24-lea județ al țării, reprezintă cel mai prestigios și mai complex test cultural-politic pe care tinerii îl susțin în fața întregii suflări românești. De bună seamă, nu la toate probele și nu toate județele au întrunit aprecieri maxime sau îmbucurătoare. Nu despre aceasta e vorba, cel puțin din punctul de vedere al considerațiilor de față. Ceea ce impresionează pe toată lumea este, în multe cazuri, formidabilul potențial creator de care dispune tineretul nostru, ca și maturitatea de informație și gîndire politică, de cunoaștere și conștiință istorică pe care o probează prin răspunsurile sale documentate, pline de discernămînt, mobilizatoare, pe care le dă în cadrul chestionarului concursului. Mai ales tinerii unui județ, nu întîmplător deocamdată pe primul loc în clasament — e vorba de Vrancea — au reușit prin versurile prezentate (autor, foarte talentatul poet vrîncean Dumitru Pricop), prin corurile dirijate tot de un tînăr, prin excelenta baladă a Vrîncioaiei și prin celelalte evoluții artistice să ne convingă încă o dată că asigurarea unui cadru tot mai larg de manifestare a forțelor artistice ale noii generații este de natură să îmbogățească viața spirituală a întregii țări. Expresia „artă tînără", în înțelesul acesta de manifestare a tinerilor pe tărîm literar-artistic, cunoaște astfel o acoperire în aur tot mai relevantă. O asemenea realitate merită privită cu ochi mai atenți nu numai de animatorii vieții spirituale a tineretului, ci și de instituțiile noastre artistice. Cu ochi atenți, dar fără încruntare. Cu dorința de a o înțelege, de a o sprijini în mod exigent și de a desluși, totodată, aspirațiile și exigențele tinerilor față de artă în genere.

NICULAE STOIAN ■

Procesul unor idei

Diletantismul

Relația dintre profesioniști și diletanți continuă să preocupe astăzi multe spirite. Altădată lumea părea mai conciliantă ; calitatea de specialist trecea neobservată, ca și cum ar fi fost vorba despre ceva de la sine înțeles atunci cînd un lucru trebuia făcut sau rezolvat bine. Profesionist vrea să însemne : cel care exercită de regulă, ca urmare a unei pregătiri efectuate, a unei învățături însușite, a unei experiențe dobîndite, o anumită activitate utilă din punct de vedere social. Profesionist mai vrea să însemne și : cel care este recunoscut prin lege ca fiind în măsură să exercite, datorită pregătirii sale, o anumită activitate utilă social.

Diletant vrea să însemne, mai întîi: cel care, fără să aibă pregătirea necesară, exercită totuși o anumită profesiune, exercită o anumită activitate care este ori ar putea să fie utilă societății. Diletant mai vrea să însemne : cel care practică o anumită profesie fără să aibă dreptul recunoscut prin lege la aceasta. De remarcat faptul că două sînt tipurile de activități care antrenează de obicei diletanții. Cele care sînt în măsură să îi asigure cuiva un plus de prestigiu în societate, o condiție socială privilegiată față de cea de care dispune în prezent și cele care sînt în măsură să satisfacă pasiunea neîmplinită a cuiva, sub aspectul accesului la o activitate de recunoscut prestigiu social. Nu există țărani diletanți — decît în sensul burghezului la țară al lui Daumier — nu există muncitori manuali diletanți. Nu există gospodine diletante. Condiția de diletant sau amator este nemijlocit legată de aspirația spre o poziție de prestigiu social, poziție obținută ca urmare a unei activități depuse fără ca să existe o pregătire temeinică și recunoscută pentru aceasta. În măsura în care statutul profesionistului nu este riguros precizat, condiția de diletant apare ca nesemnificativă. Nu există poeți sau romancieri diletanți. Există, în schimb, artiști plastici amatori. La nivelul culturii populare însă nici această distincție nu mai funcționează. Cert este că astăzi, ca urmare a accesului tot mai mare pe care vaste categorii de oameni au ajuns să-l aibă la ceea ce numim, îndeobște, timp liber și confort material, diletantismul a devenit un fenomen de civilizație. Pasiunea pentru anumite meserii, pentru anumite activități — mai ales pentru cele avînd caracter creativ, cele artistice în primul rînd — își găsește posibilități nebănuite de a fi satisfăcute în cadrul timpului de răgaz al fiecăruia. Cum termenul de diletant posedă și posedă încă o nuanță ușor depreciativă, indicînd persoana care încearcă — fără să fie cea mai indicată — să efectueze o activitate ce presupune cunoștințe, îndemînare și experiență însușite într-un cadru organizat recunoscut prin lege, s-au căutat diverși termeni echivalenți necompromiși. Cu o atare semnificație utilizăm astăzi la noi termenii de „amatori" și „mișcare artistică de amatori". Accentul cade pe dorința omului de a realiza ceva util social (cultural) în sensul aptitudinilor de care dispune, a pasiunii pentru un domeniu sau altul al artei și al unei învățături însușite în afara instituțiilor școlare stabile. Mișcarea de amatori constituie, după cum arătam, un fenomen modern de civilizație: pretutindeni pot fi întîlnite diverse organizații de amatori. Mișcarea artistică de amatori este expresia profundelor tendințe de democratizare a culturii atît în sensul accesului la valorile acesteia din partea celor mai diverse categorii de populație cît și în sensul accesului la creația de valori spirituale din partea celor ce consideră că au vocația, pasiunea și dreptul necesar. Evident, socialismul, reprezentînd o gigantică descătușare de energii și forțe creatoare, asigură mișcărilor de amatori un rol important în procesul de făurire a valorilor culturale și artistice.

GHEORGHE ACHIȚEI ■

VIAȚA SUFLETULUI

Cineva mă sfătuiește

Cineva de la o vreme îmi dă
sfaturi,
mă învață să trăiesc fără
complicații.
El știe mai bine decît mine
magnifica risipire a trandafirilor,
suferința rîndunicii în septembrie,
comunicarea melcilor cu lumea
și chiar ce gîndesc cînd văd un
copil
alergînd să-și calce umbra.
Cineva mă oprește și-mi spune
că am slăbit peste măsură,
că nu e bine să port la butonieră
o crizantemă galbenă
ca un surîs de călugăriță bătrînă.
Mă sfătuiește cum să mă port,
cum să mă mișc mai abil,
cum să descriu deșertăciunea
norilor,
cum să fiu mai elastic și mai
grăbit.
Eu îl ascult surizînd, îmi mut
pasărea nevăzută de pe umărul
drept
pe umărul stîng, crinul nepăsării
din ochiul drept în ochiul stîng
și-mi pompez sîngele în jos spre
genunchi
să simtă cît a mai urcat pămîntul
spre inima care-l iubește atît.
Cineva crede că sînt bolnav de
tristețe
fiindcă n-am văzut Rio de Janeiro.

Cineva care nu știe cum sună toaca
sub bolțile mînăstirii Agapia.

Exercițiu de toamnă

Acum e toamnă și mă tem de
moarte
deși septembrie e princiar ;
cheltuie foc și aur în zadar,
scrie lumini pe fața mea de var
și de dorința morții mă desparte.
Adorm tîrziu deși-aș dormi devreme
cu tîmpla într-un braț de
crizanteme.
Dar e un ceas cînd ascultînd
atent
poți auzi cum trec pe continent
zburînd în cavalcade triumfale
minji fără de căpestre și zăbale.
Un trandafir se mută în altă parte,
barza-și visează zborul solitar
pe drumuri care încă vor s-o
poarte
O sondă a plecat să moară-n
Marte,
mamei îi scriu din ce în ce mai rar.

Gînd de octombrie

Mi-e frică, mamă, c-am să mor de
tînăr,
Simt cum mă frînge cineva din
umăr,
Tot mai aproape steaua mi se
arată
În tremurarea ei decolorată.
Mi-e tot mai dor și merg pe cîmp
pierdut
Către sămînța mea de început.
Visez un chip ciudat, nici rău, nici
blînd,
Un chip pe care nu l-am cunoscut
nicicînd.
Să fie un semn această taină grea,
Sau este însăși presimțirea mea
Altfel, de ce, cînd scurtă noapte
vine
O pasăre se-așează lîngă mine
Se uită lung, se-nfoaie ca o floare
Cu penele ei negre și ușoare.
Dar nu mă tem. De-ar fi, e ca și
cum
Aș trece doar o punte sau un drum
Și m-aș apropia mai mult de lutul
Care mi-a dat sămînța și-nceputul.

MIRCEA MICU ■

Intre clasic și baroc (IV)

Botticelli
Zeii au căpătat o inimă

1.

Indeobște, solitarii au avut mai degrabă obsesia insulelor decît a deșertului. Căci, în secret, pe țărmul insulei ei așteptau să apară din valuri trupul cast al Afroditei și, cu aceasta, rătăcirea lor își găsea negația necesară. N-ai nevoie de mai mult cît timp te ai pe tine însuți, declară Axel Munthe în Cartea de la San Michele. Ba da, avem nevoie de frumusețe și de dragoste. Poate că nu întîmplător, după ce în evul mediu zeii păgini se refugiaseră sub travestiuri biblice, prima zeiță antică apărută cu fast în atelierele artiștilor din Renaștere a fost tocmai cea pe care ne-o arată Botticelli, în **Nașterea Venerei,** reînviind din spuma mării. Astfel, această pînză cu siluete eterice și grațioase pare să aibă chiar valoarea unui manifest. Ea anunța că, după o lungă absență, zeița dragostei și a frumuseții se reîntorcea printre oameni.

Venus pare însă neliniștită de reînvierea ei. Și ceva în privirea ei melancolică sau în felul cum își ține cu o mînă părul ud și amar o face să nu mai semene cu Afroditele clasice. Să ne reîntoarcem, așadar, la **Afrodita din Cnid.** Și să căutăm o explicație.

Oricît nu ne-ar plăcea acest lucru, e dificil să-l contrazicem pe Montaigne cînd afirmă că opiniile noastre despre capodoperele grecești sînt, adesea, **prises par autorité.** Să spunem totuși că acestor statui care invidiază trupul uman le lipsește ceva. Ele nu cunosc pasiunea. Și nici speranța. Ieșind din valuri, Afrodita iese fără trecut și fără amintiri. Din această cauză ea nu poate opune destinului decît un trup armonios. Ce ar putea spera o zeiță care n-are nici o amintire ? Ea a ieșit din singurătate nu pentru a spera, ci pentru a surîde. Iar surîsul n-o va ajuta decît să treacă pe plajă cu un aer absent, fără să se bucure de frumusețile unei zile de vară. Unde este atunci în această perfecțiune dragostea ? Ce ne poate spune despre dragoste această zeiță frumoasă care nu-și amintește și nu speră nimic ? Care n-a suferit niciodată, nu s-a temut și n-a simțit nevoia să-și muște buzele ca să nu țipe de bucurie cînd, ieșind din spuma mării, a descoperit o lume plină de soare și de promisiuni ?

Nimic mai durabil decît un trup care moare, ne-au sugerat grecii prin statuile lor în care și zeii, pentru a înfrunta timpul, au luat chip uman. Întreaga artă greacă e plină de asemenea exemple. Dar, deconcertantă surpriză. Zeița dragostei și a frumuseții nu știe ce e iubirea. Ea crede că dragostea înseamnă să surîdă și să-și etaleze trupul gol la soare, ca și cum liniștea ei ar ajunge să dea o semnificație tuturor lucrurilor. Atingînd țărmul, n-o tulbură faptul că atinge cu tălpile nisipul moale și cald. Nisipul vieții și al lumii. Și e atît de regală în această liniște, încît pare să nu se gîndească la nimic. Zeița își închipuie că totul se rezumă la faptul că **ea** e frumoasă. Și că dragostea nu-i cere decît să fie fericită de frumusețea ei. Pleoapele s-au deschis mirate, iar buzele pline de sare încă nu rostesc nici o vorbă. Cum să găsești pe această gură frumoasă și mută curajul unui cuvînt ? Grecii au știut, într-adevăr, foarte bine în arta lor să obțină frumusețea nu prin adăugiri, ci prin renunțări, dar, uneori, pe acest drum statuile lor au ajuns să nu mai participe la întrebările pe care ni le pune o zi plină de gloria verii cînd fiecare val și fiecare regret ne despart de o frumusețe nepăsătoare. Și ceea ce nu ne supără la alți zei, ne supără la zeița dragostei

Să-mi iau îndrăzneala și să spun pînă la capăt ce gîndesc. A avea o inimă înseamnă a fi de partea grîului, cum ar zice Van Gogh. Or, clasicismul a fost totdeauna reticent în această privință. Erasm ducea reticența pînă la a vedea un merit în evitarea emoțiilor ; Valéry pretinde că Racine ar fi preferat să schimbe caracterul Fedrei decît să facă un vers prost ; iar Goethe, în mijlocul războaielor napoleoniene, lucra netulburat la opera sa. Nu acest calm ni-l propune Botticelli.

Venus e în picioare pe o cochilie și avansează spre mal unde o primește o nimfă. Însă cea care se apropie de țărmul Renașterii nu mai este vechea zeiță, ci o femeie. Și încă o femeie care a văzut parcă lucruri pe care și zeii nu le suportă ușor. Și care le dă și lor melancolii omenești. Dacă buzele ei s-ar deschide, ar vorbi, poate, despre fericire, ceea ce n-a făcut nici un zeu antic, sau ar repeta vorbele lui Marsilio Ficino : „În acest timp nici nu știu ce vreau și poate nici nu vreau ceea ce știu, ci vreau ceea ce nu știu". Întreaga atmosferă e plină de așteptare, iar Venus se apropie îngîndurată. Parcă s-ar pregăti să păsească pe una din străzile pustii de mai tîrziu ale lui Utrillo. Dar va pluti, probabil, și după ce va atinge solul, după obiceiul personajelor botticelliene.

Toate acestea ne anunță că, în sfîrșit, Venus are o inimă. Ieșind din mare, ea renunță la o eternitate goală în schimbul vieții.

De fapt, poate nu e neapărat cazul să vorbim despre o victorie a frumuseții aici. Dar ar trebui să vorbim despre o victorie a dragostei. O victorie pe care nimeni în Olimp n-a cunoscut-o pînă în această clipă. Venus înțelege, cum ar spune Camus, că dintre toate gloriile cea mai puțin înșelătoare e cea trăită. Și chiar dacă știe că lumea unde a deschis ochii e trecătoare a început de-acum s-o iubească. Ea ar putea să spună : voi fi de partea celor care mor. Nu de partea celor care sfidează moartea, ci de partea celor care o îndură. Și tocmai pentru că știe acest lucru, nici o altă zeiță n-a fost mai frumoasă, în ciuda oboselii care dă o vagă somnolență mișcărilor ; ea mi se pare incomparabilă cu frumusețea fără probleme din **Nașterea Venerei** a lui Cabanel care l-a fermecat pe Napoleon al III-lea în același an în care Manet era batjocorit pentru **Olympia.** După ce a aflat că nu e nemuritoare, zeița lui Botticelli se hotărăște să facă ceea ce nici un zeu n-a făcut pînă acum : să iubească viața și să-i dea un sens. Pentru prima dată zeița dragostei își înțelege numele. În realitate, picioarele ei freamătă de dorința de a atinge pămîntul. Iar inima îi e plină de atîta dragoste, încît Venus e în stare să țipe de durere și de fericire numai la simpla atingere a nisipului.

OCTAVIAN PALER ■

Cronica filmului

Premiera

Este foarte greu să stabilești acest film în ierarhia — **distinctivă,** nicidecum valorică — a genurilor cinematografice. Scenariul lui Aurel Baranga pleacă de la piesa sa de teatru **Travesti,** comedie care s-a bucurat de succes ; ai putea fi tentat să socotești așadar filmul un film-spectacol, un teatru filmat cu alte cuvinte. Dar nu avem de-a face cu un astfel de film-spectacol, acțiunea părăsind cadrul strins al scenei, purtați fiind, noi, spectatorii, prin exterioare mai mult sau mai puțin justificate artisticește.

Un film pe de altă parte, film în adevăratul înțeles al cuvîntului — chiar și un film, dacă vreți, **despre** teatru, despre culisele vieții teatrale — iarăși **nu este ;** pretențiile regizorului Mihai Constantinescu de a transforma cinematografic un text prin esență dramatic sînt greu, foarte greu de sesizat, dacă nu chiar imposibil.

Rămîne să ne stabilim la un fel de ecranizare a unei piese de factură pirandelliană, în care „teatrul e o viață, iar viața e un teatru", fără dramatismul marelui italian însă, miza fiind doar aceea de a dezvălui cîte ceva din secretele, cum spuneam, **de culise,** ale activității unui colectiv dramatic condus de o directoare, actriță, la rîndul ei, marile sau micile bucurii și dureri consumîndu-se în jurul și în funcție de o premieră. Replici spumoase alternează cu altele mai puțin amuzante.

Oscilînd între cabotinajul indicat încă din text, și naturalețea lor firească, cîțiva mari actori de film (Caragiu, Dem Rădulescu, Dinică ș.a.) demonstrează o dată mai mult infinita posibilitate a școlii noastre interpretative de a specula, de a „stoarce" dintr-o replică tot ceea ce este omenește posibil.

Binevenite accente satirice, presărate de-a lungul „spectacolului" cu pretenții de viață, stîrnesc un plus de interes în timpul vizionării. În sfîrșit : din nou această Carmen Galin ! Într-un rol abia schițat si cam ambiguu, tînăra actriță reușește un adevărat tur de forță : acela de a deveni, sub ochii noștri, **o prezență.**

HORIA PĂTRAȘCU ■

Corneliu Baba la 70 de ani

Pictorul Corneliu Baba s-a născut la Craiova și în noiembrie a împlinit 70 de ani. Mulți pictori ajung să fie stimați la această minunată vîrstă, dar puțini ajung să fie și iubiți cu adevărat. Pe lîngă înaltele sale daruri de meșter pictor, Corneliu Baba mai are darul rar al unei omenii foarte bărbătești, care-i obligă pe discipoli să facă din artă, înainte de toate, o chestiune de morală. Adevărul este că maestrul a dat atîția pictori de valoare, din mulțimea studenților ce i-au trecut prin atelier, încît doar asta și ar fi destul pentru lucrul unei vieți de artist. Dar nu e numai asta. Pictorul Corneliu Baba impune exemplul unei opere portretistice de mare valoare artistică și umană închinată țăranului român și, cu portretistica, exemplul unui fel de realism foarte personal, tragic, neînduplecat, indiferent la tulburările estetice ale veacului, olimpian în ultimele decenii, cu puternice sugestii mitice. Un portret, expus nu demult la Dalles, se chema „Omul cu lingura" și făcea un teribil accent în expoziție prin pateticul umanism al imaginii. În portretul acesta un țăran îmbătrînit, un om fără vîrstă, privește halucinat înainte și arată parcă privitorului lingura lucioasă din mîna sa dreaptă. Nu e vorba, bineînțeles, de imaginea unui om halucinat de foame. Corneliu Baba ne învață că țăranul rămîne, că omul trăiește hrănindu-se și că truda pentru hrană e nesfîrșită, că sîntem legați de pămînt prin țărani. Albul cămășii omului iese din fundalul întunecat cu mare vehemență. Este un strigăt de victorie și de durere. Din știința subtilă a unor fonduri brune, ca pămîntul toamna, cînd se umple de ploi și de minerale, pictorul a făcut un prilej de filozofie. Cine se încumetă să discute cumva anacronismul acestui mod de a picta, sumbru, cu explozii de roșu și de aur, ca în pînzele celor din vechime, să caute a cerceta mai întîi meșteșugul desăvîrșit al culorii și al compoziției. Contemporaneitatea nu e o chestiune de tonalitate. Este foarte probabil că atîta impărătească meserie de pictor descurajează firile ușoare și din descurajare se naște teoria. Un desen al lui Corneliu Baba, un desen „clasic" în toate elementele lui, este demn, viguros, precis. așa și niciodată altfel. Un realism foarte aproape de miracol, dacă nu chiar miracol întreg, fiindcă nu sînt prea mulți acei care pot fixa esența (clipa !) în cîteva trăsături de creion abia

În România un singur pictor are cinstea să se cheme Meșterul. El, Corneliu Baba, este Meșterul.

TUDOR OCTAVIAN ■

Ilustrăm acest număr cu reproducerile unor lucrări ale maestrului Corneliu Baba.

Cronica spectacolelor

Un „caz" pe o ploaie torențială

Am urmărit de curînd cu multă răbdare reportajul-anchetă „Cazul Enăchescu", semnat la Teatrul Național din București de Eugenia Busuioceanu, și ne-am dat seama încă o dată că trebuie să avem mai multă încredere în reportajele care apar în presă sau la televiziune decît în cele scrise pentru scenă de către unii autori. Pentru că reportajul-anchetă închipuit de Eugenia Busuioceanu este mediocru, încîlcit și complicat inutil, iar regizoarea spectacolului, Magda Bordeianu, l-a pus în scenă fără prea mult entuziasm. Personajele sînt în mare parte artificiale, deși vorbesc cursiv, sînt asimetrice și suferă de avitaminoză. În afara secretarului de partid interpretat de Emanoil Petruț, ceilalți oameni apar și dispar meteoric, se zbuciumă afectat și se consumă în cîteva replici care uneori ar fi putut lipsi. Încercarea Eugeniei Busuioceanu de a dezbate o problemă care frămîntă conștiințele nobile ale acestei lumi eșuează didactic și moralizator. Tenta polițistă a piesei întreține vag atenția spectatorului și nu-l satisface. Lupta pentru stabilirea adevărului în cazul profesorului Enăchescu, valoare științifică recunoscută peste hotare, descendent al unei familii de industriași care au comis crime și sabotaje în primii ani ai puterii populare, învinuit acum pe nedrept de spionaj, e anevoioasă, plină de meandre și de surprize din păcate telefonate de către autoare. Că omul nu mai poate fi judecat după trecutul părinților săi este deja un adevăr impus cu multe sacrificii și cu dureroase procese într-o perioadă revolută, un adevăr impus de istorie ; lupta secretarului de partid pentru a înlătura orice suspiciune care planează deasupra profesorului Enăchescu este ecoul sechelelor în felul unor oameni de a gîndi și acționa și rezultanta unui șir de coincidențe banal fabricate de către autoare. Dar e o luptă firească și sublimă pentru adevăr. Vrînd să spună însă prea mult, complicîndu-se cu o mulțime de amănunte, nerenunțînd la scenele-balast ale piesei, scene care explică la nesfîrșit aceleași lucruri, Eugenia Busuioceanu a creat, de fapt, o piesă într-un singur personaj, iar demonstrația sa e finalizată facil printr-o cupă de șampanie, ca la o zi onomastică de altădată.

Distribuția e numeroasă și în general bine servită de actori. Dar ceea ce se reține mai ales e expresivitatea personajelor din sala de spectacol, luminate din cînd în cînd de un reflector ca pentru a le pune și pe ele în scenă, expresivitatea personajelor anonime venite la teatru fie din întîmplare, fie din plictiseală, fie dintr-o mare dragoste și dintr-un mare respect, pe o ploaie torențială, și care aplaudă la sfîrșit mai mult din bun-simț. Pentru că ei cer mai mult de la viață, cer mai mult de la scenă !

A. DOHOTARU ■

Două bijuterii muzicale

Spectacolul de duminică cu cele două opere comice, singspiel-ul lui Mozart, **Bastien și Bastienne** și intermezzo-ul comic al lui Giovanni Battista Pergolesi, **La serva padrona,** e grăitor pentru posibilitățile interpretative ale colectivelor artistice ale Operei române, insuficient exploatate, credem, în conjunctura configurației actualului repertoriu. Cele două opere de mică dimensiune — adevărate bijuterii muzicale în genul lor — cunosc la Opera română o interpretare muzicală de calitate. Dirijorul Lucian Anca le conferă strălucire și acuratețe solistică, preocupat de corectitudinea stilistică. Silvia Voinea e impecabilă iar Valentin Teodorian extrem de muzical, în rolurile celor doi îndrăgostiți, imaginați de soții Fovart. La rîndul ei, Cornelia Angelescu desfășoară în rolul frumoasei și ingenioasei slujnice Serpina un întreg recital vocal și actoricesc. Tînăra soprană are o voce frumoasă, foarte bine cultivată, calități pe care le pune exclusiv în slujba conturării personajului, fără s-o intereseze performanța vocalică în sine. Adăugați la aceste însușiri un deosebit simț al scenei, o intuiție a reacțiilor psihologice ale personajelor, o vervă și un farmec necăutate și veți avea imaginea nemuritoarei „serva" în viziunea Cornelei Angelescu. În replică, doi dintre cei mai buni comici pe care-i are opera la ora actuală : basul Constantin Gabor și dansatorul Bojidar Petrov. Regia celor două „opere" e asigurată cu competență de Hero Lupescu și de Vasile Calomfirescu (debut).

S. NICOLAE ■

„Folk-ul e în primul rînd muzică"

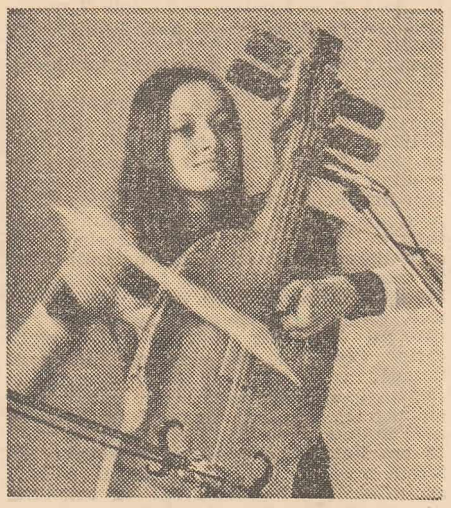

— Erika Józsa, participați în ultima vreme, cu regularitate aproape, alături de Horváth Karol, în duet, la manifestările Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. **Publicul care vă aplaudă vă cunoaște însă, am impresia, destul de puțin. Deci, cine sînteți dumneavoastră, Erika Józsa ?**

— Îmi voi permite — răspunzînd la această întrebare — să vă dau cîteva date și despre Horváth Karol, care nu este acum prezent la București. Eu sînt născută în 1951, Karol în 1950 — amîndoi la Oradea. El a absolvit Conservatorul „Ciprian Porumbescu" și este angajatul Teatrului Maghiar de Stat din Sfîntu Gheorghe ; eu urmez cursurile fără frecvență ale Facultății de ziaristică la Academia „Ștefan Gheorghiu" și sînt crainică a Televiziunii Române, pentru emisiunile în limba maghiară.

— Cînd și cum ați început să cîntați împreună ?

— Horváth Karol a fost familiarizat cu muzica încă din copilărie, iar eu am înființat la 16 ani o formație vocal-instrumentală de muzică ușoară. Compuneam, eram solistă vocală, cîntam la chitară și muzicuță. Întîlnirea noastră muzicală a avut loc cu ocazia bacalaureatului iar debutul oficial l-am înregistrat la cea de-a doua ediție a Festivalului de muzică ușoară „Siculus" (Secuiul, în latină, n. n.) cînd am obținut Marele premiu. La vremea aceea habar nu aveam că muzica noastră s-ar chema folk. Pentru noi, pur și simplu, era cea mai potrivită formă de exprimare. Interpretam cîntece proprii, acompaniindu-ne la chitară, muzicuță, violoncel și contrabas. Cînd am încercat să definim muzica noastră, pentru că nu era nici muzică ușoară, nici beat, nici jazz, i-am zis muzică interpretată la instrumente clasice, cu orchestrație modernă, avînd la bază folclorul. Definiție valabilă și astăzi, cu mențiunea că folclorul are pentru noi o importanță tot mai mare, că folosim tot mai mult ritmurile, modurile, sonoritățile și instrumentele populare originale.

— De ce acordați o atît de mare importanță folclorului ?

— Ne interesează în special folclorul maghiar din România, folclor care și-a păstrat în mare măsură forma lui originală. Muzica aceasta are un caracter straniu, particular, e „barbară", dacă vreți, așa cum e instrumentul gordon, care se găsește numai în Valea Ghimeșului. Am dorit ca aceste valori inestimabile să devină un bun al tuturor. Am valorificat aceste instrumente ciudate ca gordonul, citera, cimpoiul ori diversele fluiere populare, care-și găsesc astăzi locul, chiar în regiunile lor de origine, numai pe pereți, agățate ca obiecte de podoabă. Doar bătrînii mai cîntă la ele, fiindcă tinerii preferă instrumentele moderne, chitara, muzicuța ș. a.

— Explicați-mi mai bine în ce constă originalitatea folclorului muzical maghiar din România ?

— În aceste locuri greu accesibile, cum e Valea Ghimeșului, de pildă, folclorul maghiar nu a suferit nici o influență modernă. Aici e mai concis, mai frust. Se resimte însă, chiar și în Ghimeș, o puternică influență a muzicii populare românești, atît de bogată, de originală. Din această interacțiune și influențare reciprocă a rezultat un folclor extrem de original. Béla Bartok ori alți cercetători maghiari și români au studiat, au cules și catalogat acest folclor. El există în cărți, în partituri. Numai cei ce-l interpretează se pierd, se duc. În aceste condiții, noi încercăm cît putem, în felul nostru, să-i prelungim viața, să-i păstrăm originalitatea : la gordon de pildă cîntăm exact ca țăranii. Dar țelul nostru adînc nu este acesta. Noi folosim muzica populară doar ca un substrat al unor compoziții originale. Cîntecul **Joc** utilizează ritmurile populare și modul popular mixolidian, într-o compoziție modernă ; chitara e acordată astfel încît să semene cu țitera. Alt cîntec, cel mai nou cîntec al nostru, **Toba mare**, compus pe ritmurile din Ghimeș, e cîntat chiar la gordon.

— Ce versuri preferați pentru cîntecele dumneavoastră ? Cum se mulează ele pe muzica de influență populară ?

— La noi muzica și textul se nasc concomitent. Preferăm versurile proprii, ca în cîntecele **Cînd o fi să fiu mai mare, Nunta, Două puncte.** Folosim ce-i drept și versurile altora : **Joc** de Kányádi Sándor și **Toba mare** de Farkas Árpád. În aceste două cîntece am încercat să urmărim cît mai fidel ritmica specifică a cuvintelor, a limbii. O cu totul altă experiență, pasionantă, a însemnat pentru noi colaborarea cu poetul Adrian Păunescu, care a scris, extrem de inspirat, pe o melodie de a noastră, poezia **Noi, muritorii.** A rezultat un cîntec pe care și noi și publicul îl iubim foarte mult, un cîntec trist și adevărat despre noi înșine, cu refrenul său dureros și totuși optimist : **„Viață nu ne părăsi / Cît ai fi de grea, de gri / Cu bătrîni și cu copii / Jocul nostru aspru fii.**

— Despre ce e vorba în celelalte cîntece ale dumneavoastră ? Ce teme abordați, ce problematică preferați ?

— Important e ca un cîntec să aibă un mesaj umanist : politic, social, revoluționar. Nu e vorba nici pe departe în cîntecele noastre ca versurile să fie scrise numai așa, ca să fie cîntate, ca în muzica ușoară de slabă calitate. Scopul nostru e comunicarea. În versurile cîntecului **Cînd o fi să fiu mai mare,** un copil visează să scape omenirea de toate relele : boli, războaie, foamete, rasism. Ne place mai mult limbajul alegoric, simbolic decît cel concret. Cîntecele scrise astfel au un mesaj subînțeles, ca în **Două puncte** sau în **Nunta.** În general, ne interesează orice problemă care poate preocupa pe omul de azi.

— Se poate numi muzica dumneavoastră muzică folk ?

— Noi nu facem folk în sensul originar al cuvîntului. Dar dacă folk-ul înseamnă cîntece cu un adînc mesaj, în care textul și muzica sînt de aceeași importanță și sînt realizate la același nivel artistic, cîntece care au la bază folclorul, atunci da, zic că noi cîntăm într-adevăr muzică folk.

— Ce părere aveți despre folk-ul românesc în general ? Dar despre Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar în special ?

— Folk-ul românesc este excepțional atunci cînd textul și muzica au, la egalitate, aceeași înaltă valoare artistică. Uneori însă muzica, în sine, deservește textul și cuiva care nu ar înțelege limba română, de exemplu, această muzică nu i-ar spune absolut nimic. O melodie mediocră dăunează unui text care, bine recitat, ar plăcea mai mult. Oricum, noi îl preferăm pe Mircea Florian — poet, compozitor și interpret cu o personalitate puternică ; apoi pe Doru Stănculescu și pe Mircea Vintilă. Ne socotim mai apropiați de ei, pentru că ne preocupă mai intens partea muzicală a genului. Dorința noastră e de a face în primul rînd muzică, așa cum folk-ul e în primul rînd muzică. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar înseamnă un loc important în evoluția folk-ului românesc și a artei tinere. Acest cadru foarte original de manifestare artistică a constituit prima formă organizată de afirmare a folk-ului, formă de luptă împotriva non-valorilor, a ridicolului din muzica ușoară, o întîlnire fericită, demnă, între muzică și poezie, între artiști din diferite domenii, între artiști adevărați, de toate naționalitățile din România socialistă. Pentru noi cenaclul a însemnat întîlnirea cu alți cîntăreți folk, prilej fericit de a-i cunoaște și de a cînta împreună cu ei. Apoi a însemnat și înseamnă întîlnirea cu marele public, în sensul propriu al cuvîntului, comunicarea cu mii și mii de tineri cu care altfel n-am fi avut ocazia să ne cunoaștem. Trebuie să recunoaștem covîrșitoarea influență a cenaclului în rîndurile tinerilor. El propagă politica partidului nostru prin poezii și cîntece scrise în limbajul tinerilor, pentru tineri, creează o formă de comunicare captivantă, dă posibilitatea acestor tineri să se manifeste sub semnul libertății responsabile, să fie ei înșiși, să cînte, să recite împreună, din proprie inițiativă, fără complexe. Cenaclul militează prin artă pentru o artă patriotică, revoluționară, împotriva marilor nedreptăți ale omenirii, împotriva înarmării, a poluării dar și împotriva îmburghezirii, a birocrației, a formalismului, a fățărniciei. Oferindu-ne tuturor, indiferent de naționalitate, șanse egale, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar reflectă astfel năzuința noastră de a construi o lume mereu mai bună. Trebuie să recunoaștem, pe de altă parte, că acest cenaclu a cîștigat o bătălie. A făcut din folk-ul românesc un gen cunoscut și recunoscut. A făcut din cîntăreți necunoscuți și puțin cunoscuți, vedete. Întrebarea e : odată victoria dobîndită, ce vom face de aici înainte ?

— Dacă ați pus întrebarea, dați și răspunsul !

— Trebuie să ne autodepășim mereu ; cîntecele noastre noi să fie întotdeauna mai bune, mai frumoase, mai emoționante și mai convingătoare decît cele anterioare. Să nu ne culcăm pe laurii izbînzii. Pentru că cenaclul, care e o formă de propagare eficientă, în rîndurile marelui public și ale tineretului, a politicii partidului, va avea, cred, un important cuvînt de spus în Festivalul „Cîntarea României".

— În altă ordine de idei, ce relație credeți că se poate stabili între muzica folk și muzica simfonică ori de operă ?

— Rolul muzicii clasice ? Nu e vorba de a ști ce a compus Brahms. Dar muzica se naște din muzică. Cu cît vom cunoaște mai multă muzică, cu atît vor fi mai bogate melodiile compuse de noi. Ni se deschid urechile, devenim mai receptivi, învățăm limbajul muzicii, învățăm cum se poate exprima ea fără cuvinte. Cineva care compune muzică trebuie să știe mai mult decît cele cinci acorduri la chitară, trebuie să cunoască noțiuni de armonie, de orchestrație, pentru că muzica are legile ei pe care nu întotdeauna le poți descoperi spontan, intuitiv.

— Ideal ar fi — nu credeți ? — ca folk-ul să fie atît de bine compus și interpretat încît să trezească mai departe interesul pentru muzică. Nu văd de ce un ascultător de folk — gen care stabilește o relație atît de particulară între cuvînt și muzică — să nu asculte și să înțeleagă după aceea liedul și opera. Mă gîndesc chiar la opere mai dificile, cum sînt cele ale lui Debussy și Wagner, care și ele stabilesc relații extrem de particulare între cuvînt și muzică.

— Dorim, bineînțeles, ca muzica noastră să se adreseze și melomanilor avizați, așa cum dorim ca toți ascultătorii noștri să devină melomani. Și pentru că ne interesează în special partea muzicală a folk-ului, cîntăm în ultimii ani cu muzicieni prieteni, cum sînt Alexandru Dobranski, care pentru moment e preocupat cu profesia sa, ori Iosif Kappl și Mircea Baniciu, cu care am colaborat în ultima vreme la Sf. Gheorghe, Covasna, Baraolt, Gheorghieni. Ei sînt preocupați acum de folk și lucrează unele compoziții noi, apropiate de muzica denumită clasică. În încheiere, aș vrea să vă spun că în trei ani de cînd cîntăm împreună am susținut 214 concerte în fața a peste 300 000 de spectatori. Am compus și interpretat, de asemenea, muzica unor filme de televiziune.

— Înainte de a încheia acest interviu, spuneți-mi totuși ce vă doriți pentru fericirea dumneavoastră ?

— Ne dorim, în primul rînd, realizarea profesională : Karol în meseria lui, de muzician, eu în aceea de reporteră. Doresc să termin Facultatea de ziaristică și să ajungem, dacă se poate, să lucrăm în același oraș amîndoi și să fim împreună. Ne dorim mulți prieteni muzicieni care să cînte împreună cu noi, să realizăm lucruri tot mai frumoase, adevărate, sincere.

— Vă mulțumesc și vă doresc împlinirea acestor dorințe.

NICOLAE SPIRESCU ■

CÎNTECE COMPUSE ȘI INTERPRETATE DE ERIKA JÓZSA ȘI KAROL HORVÁTH :

Rămîi cu bine, Cînd fluturașul..., Zori triste, palide, Lumina, Florile, Unde ai fost, Cîntecul nestatorniciei, Floare, floare, Cînd o fi să fiu mai mare, Nunta pe versuri proprii ; **Noi, muritorii,** pe versuri de Adrian Păunescu ; **Pasărea, Două puncte,** pe versuri proprii ; **Joc,** pe versuri de Kányádi Sándor, și **Toba mare,** pe versuri de Farkas Árpad.

Un spectacol inegal

Gen agreat din ce în ce mai mult de unele teatre — și care începe chiar să se șablonizeze prin uzarea exagerată a formulei — spectacolul de poezie și muzică folk rămîne totuși o manifestare artistică a cărei principală calitate o constituie vehicularea poeziei de calitate în rîndurile unor categorii tot mai largi de public. Prezentate în compania acorduri-lor de chitară — versurile își lărgesc parcă semnificațiile și cîștigă în forță de expresie. Păcat însă că spectacolul Teatrului „Constantin Nottara" — **Graiul pămîntului** — nu reușește acest lucru. Între poezie și muzică folk există parcă o graniță greu de trecut și dintr-o parte și din cealaltă. Și dacă o actriță bună cum e Melania Cîrje izbutește să se ridice la nivelul textelor recitate, oferindu-ne, printre altele, o interpretare plină de originalitate a poeziei **După melci** de Ion Barbu, în schimb actorii Dody Caian-Rusu, I. Porsilă, Doina Ionescu-Sin, Maricel Laurențiu recită fără aplomb. Un moment bine realizat a fost acela al **Mănăstirii Argeșului** (A. Mazarache, V. Comănici, A. Spiridon, Rodica Sanda Țuțuianu, St. Silcepu), care a ieșit cu atît mai pregnant în evidență cu cît interpreții unor nestemate ale poeziei noastre, ca **Luceafărul, Epigonii, Nunta Zamfirei, Testament** au părut dominați de strălucirea acestor versuri. În general, s-a urmărit prea mult cantitatea în detrimentul calității. Iar muzica folk nu a reușit să fie în acest spectacol decît un fel de intermezzo mai mult sau mai puțin plăcut. Mircea Bodolan, cîntăreț inspirat dealtfel, repetă în acest spectacol măsuri întregi pînă la monotonie; iar duetul cu Călina Anastasiei a fost nesincronizat și lipsit de vibrație artistică. Fără o mare doză de sensibilitate, folk-ul își pierde din puterea lui de a emționa.

ANDREEA DOROBANȚU ■

Cronica discului

Vocile lui N. Iorga și N. Titulescu

În seria de fericită inspirație „Personalități de seamă ale culturii românești", inaugurată cu un disc despre Tudor Vianu și continuată cu discul rezervat lui George Călinescu, a apărut recent un document excepțional despre o epocă ce trăiește încă în amintirea părinților și bunicilor noștri, dar este necunoscută generațiilor sub 50 de ani ! Dacă foarte mulți tineri își mai amintesc de vocea și chipul lui Tudor Vianu sau George Călinescu, pentru ei vocile lui Nicolae Iorga sau Nicolae Titulescu țin de domeniul legendei. Și iată, acum, avem posibilitatea să ascultăm și să reascultăm pe cel a cărui voce o evoca într-o pagină celebră Călinescu, asemuind-o cu buzduganul zmeului din poveste. Da, 15 minute vorbește Nicolae Iorga ! Sînt opt secvențe sonore (**Tradiție și civilizație, Să ținem curate gîndul și simțirea noastră, Relațiile între popoarele român și francez**, în românește), dintre care 4 conțin scurte cuvîntări în limbile engleză, franceză, italiană, germană, iar o a cincea textul de mai mare întindere **Influences françaises dans la littérature roumaine.** Înregistrările provin în parte din fonoteca Radioteleviziunii (două dintre ele, realizate în anii 1927 și 1928 : Să ținem curate gîndul și simțirea noastră, Influences françaises dans la littérature roumaine), fiind descoperite nu demult într-un vechi muzeu din Paris de către Ion Stoica, director adjunct al Bibliotecii Centrale Universitare. (Ion Stoica a mai descoperit, tot acolo, și un al 3-lea cuvînt, despre **Eminescu și cultura franceză,** rostit de asemenea în franțuzește).

Vorbind în situații diferite, pe teme diferite, vocea lui Nicolae Iorga dobîndește la rîndu-i inflexiuni variate deși, firește, este greu să deducem din niște înregistrări făcute la pilnia gramofonului cum va fi răsunat vocea sa în ceasurile mari ale istoriei, pe care le-a ilustrat. Numai minunea magnetofonului ar fi putut să păstreze pentru posteritate, în toată extraordinara sa desfășurare, pe cel mai mare orator român al tuturor timpurilor. Dar chiar reduși la cîteva astfel de fragmente, ne înfiorăm, după decenii de la dispariția lui Nicolae Iorga, nu numai pentru că auzim vocea sa, dar și fiindcă ceea ce ne spune el pare că ni se adresează azi, într-atît era de adîncă privirea lui în universul permanențelor sufletului și vieții românești. Într-atît ne apare de contemporan cu idealurile și aspirațiile noastre. Nu un testament de dincolo de mormînt, ci o prezență vie în mijlocul nostru pare această halucinantă resurecție care face din discul recent mai mult decît un act de cultură. Și trebuie salutată ideea de a transcrie toate aceste improvizații oratorice pe coperta discului pentru a putea fi citite pe îndelete și urmărite în timpul vorbirii (din păcate, această urmărire descoperă și cîteva greșeli ce ar fi putut fi evitate).

Nicolae Titulescu n-a putut fi surprins de invenția lui Edison decît pentru 3 minute și jumătate. Sau, cel puțin, atît se găsește deocamdată la dispoziția noastră, reprodus din **Fonoteca de aur** a Radioteleviziunii. Și îmi fac o plăcută datorie să adresez pe această cale, din partea Casei de discuri Electrecord, un apel către toți cei ce, printr-o fericită întîmplare, ar mai poseda și alte înregistrări cu vocea ilustrului diplomat, rugîndu-i să le aducă la cunoștință, spre a putea fi incluse la o nouă ediție a discului. La fel și celor ce ar putea să dețină înregistrări necunoscute cu glasul lui Nicolae Iorga, sau al altor mari personalități ale trecutului nostru.

Deși foarte scurt, cuvîntul lui Nicolae Titulescu ne permite să intuim natura oratoriei sale, de sursă clasică, și să întrezărim totodată profilul unei întregi epoci, pe care el a ilustrat-o strălucit, și care s-a caracterizat între altele prin tragica contradicție dintre luciditatea cu care putea să constate relele și insuficiența soluțiilor propuse spre îndreptarea lor. Nu fără melancolie înțelegem drama omului care a văzut atît de clar și a putut totuși face puțin în mijlocul unei lumi și unei societăți asupra cărora verdictul istoriei fusese rostit și era neiertător.

Discul consacrat de casa **Electrecord** lui Nicolae Iorga și Nicolae Titulescu își sporește valoarea prin faptul că, alături de aceste două voci, mai putem asculta pe doi dintre contemporanii noștri : regretatul academician George Oprescu, colaborator al lui Nicolae Titulescu la Liga națiunilor, și distinsul istoric, academicianul Mihai Berza, cel mai profund cunoscător al operei și personalității lui Nicolae Iorga. Evocarea deosebit de colorată și pătrunzătoare pe care George Oprescu o face lui Titulescu reprezintă un document ce merita să fie scos din arhiva fonografică a radioului. Cît privește strălucita sinteză pe care profesorul Mihai Berza ne-o oferă în spațiul rămas liber după încheierea cuvintelor lui Nicolae Iorga, o atestă nu numai locul de frunte al domniei-sale între exegeții uriașului, dar și drepturile depline cu care poate figura el însuși pe un disc închinat „personalităților de seamă ale culturii românești".

DAN ZAMFIRESCU ■

Problema numărul unu a omenirii — alimentația și modul în care e privită ea la Universitatea din Galați

Laboratorul de arome și coloranți naturali al Facultății de industrie alimentară și tehnică piscicolă din Galați este unic în lume. Este unic, pentru că acești coloranți sintetici, obținuți prin eforturile cercetătorilor, acționează la nivel genetic, iar influența lor se va observa la generațiile viitoare. Întocmindu-și un program riguros de cercetare, membrii colectivului de care pomeneam, printre ei profesorul doctor inginer Brad Segal, conferențiar doctor inginer Rodica Segal, șef de lucrări inginer Georgeta Dima, asistent inginer Irina Barbu, au încheiat mai multe contracte de cercetare cu diferite întreprinderi și centrale industriale, în valoare de peste un milion de lei.

Vizităm sala de arome și coloranți naturali. Cea mai mare parte din aparatură, instalații de extracții cu recuperare a aromelor, instalații de concentrare, baterii de perclorare și altele, au fost realizate de cadre didactice și studenți, prin acțiuni de autodotare. În paralel cu cercetarea, aici se desfășoară și o vie activitate de microproducție, produsele obținute de studenți fiind livrate unor întreprinderi de industrie alimentară, iar altele direct unor magazine de desfacere. Siropul de crateg, de pildă, prezent anul acesta la Expoziția bunurilor de larg consum, a fost apreciat de consumatori, mai ales pentru efectele sale curative în afecțiunile cardiovasculare. Drept urmare, producția de sirop de crateg se va dezvolta.

Au mai fost obținute, din plante indigene, arome pentru băuturi răcoritoare, „vitis" și „tonic gral", precum și trei tone de înlocuitori de condimente care au fost puse la dispoziția a 20 de județe, pentru testarea pieței. De numai o lună s-a născut „cidralul", produs nou, obținut din suc de mere concentrat. A fost obținut în colaborare cu specialiștii de la catedra de tehnologie a vinului. Concomitent, laboratorul universității din Galați va produce 15 tone de arome pe an, ceea ce înseamnă o microproducție de peste un milion de lei. Produsele vor fi realizate efectiv de studenții Facultății de industrie alimentară. Ei vor începe cu recoltarea fructelor de păducel și vor sfîrși cu expedierea produselor către beneficiar. Se valorifică astfel o importantă bogăție a pădurilor noastre, care pînă astăzi nu a fost valorificată.

Profesorul Brad Segal, inițiatorul acestui nucleu de cercetare și microproducție, mă însoțește într-o altă sală, un viitor laborator pentru produse dietetice. Printre produsele obținute deja aici se numără și biovitul. A fost obținut dintr-o făină din germeni de grîu, foarte nutritivă, și este recomandat mai ales în alimentația copiilor. „Planta, ne spune conferențiarul doctor inginer Rodica Segal, conducătoarea procesului de cercetare și producție de aici, adună în germene tot ce are mai valoros din punct de vedere nutritiv, iar prin tehnologia actuală de prelucrare a cerealelor — mărăritul — se înlătură tocmai acest produs". Este o polivitamină și un concentrat proteic natural.

Printre studenții care lucrează aici se numără Elena Farcaș, Aurora Carmen Ioan, din anul al doilea ingineri, Jenica Miu, Maria Popa, Costel Andronic și Nicolae Roșca, toți din anul al doilea subingineri.

— Care este contribuția dumneavoastră la fabricarea acestor produse?, o întreb pe studenta Marieta Grigoruță, din anul al doilea ingineri.

— Studenții macină grîul, la moara pe care o avem în curtea facultății, cern făina, o transportă în laborator. Aici, noi prăjim făina din germeni, dozăm produsul, confecționăm ambalaje, ambalăm produsele, le transportăm la magazie.

— Care este eficiența acestei munci ?

— Grupul nostru de studenți a realizat, deocamdată, produse în valoare de 5 000 lei. Nu este o valoare mare, pentru că produsele alimentare fabricate de noi sînt ieftine. Important este, cred eu, faptul că reușim să obținem un produs care nu a mai existat pînă acum, conceput de noi, că putem pătrunde astfel în tainele profesiei pentru care ne pregătim.

Toate produsele obținute în laboratorul universității gălățene, marea lor majoritate omologate pe plan național, vor fi preluate de întreprinderi specializate și produse în cantități industriale. Prin adresa nr. 14 798 din 23 octombrie 1976, Întreprinderea de morărit și panificație Constanța solicită să preia tehnologia de fabricare a biovitului. Pentru aceasta, specialiștii facultății au și întocmit un studiu tehnico-economic. Magazinul „Premial" din București a solicitat, prin adresa nr. 13 943 din 22 octombrie 1976, o comandă de 2 000 de bucăți de plicuri. Comandă la care lucrează acum un număr de 50 de studenți din anii I, II, III și IV. Asistăm astfel la un proces armonios de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, la un climat care îndeamnă studenții la meditație științifică, la noi descoperiri.

Pentru anul 1976, cadrele didactice și studenții de la laborator au în curs de realizare contracte de cercetare în valoare de peste 500 000 lei : cercetări pentru obținerea de arome necesare la fabricarea băuturilor răcoritoare, condimente din plante autohtone, produse care înlocuiesc piperul, enibaharul, cuișoarele, scorțișoara etc. Eficiența economică a acestor contracte se ridică la mai multe milioane lei valută. În plus, produsele respective nu sînt simpli înlocuitori ai unor produse din import, ci ele sînt concepute în ideea de a se realiza o alimentație rațională, cu efecte terapeutice asupra sănătății consumatorilor.

În sălile laboratoarelor în care își desfășoară activitatea de cercetare și producție profesorii și deopotrivă studenții, ești tentat să crezi că te afli în laboratoarele unor alchimiști moderni. Omul care, prin sîrguința și seriozitatea sa, întreține acest climat de deplină creativitate este, cum spuneam, profesorul Brad Segal. Este născut în 1935, în Odobești (Vrancea), a absolvit Facultatea de industrie alimentară și tehnica pisciculturii la Galați, a rămas ca asistent la catedra respectivă, a obținut titlul de doctor în tehnologia produselor alimentare în 1965. În momentul documentării noastre, profesorul Brad Segal trăia un moment fericit : era confirmat, tocmai atunci, profesor. Era un merit atestat al profesiei sale, al muncii de multe ori epuizante, al capacității sale. Pentru că astăzi profesorul Brad Segal este deja o personalitate științifică : este autor sau coautor a nu mai puțin de 22 cursuri, manuale, tratate și sinteze, a peste 46 de lucrări publicate în țară, al celor 16 lucrări publicate în străinătate. Profesorul Brad Segal este autorul a șase brevete de invenții, printre care una foarte importantă se numește „Procedeu de valorificare integrală a componenților alimentari ai tescovinei de fructe". Alte cinci invenții așteaptă să fie brevetate. Este deținătorul Medaliei Comisiei internaționale de industrii alimentare și agricole de la Paris, obținută pentru cercetările efectuate în domeniul proteinelor vegetale, singura medalie de acest gen acordată pînă acum unui cercetător român. „Consider, îmi spunea în final profesorul Brad Segal, că românii trebuie să dezvolte și mai mult industria constructoare de utilaje pentru industria alimentară. Aceasta nu numai pentru a satisface nevoile interne, dar și pentru a satisface solicitările existente azi pe piața externă. Aceasta necesită un volum de investiții mai mic, poate valorifica resursele naționale existente și răspunde unor necesități vitale ale unui popor, în condițiile în care alimentația rămîne problema numărul unu a omenirii".

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Petre Veluda, omul care a ilustrat vreme de 50 de ani toate tratatele de chirurgie românească

Scriu astăzi aceste rînduri nu numai pentru a-mi exprima admirația și gratitudinea pentru cel ce a fost vreme de 50 de ani aproape singurul grafician al tratatelor și cursurilor de chirurgie românească, ci în primul rînd pentru a oferi celor mai tineri dintre noi exemplul unei vieți dăruite pînă la sacrificiu științei, o pildă nemuritoare a ceea ce înseamnă profesionalism și generozitate, pasiune și modestie, o viață exemplară dăruită în întregime învățămîntului medical.

Meseria lui Petre Veluda a fost și rămîne extrem de rară, nu numai în țară, ci pretutindeni în lume. Fără asemenea oameni lucrările de medicină sînt de neînțeles, iar instrucția imposibilă. Din păcate, puțini, foarte puțini graficieni se încumetă să pășească în sălile de disecție sau operație, pentru a urmări munca chirurgului și a surprinde pe viu detaliile și malformațiile organismului uman. O asemenea meserie reclamă nu numai talent de desenator, ci în același timp sînge rece, perspicacitate și, evident, cunoștințe amănunțite de anatomie și patologie. Este ceea ce voi încerca să demonstrez povestind pe scurt viața graficianului Petre Veluda.

Petre Veluda s-a născut la 9 septembrie 1896 la Rîmnicu Sărat. A făcut Școala de arte frumoase din București, avînd ca profesori pe Mirea, Paciurea și Ressu. În anul 1926 este angajat de profesorul dr. Toma Ionescu la Institutul de anatomie topografică și chirurgie experimentală a Facultății de medicină din București, unde studiază cu sîrguință anatomia, executînd desene după disecția cadavrelor făcute de profesori, asistenți sau chiar de el. După al doilea război mondial lucrează la Spitalul de urgență sub conducerea prof. Turai, iar în 1968 iese la pensie la vîrsta de 72 de ani.

L-am cunoscut pe Veluda acum 43 de ani, pe cînd eram student în anul III la medicină. Era desenator la catedra de anatomie topografică a profesorului Gerota. Cursurile ținute de profesor și de asistenți erau ilustrate prin planșe imense, care se vedeau bine chiar din ultima bancă. Regiune anatomică după regiune, strat cu strat erau reprezentate magistral pe aceste planșe. Un curs de anatomie topografică fără planșe este, practic, un curs fără conținut. Nimeni nu-și poate imagina o regiune anatomică sau un organ cu forma, structura, vascularizația și inervația lui — oricît de precisă ar fi expunerea — dacă nu este însoțită de o planșă.

Aproape tot ce a apărut în materie de chirurgie înaintea celui de-al doilea război mondial, articole sau lucrări au fost ilustrate de P. Veluda.

Am în față cartea „Sistemul aortic superior" din Tratatul de terapeutică chirurgicală, scrisă în 1943, de dr. Dorin Dumitrescu, „cu 127 figuri în text desenate de P. Veluda". Ei bine, mărturisesc că ori de cîte ori am operat un bolnav cu tumori sau anevrisme în regiunea claviculară și a gîtului am studiat cu o seară înainte desenele lui Veluda. E locul să arăt de asemenea că în cele 240 articole publicate în țară și străinătate și în cele 9 monografii scrise de mine, se găsesc numai desenele lui Veluda și mărturisesc cu toată sinceritatea că fără ilustrațiile lui lucrările mele n-ar putea fi înțelese.

Îmi amintesc că venea în laboratorul de chirurgie experimentală de la Spitalul Colțea și lua schițe după operațiile făcute pe cîine. După cîteva zile îmi prezenta desenele executate sumar pe care le corectam împreună, apoi după scurt timp desenele apărute „pe curat" erau gata pentru tipărit. Era uimitor cu cîtă precizie executa timpii operatori într-o operație nouă în țara noastră, cum era autotransplantul renal, a transplantelor intestinale pe vezică, diferite anastomoze vasculare pe care nu le văzuse atunci în nici o publicație. Cunoștea atît de bine anatomia umană, încît unele operații le executa din „povestirea" chirurgului. Spre exemplu, îi spuneam: „Am găsit o tumoră retroduodenală înaintea venei cave, de dimensiunile : 15 cm lungime, 10 lățime, 9 grosime, de formă ovală care ridica duodenul, colonul ascendent și unghiul drept al colonului transvers". Începea să schițeze tumora. Apoi mă întreba : „Cum ați scos-o ?" Îi descriam timpii operatori. După cîteva zile apărea pe planșe operația pe care o executasem — cu o precizie uimitoare, parcă ar fi asistat în sala de operație.

Am cunoscut desenatori talentați, asistenți sau profesori la arte frumoase, dar nici unul nu putea exprima prin desen mersul unei operații. Explicația este simplă : nu cunoșteau anatomia viscerală. Veluda mai avea și darul de a modifica prin desen formațiile anatomice împinse sau comprimate de tumoră. Arăta cum sînt turtite venele mai mult decît arterele, cum colonul era mulat și stenozat de tumoră. Rămîneai pur și simplu înmărmurit de precizia redării unor situații anatomice, a unor formații tumorale, a modului de extirpare a lor — numai din „povestirea" chirurgului.

Care este secretul acestei prodigioase activități ? Petre Veluda lucra 12 și chiar 14 ore pe zi. Era pasionat de munca lui și uita de trecerea timpului. Talentul și dragostea de meserie îl făceau să rămînă ore în șir la masa de lucru.

După ce a ieșit la pensie, mă duceam cu lucrările la el acasă. Locuia la marginea Bucureștiului, într-o casă mai mult decît modestă. Îi plăcea însă aici pentru că avea o grădiniță cu flori alese și cîțiva pomi. Munca neîntreruptă îi păstra vigoarea, limpezimea judecății, sănătatea. A lucrat pînă la adînci bătrînețe. Ultimele desene le-am luat de la el chiar în anul 1976.

Petre Veluda nu ne-a părăsit. El trăiește veșnic prin vasta operă pe care a lăsat-o. Aproape toate lucrările de chirurgie din ultimii 50 de ani au folosit talentul lui. Opera lui este un monument de muncă și talent în slujba medicinei românești — și nu văd de ce bustul lui să nu existe la Facultatea de medicină, căci puțini ca el au servit la instruirea atîtor chirurgi bătrîni și tineri.

Dr. doc. TIBERIU GHIȚESCU ■

Viața la Felix

Despre Băile Felix se pot spune o seamă de lucruri, foarte instructive și întru totul verificabile. Este de domeniul evidenței faptul că stațiunea se află la 9 kilometri de Oradea, la încrucișarea paralelei 46°58' cu meridianul 22°02'. Nici un ghid turistic nu uită să amintească acest detaliu, cum, dealtfel, nu uită să spună cîte hoteluri există și cîte se mai construiesc, ce proprietăți au apele termale și, în general, ce se petrece în om, spre binele lui, cînd intră și iese din bazin, cînd intră și iese de la elongații subacvatice, elegant și plin de speranță, în fine, cînd ajunge în sălile de tratament și, conform prescripțiilor medicului, este flambat, răsucit, uns, împachetat, diadinamizat, parafinizat, injectat, întins, îndreptat, masat, subțiat, îngroșat și încă prelucrat — toate după vîrtutea suferindului, ca să nu mai sufere și să amîne o vreme ori mai multe reumatismele și să le ducă pe picioare, cel puțin pînă la anul, cînd „Anul mondial al reumatismului" va pune, poate, treburile la punct și nu va mai fi nevoie de cincizeci și atîtea procedee de tratament.

Despre Băile Felix, prin urmare, se poate scrie privind stațiunea din avion, înainte de sosirea pe aeroportul din Oradea, în termeni statistici, în termeni entuziaști, privind nuferii la asfințit prin obiectivul unui aparat de filmat documentare juste sau prin cuvintele unui om al muncii, care-și face aici concediul de odihnă sau vine la tratament, îndemnat de faima Felix-ului, sporită de la un anotimp la altul prin lauda celor care se simt, pur și simplu, bine sau, pur și simplu, mult mai bine după o cură la băi.

Cetățeanul, venit din cîmpul muncii la Felix sînt eu și așa cum criticii de cinema își permit „să vadă pentru dumneavoastră" cutare film, eu am încercat, special pentru dumneavoastră, efectul tratamentului „cu felix", după vorba inocentă a unui moș îndoit de dureri în șale.

Din Oradea există curse spre stațiune, din sfert în sfert de ceas. Vara, cursele acestea lucrează din greu, fiindcă mai toată lumea de pe aici se scaldă în multele bazine neacoperite ale stațiunii. Apa termală are o seamă de efecte și chiar dacă tinerilor nu prea le face trebuință, în schimb nu le dăunează. Toamna, în stațiune, majoritatea absolută o fac vîrstnicii. Cîte un bătrîn melancolic stă și se coace la soarele alb și singuratic, un ceas ori două, iar megafoanele își fac, cu mult entuziasm, meseria, anunțînd melodia preferată a unei funcționare din Făurei-gară sau cotele apelor Dunării. Cînd vine după-amiaza și toată suflarea doarme somnul odihnitor de după patru-cinci procedee terapeutice, glasul lui Mihai Constantinescu, cîntînd chestia aia freudiană cu „Pisicuță, pis, pis, pis", are accente dramatice și te împinge să-i faci o vizită șefului stației de amplificare și să-i spui dintr-o oftare : Ajunge, mă, musiu !

Vedeți, dar, cîte se pot zice despre Felix, scriind doar de cursa nr. 14. Mai departe e și mai simplu : te prezinți la un birou de cazare, indiferent dacă vii prin forțe proprii sau prin bunăvoința O.J.T.-ului, primești hotel, dacă iei masă sau nu iei masă, n-ai casă (detaliu pe care-l vom trata cu amănuntul mai încolo), ești îndreptat spre un medic, el îți spune ceea ce știai dinainte, dar îți spune și o mulțime de lucruri în plus, mult dătătoare de curaj, primești recomandarea medicului, plătești masa, plătești hotelul, plătești tratamentul, mergi în blocul de tratamente de la subsolul hotelului unde tocmai ești cazat, aici, în sfîrșit, vei fi „dispecerat" spre sala și ora potrivită ție și beteșugului tău și, după vreo trei ore, lucrurile intră în normal. Adică în alt normal decît cel care te-a adus aici. Ți se schimbă, de fapt, tot cursul zilei și cea mai mare parte din obiceiurile ei.

La „Nufărul mic", unde am locuit laolaltă cu o seamă de oameni de toată starea și de toată dispoziția, trecuți — de regulă — de a doua și a treia tinerețe, serviciile sînt excelente, funcționarii sînt îndatoritori, liniștea e curată și curățenia liniștită, totul merge strună, cu excepția cîtorva televizoare, dintre care cel mai cusurgiu este, desigur, cel din camera ta, dispus să-ți arate triplu lucrurile pe care te-ai mulțumi să le vezi și dublu. Clubul e o instituție de mîntuială, unde vin spre seară bătrînelii să moțăie în scaun în fața televizorului, cîțiva pasionați de șah joacă șah cu pasiune, iar o dată pe săptămînă sosește cîte un universitar care spune dintr-o dată tot ce știe, de obicei istorii grave, tocmai potrivite pentru reumatici.

Mai se află în stațiune și un stabiliment de jocuri mecanice. Taxa pe naivitate e pipărată, dacă socotim cei zece mii de lei intrați zilnic în casă grație acestor mașinării. Mai sînt și plimbările în aer liber, și taifasul pe lîngă rezervațiile de nuferi indieni ori egipțieni, și ora de dat fărîmituri de pîine la peștișorii roșii, și alte cîteva distracții ușoare și nevinovate.

Ceea ce contează la Felix e, totuși, tratamentul, iar tratamentul e minunat, prompt, foarte frumos drămuit, însoțit mereu de cuvîntul amabil al personalului medical.

Spun minunat, gîndindu-mă, firește, la faptul că — două sau trei săptămîni, cît durează totul — nici nu e nevoie să ieși afară din pavilion. La parter și etaj sînt restaurantul și camerele hotelului, la demisol secțiile de tratament, sălile de gimnastică de recuperare, bazinul cu apă termală, în două cuvinte, alfa și omega și toate celelalte litere dintre ele. Iată rețeta

La Duleu dinastia luminii s-a împlinit prin ani, cu gîndul şi inima aproape de strămoşi

În inima dealurilor domoale ale Banatului, la 30 kilometri de Reşiţa şi cam la tot atîţia de Lugoj, la liman de judeţe, sălăşluieşte de cînd lumea vatra unui sat românesc, Duleu.

...De curînd şcoala de patru ani de aici a împlinit două sute de ani de existenţă. Două secole de cînd dinastia luminii s-a instaurat într-un meleag dintotdeauna românesc. De atunci au început să adauge duleenii la puternica conştiinţă a continuităţii transmise din generaţie în generaţie şi cunoştinţa că la doi paşi de ei, la locul numit Ogaşul cu butori, se găsesc mărturii ale vieţii din paleolitic, unelte din silex negru, topoare şi nisip înroşit de bogăţia aurului. Şi au învăţat din cărţi că pe locul satului lor s-a înălţat maiestuoasa cetate dacică Aexis, bastion alături de Dierna şi Berzobis în faţa Tapaei şi Sarmizegetusei. Sătenii au

prins gustul istoriei pentru că ea i-a făcut mai tari în faţa prigoanei absolutiste habsburgice ; plugarii paori din tată-n fiu au devenit arheologi şi au găsit în cîmpul muşcat de cuţitele plugurilor 12 repere ce atestă existenţa populaţiei daco-romane după retragerea împăratului Aurelian. În 1776, cînd primul învăţător, Martin Petrovici, a strîns laolaltă 12 elevi care au primit 12 caiete, 12 creioane, 6 foarfeci şi o coală de hîrtie, au bătut clopotele bisericii şi casele au fost vopsite în albastru ca să semene mai mult cu cerul. Feciori de-ai lui Laţcu, Groza, Măduţ, Loga ascultau cu gura căscată minunile lumii, încălzindu-se la flacăra opaiţelor cu seu de oaie, într-o fostă odaie de rugăciune a bisericii. Şi dascălii şi-au predat în timp unul altuia ştafeta. Familia Crăinicescu a început să semene aici învăţătura prin 1780 ; la început Pavel Crăinicescu, apoi Avram, Ilie, Romulus şi azi, la aniversare, a vorbit gîtuit de emoţie, ca un copil, tot unul dintre ei, bătrînul dascăl Aurel Crăinicescu.

Duminică, 21 noiembrie 1976, de dimineaţa, pe cînd pîcla alburie a aerului nu s-a ridicat încă să cuprindă în braţele-i de mătase cula Arineşului, clopotele au bătut iarăşi. Şi toată suflarea satului s-a adunat la sărbătoare : primarul din Fîrliug, Iosif Şein, şi el tot profesor, învăţătorii pensionari Victor Semenescu şi Dumitru Popescu, veniţi acum ca şi atunci, cu zeci de ani în urmă, împreună de prin părţile Olteniei, directorul de azi al şcolii, inimosul Radu Teodorescu. Au venit şi fiii satului, 125 de muncitori de înaltă calificare ce lucrează la furnalele şi în uzinele Bocşei şi Reşiţei, patru ingineri, doi medici, trei profesori şi doi economişti. A fost mai mult decît o întîlnire a generaţiilor, a fost o confirmare a faptului că aceşti săteni zdraveni şi buni au rămas cu străşnicie în picioare peste sute de focuri. În zbuciumul vremii, mulţi dintre ei s-au înrolat în oastea lui Avram Iancu şi a lui Eftimie Murgu, iar în 1918, Traian Pau a adus la Alba Iulia o sabie, drept mărturie şi simbol al tăriei şi neaplecării obştii în faţa vrăjmaşilor. S-au cinstit acum cei 33 de eroi căzuţi în primul război mondial... Cu amărăciune s-au depănat amintiri de pe vremea cînd numai copilul popii urma şcoli înalte. Economistul Petru Bulgăr se fălea cu mîinile sale cît două lopeţi că a fost ţăran sadea şi acum îi „cineva". Traian Filip, doctor în calculatoare electronice, a început să plîngă cînd a văzut în expoziţia şcolii tăbliţa pe care a făcut prima lui „socoată". Pentru că ei, duleenii, au cu toţii un dor al afirmării, să se ridice sus şi să facă multe pentru satul lor frumos.

CORNELIU POPOVICI ■

Dulgheria poate fi şi un mod de a trăi, nu numai un mod de a munci

Pentru unii dulgheria este o meserie, pentru alţii — un mod de a trăi. Unii o învaţă, la fel ca trigonometria sau înotul subacvatic, alţii se nasc, trăiesc şi mor dulgheri, ca părinţii, bunicii şi străbunicii lor.

— În Plăieşii Harghitei, unde m-am născut — ne spune şeful de echipă Simon Andrei — lucrul cu lemnul era o tradiţie a familiei. Tata şi unchiul munciseră o viaţă întreagă ca dulgheri sătenşti. De fapt, tot satul se îndeletnicea cu această activitate. Pămîntul e vitreg la noi, bruma cade devreme, se ridică tîrziu, la sfîrşitul lui mai porumbul nu prinde să se coacă. Pe scurt, viaţa noastră este lemnul. Unchiul cioplea rozete, verande, tata nu se lăsa mai prejos, eu am ţinut dalta în mînă de cînd mă ştiu.

Această ucenicie într-ale lemnului a marcat tot cursul vieţii lui Andrei Simon. De la verande sculptate a trecut la construcţii industriale, pe Valea Uzului, şi apoi a ajuns în Bucureşti. Angajarea lui n-a avut drept fundal romantic schelele unui şantier înălţîndu-se mîndre spre albastrul cerului, ci, mai prozaic, berăria centrală, de lîngă piaţa Sf. Gheorghe, unde, se întîlneau, în primii ani după război, meşterii dulgheri în căutare de lucru. Faptul că primii paşi pe arena construcţiilor bucureştene au fost făcuti printre halbe, în fum gros de mahorcă, nu l-a împiedicat, fireşte, pe Simon Andrei să devină unul dintre cei mai preţuiţi dulgheri ai şantierelor Capitalei. S-au schimbat oamenii, structurile organizatorice, iniţialele, I.C.M. 3, unde s-a angajat meşterul din Harghita, a devenit apoi I.C.M. 2, apoi Centrala de construcţii. Direcţia generală de construcţii-montaj Bucureşti, apoi I.C.M. 4. Toamna lui 1976 îl găseşte pe Simon Andrei tot dulgher, şef de echipă la I.C.M. 4, visînd rozete şi verande sculptate, adaptate însă cerinţelor tehnicii şi vieţii moderne. Fiindcă nu numai iniţialele trustului de construcţii s-au schimbat în aceşti ani, însăşi meseria de dulgher a cunoscut metamorfoze. În fruntea echipei sale, omul din Plăieşi şi-a legat numele de acela al noilor cartiere ale Capitalei, şi tot el şi echipa sa au **croit**, după cum se spune în breaslă, şi „Intercontinental"-ul. Iar sus, în vîrf, Simon Andrei, cu mîna lui, a fixat, într-o zi memorabilă, emblema hotelului

— Cum vine asta, meştere Andrei, ce legătură au dulgherii cu emblema metalică ?

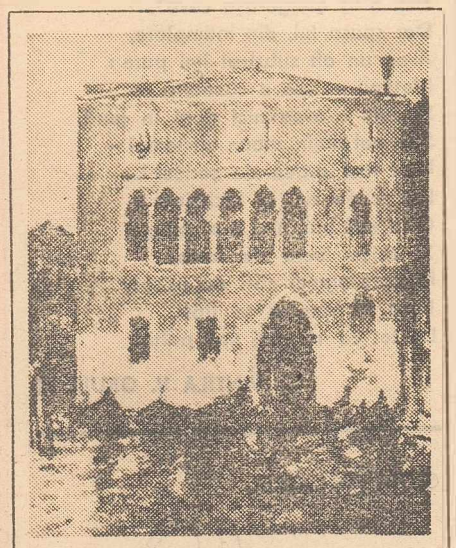

— Echipa noastră a crescut odată cu construcţia. Noi sîntem primii care ne avîntăm spre înălţimi, cu schelele, noi intrăm în „etajul care nu există încă", pentru a-l croi în lemn, deschizînd drumul fierar-betoniştilor. Nu ne temem, aşadar, de gol, de abis. Cînd priveşti în jos, de pe schela etajului 20, ajungi să nu mai simţi nimic, de parcă ai fi pe bulevard, nu agăţat în centura de siguranţă. Mi-aduc aminte că odată, cînd lucram la susţinerea grinzilor de la etajul 21, s-a pornit din senin un adevărat uragan. Un nor de praf alb m-a învăluit din toate părţile, grinzile — şi eu călare pe ele ! — parcă pluteau în văzduh, nu mai vedeam nimic nici deasupra, nici dedesubt. Cîteva panouri de pe schelele exterioare, deşi solid fixate, au fost luate de rafală şi s-au prăvălit la sol, din fericire fără a provoca nici un accident. Apoi uraganul a trecut la fel de brusc cum s-a pornit. Am continuat să lucrez ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Nu resimţisem nici o emoţie, şi aceasta nu fiindcă aş fi fost mai viteaz ca alţii, ci, fiindcă, pur şi simplu, crescusem cu „Intercontinental"-ul. Cînd lucrările s-au încheiat, nişte oameni din fabrică au adus emblema, dar, cum era normal, le-a fost frică să o urce în vîrf. Inginerul Marius Ionaşcu şi cu mine am montat-o. De fapt, aci nu e vorba doar de emblema hotelului, ci de ceva mult mai adînc, de emblema meseriei, de responsabilitatea meşterului.

— Vedeţi dv., greşelile dulgherului se repară greu. Abia după ce s-a armat, s-a turnat betonul şi se decofrează, abia atunci se vede dacă el a muncit cum trebuie sau nu. Noi ne străduim să muncim bine.

De aceasta s-au convins şi locuitorii cartierului Hausenberg din Frankfurt. Aci, la ridicarea unui nou cartier în marginea oraşului — pe Poteca Iepurilor, cum îi ziceau localnicii — a lucrat şi Simon Andrei doi ani încheiaţi. Pe locurile unde se zbenguiau iepurii, cîteva zeci de muncitori şi tehnicieni români au ridicat blocuri de 29 etaje. Şi cînd au ajuns la etajul 29, „la roşu", nemţii le-au făcut un banchet de pomină, le-au dăruit butoiaşe de aluminiu, căni de bere pe care scria „Hausenberg — 1976" şi o diplomă de felicitări pentru contribuţia la construcţia cartierului şi calitatea lucrărilor.

— Ceea ce-mi place mai presus de orice este să las în urma mea ceva mai deosebit — spune Simon Andrei. Cînd eu şi echipa mea am lucrat la „Intercontinental", cîştigam, uneori, mai puţin decît colegii de pe alte şantiere bucureştene. Hotelul era unicat, execuţia mergea mai încet, ne loveam de necunoscute ; cînd manipulezi panouri mari, tipizate, cîştigi mai mult, dar noi nu ne-am uitat la bani. Totul e să ai la ce privi în urma ta.

Iată ce s-a întîmplat şi la renovarea hotelului „Bulevard", din faţa Casei Centrale a Armatei. Clădirea era pretenţioasă, iar în colţul dinspre Lipscani-Calea Victoriei arhitectul prevăzuse ridicarea unei turle care să dea construcţiei o anume patină a trecutului. Directorul I.C.M. 4, inginerul Paul Dragomirescu, l-a chemat pe Simon Andrei, i-a arătat desenul : „E totul rotund sau oval, şi pe verticală şi pe orizontală". (Uşor de spus, greu de realizat la scara 1:1). Apoi l-a întrebat : „Ce zici, se poate ? Aşa o turlă noi n-am mai făcut".

Şi atunci dulgherul a dat acest răspuns simplu, dar, mi se pare mie, plin de o ascunsă măreţie: „Dacă e din lemn, o facem" Vorbeau, parcă, prin glasul lui, toţi acei anonimi dulgheri sătenşti din care se trăgea şi care aveau o singură mîndrie : a mîinilor lor.

Turla a fost perfect croită, sub îndrumarea lui Simon Andrei, de doi băieţi din echipă : Gheorghe Vancea şi Filip Matias. Inutil de precizat că nu situăm această realizare printre minunile tehnice mondiale sau, măcar, bucureştene. Nici nu ne-am propus să vorbim despre aşa ceva, ci doar despre nişte dulgheri care îşi fac meseria cum se cuvine. Şi în special despre nea Andrei şi despre filozofia lui, din care citîm două mostre, spre luare aminte : „De la distanţă, zici că un om seamănă cu altul, dar valoarea nu e aceeaşi : pune-l la muncă şi te lămureşti". „Pentru un lucru bun trebuie timp ; pentru un lucru prost trebuie şi mai mult timp, mai ales la dulgherie". Drept care Simon Andrei a hotărît — şi s-a ţinut de cuvînt — să facă numai lucru bun, să dureze ceva trainic în lemn şi în conştiinţa tovarăşilor săi, să nu-i facă de ruşine pe cei care i-au pus dalta în mînă în satul lui de munte, unde dulgheria nu este o meserie, ci un mod de a trăi.

LIONEL NIŢESCU ■

---

pentru un reumatic fără pretenţii, unul 98% recuperabil pentru muncă şi voie bună. 20—25 minute baie cu gimnastică — sau gimnastică în baie — cu grupul, în bazin, la 37°C, o jumătate de ceas apoi masaj sub mîinile harnice şi atotştiutoare ale meşterului Dumitru Bondar, cel care a pritocit, în douăzeci de ani de meserie, multe coloane, tibii şi peronee, o altă jumătate de ceas cu profesorul de sport Octavian Gligor. Dacă Dumitru Bondar — cu grădinăritul lui, cu vînătorile lui de cerbi şi zburătoare, cu sănătatea lui robustă şi neostoită — reprezintă omul, aşa cum ar urma să iasă el din tratamente, profesorul Gligor este un pedagog de suflete, pentru că are răbdare să-l lămurească pe fiecare de natura necazului ce-l apasă şi, lămurindu-l, să-i explice cum se iese, prin exerciţii gimnastice de profil, după boli şi oase, din necaz. Şi asta, în mai multe limbi, vorbite şi pe continentul nostru şi mai departe, prin toate locurile care-şi trimit betegii la Felix. În staţiune, în toate sezoanele, se văd puzderii de străini. Se povestesc multe istorii cu înzdăveniri, iar una din ele am auzit-o şi am văzut-o. Am făcut cunoştinţa unui iordanian care a venit purtat ca un prunc de subsuori şi a plecat pe picioarele lui.

Ar fi la rînd electroterapia şi răbdarea Edithei Esztegar, căreia toată lumea îi soune Niusia şi căreia mulţi oameni îi rămîn îndatoraţi, fiindcă ştie să vorbească pe graiul durerii fiecăruia, să fie colegă bună şi sînt apoi mîinile grijulii ale Floricăi Şandru, maestră în împachetări cu parafină şi, peste toate, mare talent în cîteva cuvinte, spuse astfel încît să creadă pacientul că el e chiar buricul pămîntului şi că, de fapt, toată staţiunea aceasta a fost inventată special pentru binele lui : „Cum se simte domnu' ? Bine ?! Bravo, atunci, domnu' !" Iar domnu' împachetat în parafine şi în grija Floricăi Şandru se simte „bine" sau „gutt" sau „very well", după meridian şi mahmureală, după vîrstă şi maniere. Dimineaţa, lumea se foieşte între o secţie şi alta în halat şi tîrlici, de i se văd lumii călciiele turtite de umblet şi muncă, iar seara, la masa cu muzici de la restaurant, aceeaşi lume vine îmbrăcată la patru ace.

Cu masa aceasta la restaurant e o poveste cam bizară : o dispoziţie a ministrului turismului zice că cetăţeanul e musai obligat să consume de 60 de lei pe zi bucate, cu bani plătiţi înainte şi pe nevăzute. Dar, 60 de lei înseamnă cărnuri fripte şi vreo 4 000 de calorii pe puţin. Kilogramele, pe care luptă să le scoată de pe pacienţi o întreagă armată de doctori şi o întreagă ştiinţă, luptă să le pună la loc numitul ordin. Se ştie că reumatism au mai mult vîrstnicii şi că vîrstnicii nu prea se-ndeamnă cu mîncăruri lungi şi grele. Şi atunci, ca să se facă suma şi să nu pară a ieşi nimeni în pagubă, restaurantul umple la sfîrşitul zilei braţele cetăţeanului cu dulceţuri şi ciocolată. Mulţi renunţă la această completare caraghioasă şi de pe urma renunţărilor nu prea ştim cui îi ajung în buzunar paralele ; dar sînt şi mulţi care nu renunţă şi, în consecinţă, ridicolă şi stînjenitoare consecinţă, aceştia îşi îndeasă geamantanele cu borcane de dulceaţă, cumpărată, uite-aşa, prin simplă întoarcere de condei într-o dispoziţie contabilă. Zaharicale plătite la preţ de restaurant, categoria I, plus remiză. Fără aceste intermezzo-uri comice, viaţa la băi ar fi simţitor mai plăcută, fiindcă ceea ce contează e obrazul subţire. Obraz care cu alt soi de cheltuială se ţine. Cu serviciile bune ale personalului din restaurante, cu bucătăria aleasă, cu respectul pentru omul venit la odihnă şi tratament.

Altfel, la Felix vremea e plăcută tot timpul anului.

TUDOR OCTAVIAN ■

FLACĂRA
FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 126

Bani de buzunar

„Banii de buzunar" sînt o problemă foarte gingaşă, foarte actuală, nu greşim în faţa nimănui dacă revenim asupra ei. „Banii de buzunar" sînt un fel de listă civilă de care se bucurau cîndva familiile regale : stai, lincezeşti, moţăi şi aştepţi să-ţi vină îndreptăţita, nemuncita, cotidiana sau semestriala para. Fără bani de buzunar viaţa e de neconceput, nu poţi să te mişti, nu poţi să bei o bere, nu poţi nici măcar să te îndrăgosteşti.

Eu am auzit adeseori fraza asta plină de o sfîntă şi iresponsabilă tandreţe maternă:

— Dă-i, dragă, lui ăla mic cincizeci de lei să aibă şi el de un Pall Mall.

Ăla mic are nouăsprezece ani, n-a reuşit la facultate, bate braseriile, e la curent cu top-urile, însă s-a jurat în faţa unui cerc intim de nereuşiţi şi de neîncadraţi să nu fumeze decît ţigări americane.

Anii trec, ăla mic are douăzeci şi unu de ani, anii trec, ăla mic are douăzeci şi cinci de ani, sînt şi cazuri cînd ăla mic împlineşte treizeci şi trei de ani. Vin, conform legilor firii, şi sentimente mai complexe, obligaţiile devin mai mari, banii de buzunar trebuie să ţină pasul cu aceste schimbări. „Dă-i lui ăla mic să aibă de un „Berlin", dă-i să aibă de un taxi, de un litoral şi, de ce nu ?, dă-i să aibă de o Dacie 1 300".

Banii de buzunar nu se cerşesc cum cred naivii, ci se cer cu autoritate, parazitul indiferent de vîrstă şi de sex ştie să transforme pomana într-un drept înscris, dacă nu în Codul muncii, cel puţin în Codul familiei. Universul e împărţit în două : unii care muncesc şi alţii care ştiu să trăiască şi care ştiu să fumeze ţigări americane şi care ştiu să se întoarcă acasă cu taxiul.

Am cerut, o dată, cu împrumut o sumă de bani unei vechi prietene. Cu toată drăgălăşenia m-a refuzat, explicîndu-mi că sînt „banii copilului". I-am dat dreptate. Cine ar îndrăzni să se atingă de banii copilului ? Credeam că sînt bani pentru rechizite, ghiozdane, vacanţa de iarnă...

— Nu pot să mă ating de ei — se scuză ea încă o dată — sînt banii de whisky a lu' ăla mic.

Da, sigur că da, banii de whisky a lu' ăla mic sînt bani sfinţi, aşa cum erau altădată banii de acatist.

TEODOR MAZILU ■

Sisif

A trecut prin Vadul Morii
Unul ce-şi zicea Sisif
Ce vorbea, mergînd, cu norii
Spre un ţel definitiv.

După haine n-ai fi spus
Că-i de-al locului de fel.
Cum căta spre deal în sus
Parcă-avea ceva cu el.

Şi-i tot măsura făptura
Cu privirea pe-ndelete
Avea, ce mai tura-vura,
Planuri vaste şi secrete...

Satul îl pîndea din-vale
Curios şi temător
Neştiind ce-a pus la cale
Straniul verii călător...

Ca tot omul avea mersul,
Ochi şi frunte-aşijderea.
Doar credea că universul
Într-o piatră se proptea.

Şi-o urca, sfidînd natura,
Cînd pe braţe, cînd pe umăr.
Pînă sus... Dar ea de-a dura
Venea-n vale, secătura...

Făcea drumuri fără număr.

Satul jos, nu-nţelegea
Ce-o fi vrînd şi care-i rostul
Cît îi ziua de-mpingea
La pietroi la deal ca prostul

Dacă tot în jos venea.

Azi ca ieri, mîine ca azi,
Prea acelaşi ritualul.
L-au lăsat cu fagi, cu brazi
Să se lupte-n veci cu dealul.

Şi-a luptat o vară-ntreagă
Într-un ritmic vino-du-te.
Cine-avea să înţeleagă
Căile de el bătute?

L-au lăsat în plata lui :
„Să măsoare piatra dealul"...
Dumeriţi, şi-au zis destui:
„I-o fi ăsta idealul
Să împingă un pietroi
Sus pe deal, că înapoi
Singur ştie-aş face cale.
Greu la deal, uşor la vale".

Vara-i stinsă în cocori
Toamna, iată, prin copaci
Şi-a scos, la cules, comori
Doar să vii şi să-i dezbraci.

Numai el la deal cu piatra :
„Hop, cu tata! Sus, cu tata"

A-nceput de sus să cearnă
Fulgii grei... În plină iarnă
El tot opintea spre culme
Negîndind drumul să-şi curme.

Şi-ntr-o bună zi, minune,
Piatra se porni la vale
Îmbrăcată-n albe zale
De zăpadă. Lume, lume,
Ce blestem pe sat să-nfrunte
Piatra ce venind la vale,
Se schimbă din piatră-n munte...

Şi-au pierit sub tăvălugu-i
Vite, garduri, pomi şi case.
Ne-nţelesul de Sisif
Pe săteni se răzbunase...

Morala :

De-o trecea prin Vadul Morii
Unul ce-şi spune Sisif
Să nu credeţi că doar norii
Îi sînt ţel definitiv.

sau :

Nici-o piatră dusă-n spate
Nu-i pe viaţă cumsecade.

NICOLAE DRAGOŞ ■

Mirarea motanului

Povestea spune că-ntr-o vară
Un biet motan de pe la ţară,
Privind mirat, cum o pisică,
Destul de mare şi voinică,
Gonea nebună — un şoricel,
Stătea şi se-ntreba în el :
— „Ce minte, Doamne, la pisic,
S-alerge atît, pentru nimic,
Şi mai ales, ce gust ciudat,
Să-nghită asemenea vînat.
Eu unul, zău, pe legea mea,
Nici n-aş atinge-aşa ceva"...
Dar spusa lui, din întîmplare,
Avea un alt substrat îmi pare :
Motanu — era o căzătură —
Şi cum n-avea nici dinţi în gură,
Sau, cel puţin, vreun alt temei —
Nu-i mai ardea de şoricei !...
De aceea zic, în încheiere :
Cînd eşti bătrîn şi n-ai putere
Şi orice lucru de folos,
Îţi pare-atunci că-i de prisos,
Uşor îţi vine a te lipsi,
De tot ce nu mai poţi pofti...

VINTILĂ V. GRUIA ■

CUTIA PANDOREI

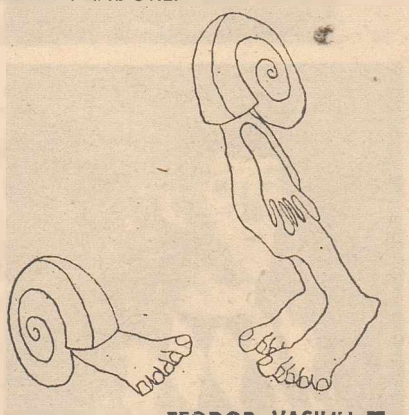

TEODOR VASILIU ■

din dosarele miliţiei

— în colaborare cu Inspectoratul general al miliţiei —

„Băiete, şampanie! Spumosul s-a acrit"

Cu puţin timp în urmă, la căminul cultural din comuna Tătărăştii de Jos, judeţul Teleorman, a avut loc un „spectacol" mai puţin obişnuit : un proces penal cu publicitate lărgită. Atît de lărgită încît deşi sala principală este destul de spaţioasă, de data aceasta devenise neîncăpătoare. Foarte mulţi săteni au dorit să asiste la dezbateri, să-şi exprime, prin prezenţa lor, indignarea faţă de cei aflaţi în boxa acuzaţilor, **„ruşinea satului"**, cum aveau să-i caracterizeze, scurt şi cuprinzător, mai toţi cei cărora li s-a cerut părerea despre cele petrecute.

„Păi, cum, tovarăşe ? Eu, mă vedeţi, sînt invalid, n-am mîna dreaptă, dar colind noaptea cîmpul pe întuneric beznă şi noroi pînă la genunchi, şi uliţele, ca să apăr avutul cooperativei. Şi ei, auzi, să trăiască şi să chefuiască din furt ?", ne spunea cu asprime justificată în glas paznicul Ion Ioniţă.

„Mai mare ruşinea, maică, oameni tineri, bărbaţi în putere şi stăteau toată ziua la bufet, iar noaptea, auzi dumneata, nici nu-mi vine să cred, intrau în magazia cooperativei şi furau grîu şi porumb de umpleau căruţele".

„Grupul de infractori compus din **Petre Anghel, Mihai Şonică, Gheorghe Bondarici, Florea Pană, Gheorghe Mitran** şi alţii, ne spune într-o formulare profesională plutonierul-major **Gheorghe Rădulescu**, şeful postului de miliţie, ne-a atras mai de mult atenţia, atît nouă, cît şi tuturor celorlalţi cetăţeni din comună : în primul rînd prin faptul că nu lucrau nicăieri ; în al doilea rînd, pentru că făceau cheltuieli destul de mari, consumînd băuturi alcoolice. Era de la sine înţeles că sursele lor de cîştig nu puteau fi decît ilegale. Oamenii din sat comentau în fel şi chip, ne întrebau şi pe noi, ce să fie, de unde pot avea „ăia" atîţia bani, dacă nu muncesc ; au scris şi la judeţ, la partid...

Noi începusem să „prindem unele fire", bănuiam ceva, dar cît timp nu aveam dovezi concrete, ca să trecem la măsuri, nu puteam să-i liniştim pe cei care ne asaltau cu sesizări şi întrebări.

Odată, observîndu-mă că am intrat în bufet, **Mihai Şonică**, vrînd, probabil, să fie auzit şi de mine că-i place să chefuiască şi nu-i pasă cît cheltuieşte, a strigat la gestionar : „Băiete, şampanie ! Spumosul s-a acrit".

Cîteva nopţi mai tîrziu aveam să surprind grupul de beţivi şi paraziţi în timp ce jefuiau moara din Trivale-Moşteni. Şonică şi Anghel n-au ezitat să mă atace. Viaţa parazitară, viciul beţiei îi aduseseră în situaţia penibilă de a nu mai da înapoi de la nici o mîrşăvie.

Pînă la ziuă am stabilit că în aceeaşi noapte grupul respectiv spărsese şi magazia C.A.P.-ului, de unde furase peste 100 duble de porumb, grîu şi floareasoarelui. Încărcaseră două căruţe cu care aveau de gînd ca pînă la ziuă să ajungă pe piaţa vreunui oraş..."

Astfel obţineau banii pentru chefuri prelungite, ducînd o viaţă de trîntori periculoşi, indivizii amintiţi şi alţi complici din Tătărăştii de Jos, care, în faţa obştii pe care au sfidat-o şi jefuit-o, şi-au primit răsplata meritată : între 4 şi 6 ani închisoare.

MIHAI GROZAVU ■

HALAL PESCĂRIE

Peştele din crescătoria Fermei piscicole Dunăreni (Dolj) a crescut mare, tocmai bun de pescuit. În acest scop, inginerul Nicolae Vasilescu, directorul Întreprinderii piscicole Calafat, a dat dispoziţie să fie pescuit. Tot directorul a dat şi unele indicaţii fireşti : de pildă, să se evacueze parţial apa din bazin, pentru ca pescarii să tragă mai uşor năvodul. Dar nu ştim ce fel de pescari or fi la Dunăreni, pentru că aceştia au făcut-o de... oaie. Au evacuat prea multă apă, peştele a intrat în mîl şi cea mai mare parte a murit prin asfixiere. Ca să mai salveze ceva, „pescarii" au început să alerge prin nămol şi să prindă peştele cu mîinile. Astfel a putut fi adunată cantitatea de 27 213 kilograme, din care s-a livrat beneficiarilor 20 360 kilograme. Diferenţa de 5 653 kilograme de peşte a fost conservată în saramură, iar 1 000 de kilograme, depreciate, au fost livrate Fabricii de făină din oase, din Făcăi (Dolj).

Curînd s-a dovedit însă că nici peştele de la saramură nu este bun de dat în consum, pentru că nu a fost sărat cum trebuie. O fi crezut tehnicianul de bazin, Matilda Georgescu, şi şeful de fermă, inginerul Marin Ciobanu, că pescăria e o treabă chiar atît de simplă ? Or fi crezut acelaşi lucru pescarii ? Are balta peşte într-adevăr, dar şi proşti cu nemiluita !

PE PICIORUL DREPT. SUB GENUNCHI

La 12 iunie 1976, la magazinul de bijuterii din municipiul Cluj-Napoca, cineva, un răufăcător, a dat o mare lovitură : a furat nu mai puţin de 169 de ceasuri de mărci superioare. Miliţia a intrat în alertă, au fost încunoştinţate mai multe posturi de pază, mai mulţi lucrători aveau în obiectiv spărgătorul de la „Bijuteria". O săptămînă mai tîrziu, plutonierul Ilie Moldovcanu, agent de ordine, care îşi îndeplinea serviciul pe strada Ştefan cel Mare din Suceava, a fost sesizat de un funcţionar de la Administraţia pieţelor că un cetăţean necunoscut a vîndut mai multe ceasuri sub valoarea lor reală. A fost constituită o echipă din mai mulţi subofiţeri, cărora li s-au comunicat semnalmentele vînzătorului ambulant. Descinzînd în piaţă, lucrătorii de miliţie au legitimat un surdomut, pe care patru dintre persoanele care cumpăraseră ceasuri de la el l-au recunoscut. Asupra hoţului nu s-au găsit documente din care să rezulte identitatea. S-au găsit, în schimb, la percheziţia corporală, 7 000 lei legaţi cu o batistă pe piciorul drept, sub genunchi.

Întrebat cum se numeşte, surdomutul a declarat — în scris, bineînţeles — că răspunde la numele Ion Nuţu şi domiciliază în Galaţi. În urma verificărilor s-a stabilit că datele nu sînt reale. Lucrătorii de miliţie i-au luat atunci amprentele, le-au supus examenului dactiloscopic şi hoţul de ceasuri a fost identificat : se numeşte Otto-Francisc Mezabrovszki şi domiciliază în Cîrlibaba (Suceava). A comis mai multe infracţiuni şi a fost condamnat de mai multe ori. În evidenţele miliţiei era cunoscut cu nu mai puţin de... 16 nume, pe care le folosea, aşa, pe tăcute, la comiterea infracţiunilor.

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

Nu uitaţi,

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUŢIONAR

se va reîntîlni în singura manifestare din acest final de an cu publicul bucureştean în ziua de sîmbătă, 27 noiembrie, la Palatul Sporturilor şi Culturii (Sala polivalentă) cu începere de la orele 18.

Date fiind solicitările, încercăm să obţinem o serie suplimentară de bilete fără locuri, bilete ce se vor pune în vînzare în ziua spectacolului, la casele Sălii polivalente.

Aşa cum am mai anunţat, cenaclul nostru îşi va continua activitatea în luna decembrie pe traseul următor : **Bistriţa, vineri, 3 decembrie, Cluj-Napoca, sîmbătă, 4 decembrie, Dej** sau **Turda, duminică, 5 decembrie, Arad, vineri, 17 decembrie, Timişoara, sîmbătă, 18 decembrie, Lugoj, duminică, 19 decembrie, Craiova, luni, 20 decembrie.** Toate întîlnirile literar-artistice anunţate vor începe la orele 18.

Datorită marelui interes şi a marii dorinţe a spectatorilor, cenaclul intenţionează să revină în scurt timp pe Valea Jiului, la Hunedoara şi Deva.

„Îmi pare rău că am săvîrşit asemenea fapte, le recunosc şi nu am cu ce să mă mai apăr"

Printre atiţia pierde-vară strînşi în faţa cinematografelor, la colţuri de stradă, în ungherele complexelor sau în dreptul blocurilor vezi cu strîngere de inimă copii în uniforme şcolare sau nu, cu ghiozdanul atîrnat de garduri şi ţigara prinsă în colţul buzelor. Îi vezi, te uiţi lung la chipurile lor inocente şi trupurile firave, uneori te opreşti şi-i admonestezi, alteori treci mai departe, nu indiferent, ci, dacă ai şi tu copii, îngrijorat că nu ştii prea bine ce fac ei în lipsa ta. Ştiu, este greu să nu înţelegi că, atunci cînd atît mama cît şi tata sînt plecaţi la serviciu, copiii rămîn într-un fel lipsiţi de supraveghere. Aceasta însă nu este şi nici nu poate fi o scuză pentru cei care, dintr-un egoism imposibil de înţeles sau chiar din inconştienţă, se dezinteresează total de copiii lor, nedîndu-le de dimineaţă pînă seara nici măcar un singur telefon. Cînd părinţii mai sînt şi despărţiţi, odată cu ruperea relaţiilor lor de soţ şi soţie renunţă şi la a mai fi, cum e firesc, tată şi mamă, iar copilul este prima lor victimă. Îl „plimbă" cu ură şi meschinărie de la unul la altul, pînă cînd, făcîndu-i-se lehamite de învinuirile nedrepte ale celor doi duşmani, el, copilul, îşi caută singur calea, fugind de cele mai multe ori de-acasă, luîndu-şi, cum se spune, lumea în cap. Un asemenea copil care şi-a ieşit din răbdări şi a plecat fără gînd de întoarcere de la tatăl lui bun şi mama sa vitregă este Dan Şerban, Dănuţ, cum îl alintă prietenii, Dani, cum i-ar plăcea lui să i se spună (7 clase în 14 ani, una, a 5-a, a făcut-o de două ori). Dănuţ a revenit, conform hotărîrii lui Şerban Nicolae şi Bărăgan Maria care s-au despărţit „fără acte" (cum dealtfel şi trăiseră mult timp împreună) în 1966, tatălui, sora lui, mai mare, revenind mamei. Dealtfel, mama îşi măritã repede fata (la 16 ani) şi scăpată de grija asta îşi reface viaţa neinteresînd-o absolut de loc de ceea ce se întîmplă cu băiatul. Nici tatăl nu pregetă şi se recăsătoreşte, dar în noua lui familie Dănuţ nu găseşte nimic din căldura care i se cuvenea de drept, dimpotrivă. Concluziile anchetei sociale sînt formulate limpede şi concis : „A crescut lipsit de supraveghere părintească, fapt pentru care a intrat într-un anturaj necorespunzător. Fugit de-acasă de mai multe ori, dormea pe scările şi în uscătoriile unor blocuri. Autor a numeroase furturi de obiecte şi bani din locuinţe, **sticle cu lapte şi iaurt** (s.n.) din complexe... Propunem internarea într-un centru de reeducare minori".

— Nu vrei să stai acasă, Dănuţ ?

— Nu. Vreau la şcoala de corecţie, acasă nu mă mai întorc. Tata e despărţit de mama mea bună, s-a recăsătorit şi eu am unele nemulţumiri asupra comportării lor faţă de mine.

— Dar asupra comportării tale n-ai ?

— Ba am, dar n-am să mai fac. Îmi pare rău că am săvîrşit asemenea fapte, le recunosc sincer şi **nu am cu ce să mă mai apăr** (s.n.).

De o lună de zile Dănuţ nu a mai dormit acasă „mă adăposteam prin diferite blocuri, în timpul zilei mergeam acasă de unde-mi luam cărţile şi plecam la şcoală. Au fost zile cînd mîncam la un coleg, Cătălin, în celelalte săream în balcoane şi mîncam ce găseam". Ce găsea ? Borcane cu miere, cu dulceaţă, un pepene, măsline, „iar de la cofetăria „Alba" am luat de două ori îngheţată fără să plătesc !" Bineînţeles că odată „alunecat", Dănuţ lua din balcoane tot ce găsea, „un ceas de mînă, o untieră, un radio „Pionier" stricat, sticle cu vin, cu şampanie (? !), pantaloni uzaţi, de la vecinul meu, nea Victor, şi preşuri". Preşurile le aşternea într-o boxă, unde dormea el de obicei singur, noaptea, speriat de cele mai mici zgomote din bloc. Aventura lui Dănuţ a luat sfîrşit, tatăl lui l-a luat acasă promiţînd să aibă grijă de el. Aceasta nu înseamnă că nu întrebăm cu o tristă nedumerire de ce acest copil nu a fost „găsit" mai repede atît de tată, cît şi de profesorii lui de la Şcoala generală nr. 22, ce i-a împiedicat atîta timp de la „dispariţie" pe toţi aceştia să se gîndească la soarta fugarului, la neliniştea acestui băiat în nopţile reci şi vestede ale lui octombrie ?

★

Cristi, pe numele lui adevărat Stoase Cristache, este un băiat de aproape 15 ani, micuţ, cu ochi căprui şi inteligenţi. Din pantalonii de doc albastru îi iese cămaşa afară, este ras în cap, dar aceasta nu-l urîţeşte, ba chiar îi accentuează candoarea privirii. Mă uit la el şi tot nu-mi vine să cred : acest copilandru să fie autorul a zeci de furturi **calificate** (s.n.) în unităţi socialiste şi în mijloacele de transport în comun din iulie şi pînă acum ? Absolvent a 8 clase, elev în anul I la Liceul industrial **Republica**, „absent" de acasă şi de la şcoală de mai bine de o lună de zile. Părinţii lui, oameni aşezaţi, cu meserii bune, mai au doi copii, o fată mai mare, elevă, şi una mai mică, la grădiniţă.

— De ce ai fugit, Cristi ?, întreb.

— Am lipsit de la şcoală şi mi-a fost frică de bătaia tatii. Eu am mai fugit de vreo şapte ori pînă acum, dar mai puţin, o zi, două nu atîta ca acum. Aveţi o ţigară ?

— Fumezi ?

— Ehe, de trei ani.

— Şi încă din cele scumpe, străine, intervine maiorul Duşe Nicolae. Ia zi, de unde le iuai, Cristi?

— De la **Inter**, dădeam mîna cu portarul, îi lipeam 25 de lei, în palmă, iar el mă lăsa înăuntru. Ehe !

— Cum ai învăţat să fumezi ?, întreb.

— Şi tata şi mama fumează, am văzut la ei, le umflam şi ţigările, mai ales de la mama, că ea fuma străine. Prima oară m-au certat, m-au bătut, pe urmă...

Pe urmă Cristi n-a mai avut probleme, fuma şi acasă, şi la şcoală, i se părea că de la 12 ani încolo este absolut normal să tragă cu nădejde din ţigară, mai ales că părinţii lui cedaseră atît de repede cu acea „înţelegere" a fumătorilor de profesie, iar profesorii (Şcoala generală 88) păreau neştiutori de asta.

— Cartea nu-ţi place ?

— Nu mi-a plăcut din clasa I. Învăţam foarte bine, trebuia să iau premiu, dar învăţătoarea n-a vrut, mi-a pus 9 la purtare. Şi nu eram aşa rău, nu mă băteam, nu furam... Pe urmă nu mi-a mai plăcut cartea.

— Dar de învăţat, cine te învăţa să furi ?

— Nu mai ştiu. L-am văzut, **cînd eram mai mic** (s.n.), pe unul cum fura, într-un tramvai. M-am dat jos odată cu el şi i-am spus că... Mi-a dat 500 de lei ca să nu-l spun.

— Ăla lucra „acoperit" ?

— Nu, era aglomeraţie.

— Tu cînd ai dat cea mai mare lovitură ?

— Eu, domnule, furam de la femeile în vîrstă, că ştiam că ele muncesc. Nu toate tinerele muncesc. Aşa că o dată, cînd mă duceam la şcoală, cu 102, i-am luat 900 de lei unei bătrîne pe care am ajutat-o să coboare.

— I-ai furat banii cînd ai ajutat-o ?

— Nuu, înainte, între staţii.

— Şi ce fel de faptă e asta ?

— Rea. Dar eu n-am considerat-o o faptă rea, pînă cînd nu m-au prins. Credeam că nu o să fiu prins niciodată.

Cristi a fost totuşi prins într-o mercerie, dimineaţa, cînd nu avea ce face şi înconjura complexul. A văzut o geantă deschisă şi a băgat mîna, întotdeauna cînd vedea ceva deschis băga mîna şi fura : „În dimineaţa zilei de 14 septembrie am fost prin oraş şi de la un magazin mi-am cumpărat tenişi. După aceea am luat un taxi şi am venit în cartier, am coborît la intrarea în parc şi am văzut un chioşc de răcoritoare. Nu era nimeni în el, pe tejghea erau nişte bani, aşa că m-am gîndit să scot banii de la taxi... Am mai luat 2 ciocolate". Invariabil, acest copil apucat pe calea hoţiei lua ciocolate, bomboane, biscuiţi şi alte dulciuri neconforme „calificării" lui în meserie !

— În fiecare zi cheltuiam din ce furam 50 de lei pe prăjituri.

— Şi pe băutură ?

— Băutura o furam de la alimentare, cu ghiozdanul. Luam numai băutură fină.

— O beai singur ?

„De multe ori, Cristi venea la şcoală cu diferite băuturi. După ce consuma băutura cu colegii de clasă, pleca de la cursuri" (declaraţia unui coleg).

— Unde beaţi ?

— În spatele sălii de sport (? !). Alteori în parc, dar de obicei beam în apartamente, la prieteni, cînd le lipseau părinţii !

Iată un răspuns din care se înţelege uşor că nici profesorii şi nici părinţii nu ştiu de multe ori ce se petrece în şcoala şi în casa lor. Cristi răspunde repede şi sincer, n-are nimic de ascuns, îmi dă amănunte despre furtul repetat de la un atelier **Foto** („cînd cele de-acolo beau cafeaua la etaj, în timp ce eu descuiam sertarele"), despre prietenul lui de 12 ani, Vasilică, despre alţi doi prieteni care l-au bătut cînd au aflat că fură („le-am dat bani, dar ei n-au vrut să-i ia"), despre vînzătorii gură-cască din magazine care lasă banii la îndemîna hoţilor...

— Dar la Ana ce-a fost ? (Ana este elevă în clasa a VIII-a, prietenă cu Cristi.)

— La Ana am băut, şi am fumat, şi am dansat, mama ei era plecată în Polonia.

— Eraţi mulţi ?

— Eram, şi toţi de vîrsta mea sau mai mici. La urmă ni s-a făcut rău de cîtă băutură le-am adus, ce-a mai fost, ehe...

Ride, povesteşte despre viaţa lui de „om mare", de „barosan", cu bani în buzunar, dar şi de uscătoria în care dormea noaptea, ori de paletele de ping-pong cumpărate, de mingea de volei... Ştie nume multe de băuturi scumpe, de ţigări străine, numără locurile mai deocheate cu ochii închişi, dar a şi tremurat zile şi nopţi rătăcind pe străzi, înfometat, bolnav de teamă şi singurătate la miezul nopţii după ce-şi conducea prietenii pe rînd acasă.

— Cristi ! Tu ce crezi, mai poţi face tot ce-ai făcut pînă acum ?

— Nu. Nu e bine, domnule, vreau să merg acasă şi să mă apuc de carte. Mi-e ruşine de ai mei. Poate să mă bată tata, eu nu mai fug.

★

Vor fi unii înclinaţi să creadă că, sămînţă rea, nici Dănuţ şi nici Cristi nu se vor ţine de cuvîntul dat, desigur, în împrejurări nefavorabile pentru ei. Că angajamentele celor mici şi celor mari într-ale hoţiei nu au cum să se deosebească între ele, fiind şi unele şi altele la fel de mîncînoase. Că băieţii aceştia nu se vor mai opri din drumul nemerniciei, îngroşînd rîndurile răufăcătorilor. Pentru cine însă le-a înţeles destinul, nefericit de alţii, pentru cine i-a văzut stîngaci, cu privirile lor triste rătăcind pe podele sau chiar înlăcrimate, sfîrşitul nu poate fi acesta. Minorii aflaţi în derivă, de multe ori din vina noastră, părinţi, profesori, cetăţeni care nu deosebesc un pom de un copil, sînt, pînă la urmă ...minori. De faptele lor răspundem noi în primul rînd.

IULIAN NEACŞU ■

seriale • seriale • seriale

Miliardarii şi mizeria lor morală

Niarchos şi bătrîna doamnă îmbrăcată în negru

În schimb, Philip evocă adesea o întîmplare care l-a marcat profund atît prin duritatea ei cît şi prin faptul că era vorba de bunica lui — Erieta Livanos — totodată soacră (în două rînduri !) a tatălui său. Într-adevăr, ca şi la moartea Eugeniei, în mai 1971, şi la cea a Tinei, în octombrie 1974, Stavros nu acordase nici un fel de atenţie Erietei Livanos, acum venită special la Lausanne pentru a asista şi la ceremonia înhumării celei de-a doua fiice a ei. A aşteptat mult şi bine măcar o stringere de mînă sau un cuvînt (altfel inutil) de consolare adresat de Niarchos ei, mama ultimelor lui soţii, Eugenia şi Tina.

Portretul făcut Erietei de unul dintre puţinii ziarişti care au reuşit să asiste la ceremonia înhumării Tinei a rămas memorabil. Citim şi citãm la rîndul nostru : „Doar buzele trădează viaţa. De cînd a lovit-o nenorocirea, bătrîna doamnă îmbrăcată în negru trăieşte împietrită de durere. Pe faţa sa, asemeni unei pînze de păianjen, ţesută în mod inexorabil, noi riduri s-au adăugat celor care marcau vîrsta. Numai buzele îi palpită, animate de ceea ce ar părea o interminabilă rugăciune. Desigur, te-ai putea întreba prin ce forţă misterioasă această mamă disperată reuşeşte să reziste în faţa atîtor suferinţe. Erieta Livanos, soţia celebrului armator grec, căreia viaţa i-a oferit atît de multe, a pierdut totul sau aproape totul. Cînd bătrîna doamnă îmbrăcată în negru a aflat că şi a doua fiică a ei, blonda Atena, care în înalta societate era numită Tina — fostă soţie a lui Aristotel Onassis, apoi a lui Stavros Spiros Niarchos — ambii armatori, foşti cumnaţi, mereu rivali şi, desigur, bogaţi — decedase în urma unui edem pulmonar în hotelul ei particular din Paris, cei care se aflau în apropierea ei au auzit-o gemînd. Doar atît ! Era, în acest murmur, plînsetul secular al mamelor confruntate brusc cu iremediabilul. Au fost suficienţi doar patru ani pentru ca moartea să pătrundă în domeniul opulenţei şi al puterii. Patru ani pentru ca micul clan care acapara tandreţea Erietei Livanos să fie decimat, de parcă ar fi fost lovit de un blestem asemănător celui din tragediile antice purtînd semnătura lui Eschil, Euripide sau Sofocle. Rareori un destin uman va fi trăit, într-un crescendo patetic, trei întîmplări atît de simbolice ale nenorocirii..."

Acolo, în cimitirul din Lausanne, în atmosfera profund apăsătoare ce însoţea înhumarea Tinei, în clipele acelea în care Niarchos voia să pozeze într-un om atît de îndurerat încît nu vedea pe nimeni, nici pe soacră, nici pe Philip, fiul lui, sau pe Christina, fiica Tinei (cu Onassis), Erieta Livanos retrăia, poate, actele tragediei care lovise în lumea ei atît de puternică şi bogată. Primul fusese, evident, episodul morţii Eugeniei, completat însă, în mod şi mai neaşteptat, de scandalul declanşat de punerea sub acuzare a lui Niarchos. Atunci Erieta — femeia cu o mîndrie şi o siguranţă de sine ieşite din comun — şi-a dat seama că acea curbă descendentă a destinului a început să fie vizibilă.

Al doilea act l-a suportat şi mai greu. Era cel în care a murit Alexandru, fiul Tinei şi al lui „Ari", deci nepotul ei, cînd nu şi-a putut stăpîni un prelung strigăt de durere descoperindu-i faţa, de nerecunoscut în urma rănilor căpătate în accidentul de avion. Ca toate bunicile, ea manifesta pentru acest nepot un ataşament şi o înţelegere de care nu dăduse niciodată dovadă faţă de cei trei copii ai ei — Eugenia, Tina şi George. Tot atunci, Erieta a simţit că noua dramă pe care o trăia Tina avea să se transforme într-un timp nu prea îndepărtat într-o nouă tragedie. Care n-a întîrziat decît un an, pînă în acea zi din octombrie 1974, cînd Tina a decedat în urma edemului pulmonar. Toţi cei ce o văzuseră înaintea morţii erau uluiţi, pur şi simplu, de cantitatea de somnifere înghiţite. Era unicul ei mijloc prin care îşi regăsea somnul şi scăpa de tulburări.

Tăcuta Erieta, acum atît de şocată, nu scapă ocazia să dea cîteva amănunte despre starea morală şi fizică a fiicei sale, Tina, în vremea căsătoriei cu Niarchos. Ea văzuse şi ştia bine că după moartea atît de tragică a fiului său, care se adăuga celei a surorii, Tina nu-şi mai găsise echilibrul : regrete, remuşcări şi insatisfacţii o măcinau fără încetare. La acestea se mai adăugase şi tentativa de sinucidere a fiicei sale, Christina, care se petrecuse la Londra, în plină vară a anului 1974, moment ce-i agravase şi mai mult sentimentul că ratase totul în viaţa ei : şi căsătoriile şi rolul de mamă. Că banii şi toate bunurile sau obiectele ce le procurase cu ei nu-i aduseseră şi liniştea atît de dorită şi de necesară. Acel şlagăr devenit atît de banal odată cu trecerea timpului dovedeşte însă adevărul atît de simplu care l-a inspirat... ...Acum însă, din nou şocată de un gest poate neînsemnat în comparaţie cu cele trei episoade tragice ce o încercaseră din 1971 şi pînă în 1974, Erieta nu mai are puterea să-i reproşeze lui Niarchos lipsa lui elementară de bună-cuviinţă. Poate îşi reproşa ei (şi într-un fel anume celui ce i-a fost soţ — Livanos) lipsa totală de inspiraţie atunci cînd au ales pentru cele două fiice ale lor fastul tulburător al averii şi măririi în locul unei existenţe mai calme şi mai liniştite, mai puţin plină de singurătate şi disperare şi mai bogată în adevărata viaţă, trăită la pulsul şi acceptia atîtor şi atîtor milioane de oameni de pe acest pămînt. Dar era prea tîrziu. Şi pentru Erieta Livanos, căreia nu i-a mai rămas decît George, ocolit pînă atunci de fatalitate. Şi, mai ales, pentru cel ce i-a fost ginere în două rînduri şi care, în acele clipe, ca de obicei, n-avea nici cea mai mică intenţie să-şi reamintească de această calitate care, în orice anale ale căsătoriei înseamnă implicit şi o obligaţie familială.

Deci abia s-au stins justificatele şi numeroasele ecouri provocate de moartea Tinei ca şi de aşa-numitul incident (marcat printr-o tăcere agresivă) dintre Erieta Livanos şi Stavros Spiros Niarchos şi abia se mai potoliseră ştirile privind proiectele (şi chiar afacerile) sentimentale ce-l aveau ca erou principal pe bătrînul lup de mare că, din nou, revistele şi agenţiile de presă îl readuc în prim plan.

Să relatăm, la rîndul nostru, ce s-a mai întîmplat între timp. Mai întîi o serie de reviste occidentale au anunţat, fiecare cu mai multe sau mai puţine detalii, că în curînd, Maria Gabriella de Savoia intenţionează să divorţeze. Ce legătură este între un asemenea zvon şi Stavros Spiros Niarchos ? Deocamdată este, dacă reamintim că atît Maria Gabriella de Savoia cît şi Robert de Balkany, soţul ei actual, erau printre cei ce-i frecventau constant pe... Stavros. Firească, zvonuleţul pe care, la început, îl colportaseră doar cîţiva foarte buni cunoscători ai perechii amintite a devenit, după cîtva timp, o ştire pe care telexurile au transmis-o în toată lumea.

Iată-l deci pe Niarchos reapărînd în coloanele ziarelor şi revistelor care, în funcţie de profilul şi informaţiile deţinute, îi dedică noi pagini şi coloane întregi, cu fotografii sau fără. O publicaţie săptămînală pariziană îl prezintă în trei pagini, sub un titlu adecvat : „Romanţa armatorului şi a prinţesei". Tot ea recunoaşte şi precizează că presa italiană este cea care ar fi aflat prima ştirea, întrucît, ca de obicei, vestiţii ei „paparazzi" au urmărit zi de zi şi pas cu pas pe populara prinţesă. Apoi, cu miile de fotografii drept argument incontestabil, au încercat să demonstreze că Maria Gabriella mai mult ca sigur că nu va divorţa pentru a-şi „regăsi libertatea totală" (! ?), ci pentru a-şi reface viaţa lîngă altcineva. Iar omul pe care ea l-ar fi ales nu este altcineva decît cunoştinţa noastră veche, Stavros Spiros Niarchos, mai în vîrstă decît ea (doar) cu treizeci de ani, divorţat de patru ori, văduv de două ori şi posesor al unui miliard de dolari.

Se mai spune că o asemenea ştire a avut darul să scandalizeze familia de Savoia, să răscolească pe italieni şi, pe scurt, să stupefieze (!) o lume întreagă. S-a scris chiar că „e dificil, dacă nu imposibil, de a crede în această căsătorie, întrucît aşa ceva ar trebui să aibă loc dacă ne luăm după presa internaţională". Maria Gabriella este fiică de fost rege (Umberto II) al Italiei şi nepoată de rege care, în iunie 1969, s-a căsătorit cu Robert de Balkany, considerat a fi unul dintre primii deţinători imobiliari din Franţa. Au un copil — Marie-Elisabeth — născut la un an după mariajul lor ! Dar febra declanşată de iminenţa divorţului acestora cunoaşte noi forme. Se afirmă că nu mai există nici un fel de posibilitate de reconciliere, dar mulţi (din familie, îndeosebi) spun că de aici (deci acceptă ipoteza despărţirii) şi pînă la căsătoria cu Niarchos e un foarte mare pas, pe care nu-l poţi face uşor. Mai mult, întrebată în legătură cu un asemenea foarte mare pas, Marie-José, mama, răspunde scurt şi fără alte comentarii : „Punctul meu de vedere privind un asemenea proiect poate fi ghicit". Dar comentariile aparţin presei, care arată că ea poate fi crezută cu uşurinţă întrucît familia regală de Savoia nu dezarmează aşa de repede. Se gîndeşte doar la o „mică nebunie" (!), la o anume sfidare sau la ceva de acest gen şi, totodată, speră s-o convingă pe eroină să renunţe.

Între timp, eroul nostru, Stavros Spiros Niarchos, oferă Mariei Gabriella castelul Bois-Caran, de lîngă Geneva : 3 etaje, 36 camere, un parc de două hectare, o seră de 2 000 mp. Preţul : 10 miliarde de franci elveţieni, adică 2 miliarde de franci francezi vechi. Presa italiană, consemnînd gestul, prezice că „dacă cei doi se vor stabili la Bois-Caran, vor trăi nefericiţi şi nemulţumiţi întrucît prinţesa se joacă cu focul şi riscă să se ardă..."

Dar la 8 octombrie a.c., agenţia „France Presse" anunţa că armatorul ar fi dezmintit că are de gînd să se însoare pentru a şaptea oară. A precizat că „o cunoaşte pe prinţesă de peste 20 de ani şi că ei rămîn, în continuare, excelenţi prieteni. Dar, chiar în asemenea circumstanţe, ştirile privind o eventuală căsătorie a lor nu sînt fondate". După care se spune că ar fi invitat-o pe prinţesă într-o nouă croazieră cu vestitul iaht „Atlantis..."

Aflînd poate aceste ştiri, bătrîna doamnă îmbrăcată în negru, Erieta Livanos, ar fi spus doar atît : „Nu mă mir. Este felul lui de a fi..."

(Va urma)

DUMITRU CONSTANTIN ■

Cronica (204, 205 206, 207, 208, 209)

● **LUPENI, 19 noiembrie 1976**

Spre acest turneu, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, a plecat într-o componență strălucită, fără îndoială mai reprezentativă ca oricînd, ea cuprinzînd nume consacrate ale artei tinere, ale momentului actual. Pe lîngă faptul că foarte mulți dintre noi nu mai fuseserăm în Valea Jiului, ei bine, pe lîngă acest lucru am resimțit emoția firească a întîlnirii cu aceia care la mari adîncimi în pămînt lucrează pentru țară, pentru viitorul copiilor lor.

La Lupeni, Casa de cultură era plină de tineri uimiți și ei că, iată, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, ale cărui poezii și cîntece sînt dominate de ideea muncii, de ideea patriotismului concret — și aceasta înseamnă în primul rînd dragoste pentru România de astăzi — se află acolo ca urmare a dorinței lor. Ne-am propus să începem această cronică cu lucrurile absolut remarcabile pe care le-a reușit marele actor de poezie Mihail Stan. El este, dincolo de valoarea-i recunoscută ca actor, un pionier al acestui cenaclu, un om a cărui viață s-a desfășurat în ultima vreme, ba pe scenă, ba în trenuri rapide sau personale, ba în săli de așteptare sau pe peroane cuprinse de presimțirea distanțelor ce se vor străbătute.

Aici, la Lupeni, el a recitat cu adevărat extraordinar poemul **Critica de jos** al Ninei Cassian, **Minunea** de Marin Sorescu, poem de un mare umor, vorbind cu seriozitate, cum se știe, și despre prima minune pe comuna Bulzești.

Acompaniat de excepționalul Dan Andrei Aldea, Gil Dobrică, cu accentul atît de caracteristic micului Texas pe care, în concepția sa, îl reprezintă comuna natală, Dăbuleni (județul Dolj), a cîntat cîteva piese din repertoriul internațional. Sînt piese de o adîncă sensibilitate, adevărate poeme ale iubirii pentru patrie, căci patrie, desigur, înseamnă locul unde te-ai născut și după cum se știe nu toți oamenii planetei s-au născut în România. Într-unul din cîntece, Gil Dobrică, modest, cere doar să fie fericit și, dacă se poate, să nu fie singur. Dar pînă atunci au strălucit, așa cum o fac în ultimul timp, Valeriu Penișoară **(Cuvîntul lui Roată la Divan, Da, mai avem, Bătălia de la Vaslui)** și Eugen Cristea care, pe lîngă pantomimele **În tren** și **Tehnocrație**, a spus și — pentru prima oară — poemul **Schițe pentru umanism proletar** de Nicolae Labiș. După părerea noastră, autenticitatea, forța și sinceritatea cîntecului **Cuvîntul lui Roată la Divan** îl fac valabil și peste 100 de ani. Cît despre pantomimele lui Eugen Cristea, să nu uităm că ele sînt creații proprii, că după fiecare dintre ele actorul este epuizat, cu alte cuvinte că ele înseamnă un talent desigur neobișnuit și mai înseamnă multă muncă. Înainte ca superbul recital al Marcelei Saftiuc să fie receptat cum se cuvine de sală, adică pradă emoției, Victor Socaciu a interpretat **Ploaia care va veni, Un punct de vedere** și **Țintă între rău și bine.** Marcela Saftiuc, ale cărei merite în întemeierea muzicii folk au fost nu de puține ori omagiate, a apărut și aici, la Lupeni, instrumentista de virtuozitate pe care o cunoaștem, interpreta plină de siguranță și sobrietate. Cîntecul **„Blowin'in the wind"** al lui Bob Dylan, tradus în românește de Adrian Păunescu, a fost, spontan, foarte bine regizat și interpretat, la valoarea lui contribuind și faptul că Adrian Păunescu și-a spus poemul **Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Au fost prezenți în cenaclul nostru excelenții Iosif Kappl și Mircea Baniciu, unii și aceiași cu componenții de strălucire ai formației de muzică pop Phoenix. Ei au cîntat impresionîndu-ne și impresionînd sala : **Andrii Popa, Muzică și muzikie, Către, 39, Mica Țiganiadă** și **Mugur de fluier.** Trebuie menționat că Baniciu și Kappl, a căror prezență în cenaclu o salutăm și o dorim permanentă, au constituit, în interesul creșterii calitative a spectacolelor noastre, un grup împreună cu Erika Józsa și Karol Horvath. Aceștia din urmă, avîndu-i în dreapta și în stînga pe Mircea Baniciu și Iosif Kappl, au interpretat bucățile pline de ritm și de culoare : **Nunta, Noi, muritorii, Cînd o fi să fiu mai mare, Joc, Pasărea,** reușind un recital larg, de mare frumusețe.

Recitalurile lui Doru Stănculescu și Sorin Minghiat **(Ai, hai, Fără petale, Cum se naște un mit)** și Evandro Rossetti **(Cîntec** — versuri St. O. Iosif, **Cîntec pentru România,** și **Cozma Răcoare** — versuri Nicolae Labiș) au fost și ele excelente, dovedindu-ne modul serios în care cei trei tineri artiști s-au pregătit pentru acest frumos și greu turneu.

Dan Andrei Aldea, a cărui chitară ne dă parcă iluzia că materia fundamentală a lumii este sunetul, a înțeles să prezinte extraordinar piesele **Brad bătrîn,** versuri Nicolae Iorga, **Lumină lină,** versuri Ioan Alexandru, **Om bun,** versuri Dan Andrei Aldea.

La un moment dat, aveam impresia că — respectîndu-și numele — Dan Andrei Aldea avea în mînă trei chitare, dar de fapt avea una singură. A lui însă.

Radu Gheorghe, care de cîtva timp s-a adîncit în cunoașterea romanului **Eternitate locală** al lui Eugen Seceleanu, a fost magistral în **Prietena defunctului** și **Stau singur** (din cartea citată) și în **Cioroiul Pat** și **Broasca țestoasă.** Fiecare gest de pe scenă al lui Radu Gheorghe are umor și are haz, cuvintele sale sînt, de asemenea, pline de umor, substanța a tot ceea ce face este atît tristețea cît și veselia, iar rezultatul se poate măsura și în kilogram de rîs pe cap de spectator.

Mircea Vintilă, primit cu căldură la Lupeni, așa cum sînt primiți minerii cînd se întorc, a susținut un recital extraordinar de frumos, recital în cadrul căruia Adrian Păunescu, și în semn de prețuire pentru acest fiu bun al cenaclului nostru, și-a spus poemele **Masa noastră** și **Repetabila povară.** Recitalul său a cuprins : **Hanul lui Manuc, Constantin și Veronica, Mielul, Bade Ioane, Dulce Românie, Pămîntul, deocamdată.** A fost un spectacol excelent în cadrul căruia, aici, la Lupeni, s-a pronunțat nu de puține ori un cuvînt de substanță, un cuvînt de vis, un cuvînt care poate să însemne și înseamnă viață. Cuvîntul **Pămînt.** Cuvînt atît de plin de sensuri aci, pe Valea Jiului.

● **PETROȘANI, 20 noiembrie 1976**

Din nou un spectacol cu adevărat extraordinar, judecînd și după reacția tinerilor fii ai muncii din sală. Sigur, alături de ei au fost și cei care i-au învățat această teribilă meserie în care cerul se vede doar în timpul liber, iar pămîntul apasă cu toate cele bune și cu toate cele rele. Nu este de mirare că Mircea Vintilă a deschis programul cu **Pămîntul, deocamdată.** La excelenta audiție a poemului **Critica de jos** a contribuit și Mihail Stan, dar l-au ajutat și Doru Stănculescu și Sorin Minghiat. Firește, ei au exprimat opinia celor de jos, căci Mihail Stan a spus-o stînd în picioare. Tot Mihail Stan a repurtat, ca și poemul la vremea potrivită, un succes deosebit cu **Silnica geometrizare** de Dumitru Popescu. A fost prezentat în aproape întreaga complexitate a talentului său Eugen Cristea. A cîntat muzică folk pe versuri de Ion Vinea **(Amintirile false)** și Niculae Stoian **(Fondul principal de sentimente)** și n-a scăpat de repetabila-i glorie : pantomimele **În tren** și **Tehnocrație.** Recitaluri complete, în limita timpului, măsurat, căci și șapte ore și jumătate de spectacol nu s-au dovedit suficiente, au susținut, în ordinea urcării pe scenă, Marcela Saftiuc **(Cîntec de vară, Cu alt fel de cuvinte, Fiii lacrimilor tale, Dona, Dona, Vînt de seară),** Doru Stănculescu **(Ai, hai, Fără petale, Avram Iancu, Imn).** Este vorba de **Imn**-ul lui Doru Stănculescu asupra căruia — cînd vom ajunge la întîmplarea literar-artistică de la Hunedoara — vom reveni. Atît Mircea Bodolan, cît și Valeriu Penișoară, pe lîngă cîntecele care le-au adus o consacrare meritată, au prezentat și frumoase piese de dată recentă : **Satul sub secetă după potop** și respectiv **Ora strepezită,** ambele pe versuri de Adrian Păunescu. Un gînd bun și pentru Ioan Gh. Pricop, autorul celor mai multe dintre versurile cîntate de Valeriu Penișoară, una și aceeași persoană cu directorul școlii generale din Duda, școală la care este învățător și membrul cenaclului nostru. Avînd și tobe, avîndu-i și pe Dan Andrei Aldea și Radu Gheorghe, Gil Dobrică a fost cu adevărat ceea ce în limbaj obișnuit se cheamă „mare". Tot Dan Andrei Aldea a acompaniat excelent un poem pe măsură : **Repetabila povară,** recitat de autor, Adrian Păunescu. Altruist, Evandro Rossetti a cîntat mai întîi (și mai tare) cîntecele sale și apoi unul al bunului său prieten Valeriu Sterian. Cîntecul **Amintire cu haiduci,** pe versuri de Valeriu Sterian. Grupul compus acum din Mircea Baniciu, Iosif Kappl, Erika Józsa, Karol Horvath a interpretat excelent cele 11 cîntece prezentate și la Lupeni, avînd pe scenă 11 instrumente, care vechi, care noi, toate mînuite cu o dexteritate, uneori, ieșită din comună. Căci gordonul de pe umerii Erikăi Józsa, avînd de fiecare dată 15 kilograme, provine dintr-o comună de pe Valea Ghimeșului. Adrian Păunescu a admirat și el superbul recital al lui Mircea Vintilă **(Bade Ioane, Hanul lui Manuc, Lordul John, Dulce Românie, Mielul, Pămîntul, deocamdată)** și l-a admirat activ, recitînd poemele proprii **Copiii de țărani, Un cîntec,** dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și **Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Adrian Ivanițki, și el un pionier al muzicii folk, un membru reprezentativ al cenaclului nostru, a cîntat sobru, frumos, **Amiaza** (versuri Aurel Șorobetea), **Deocamdată, nu** (Adrian Păunescu), **Ploaia care va veni** (Dorin Liviu Zaharia). Victor Socaciu a contribuit cu puterile sale, mari, ce-i drept, la spectacolul extraordinar de la Petroșani. A fost citită de către Adrian Păunescu poezia **Scrisoare acasă,** aparținînd muncitorului Mircea Bujorescu, din care cu adevărat memorabil este versul **Din întuneric vă trimit lumină.** Dacă nu s-ar fi însurat în chiar această zi, Ion Predoșanu ar fi făcut fotografii. Așa însă a făcut Emanuel Tînjală.

● **PETROȘANI, 21 noiembrie 1976**

Cum cererea de bilete a fost neobișnuit de mare, cum am dorit să satisfacem și cererile venite din partea elevilor și studenților (muncitorii au fost prioritari la primul spectacol), am susținut în Petroșani și un al doilea spectacol, chiar dacă odihna noastră a fost serios subțiată din moment ce s-a dormit trei ore. Valeriu Penișoară, Eugen Cristea, Adrian Ivanițki, Victor Socaciu, Mihail Stan au asigurat o primă parte excelentă a unui spectacol excelent. Doru Stănculescu și Sorin Minghiat au inclus în recitalul lor și o piesă foarte frumoasă pe care ne-a făcut plăcere s-o auzim din nou : **Cîntec între apele țării,** versuri aparținînd lui Constantin Săbăreanu. Dintr-un program de numai trei ore și jumătate, trebuie remarcată, în primul rînd, extraordinara reușită a cîntecului lui Evandro Rossetti, **Cozma Răcoare,** reușită pe deplin explicabilă din moment ce pentru prima oară au cîntat cu el, alături de el și pe cont propriu — admirabile improvizații pe tema muzicală inițială firește — Dan Andrei Aldea, Iosif Kappl și Gil Dobrică. Au dialogat memorabil, cu instrumentele, Dan Andrei Aldea și Iosif Kappl. Dar totul trebuie auzit. Magistral în tot ceea ce a făcut, Radu Gheorghe, calificativ valabil și pentru Mircea Vintilă, Dan Andrei Aldea, Gil Dobrică și grupul compus din Erika Józsa, Mircea Baniciu, Karol Horvath și Iosif Kappl. Cîțiva dintre noi am participat, după spectacol, la un alt spectacol, urît, oferit de meciul de fotbal Jiul-Steaua. Ce frumos cîntau la cenaclu, ce urît strigau la meci, unii ! E drept că și arbitrul era altul.

● **HUNEDOARA, 22 noiembrie 1976**

O sală plină pînă la refuz, am găsit la Hunedoara. Cei din sală s-au constituit dintr-un public admirabil, atent, receptiv, generos, oameni care ne-au urmărit timp de 8 ore și care ne-au și mulțumit și ne-au și regretat plecarea. Asta, după, repetăm, 8 ore de spectacol. Se vede treaba că biletele și invitațiile au fost vîndute și distribuite după un criteriu simplu — celor care au solicitat să fie prezenți la întîmplarea noastră literar-

Alături de opera de artă a minerului Schmidt Ladislau, pe scena din Petroșani, un alt fapt de artă : Mircea Vintilă cîntă „Bade Ioane".

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ

DEVA LUPENI

Un nou grup constituit în cadrul cenaclului nostru : Mircea Baniciu, Erika Józsa, Karol Horvath, Iosif (Sivucă) Kappl.

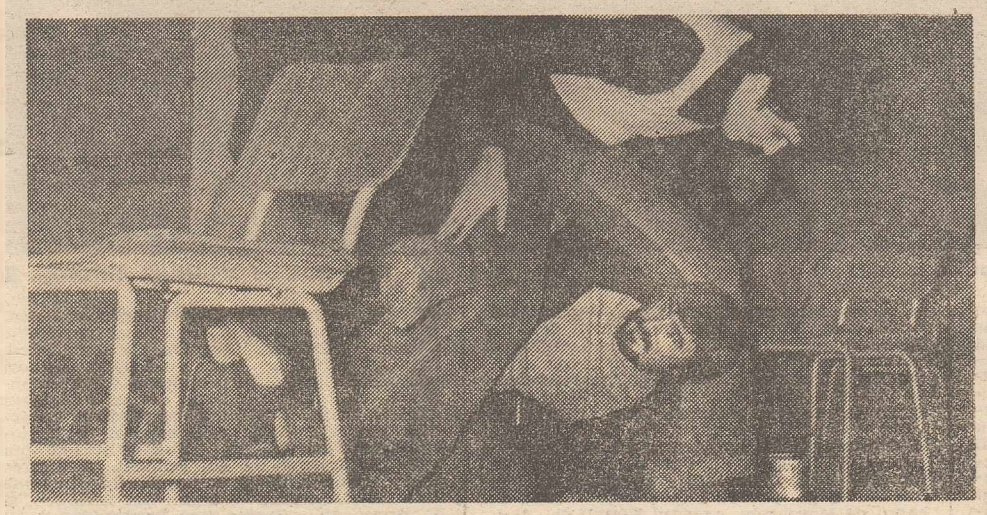

Doi actori uniți printr-un neobișnuit simț al umorului : Radu Gheorghe și Eugen Cristea.

Bardul din Huși, Valeriu Penișoară, împarte autografe înainte de bătălia de la... Deva.

Înainte, la tobe ! Gil Dobrică.

Alături, chiar și în această poziție, consacrații Dan Andrei Aldea și Iosif Kappl.

artistică. Spunem asta căci nu de fiecare dată reușim să facem așa.

S-a început cu această piesă, devenită parcă o simfonie a cenaclului, cea cunoscută sub numele de **Cozma Răcoare.** După ce a interpretat **Ai, hai,** ale cărui versuri sînt culese din chiar județul Hunedoara, după **Avram Iancu** și **Fără petale** (magistral interpretat), Doru Stănculescu a cedat insistențelor noastre și a interpretat un cîntec de prin anii '30 : **Mai dă-mi o litră și-un sifon.** L-a acompaniat adecvat, în ton, prietenul său Mircea Vintilă, chiar dacă nu îi s-a satisfăcut cererea. Eugen Cristea a avut ca elemente noi în pantomima **În tren** trecerea fulgerătoare prin bar-vagon (era gata să uite să plătească) și staționarea timp de trei secunde în gara Lehliu. „Mircea Vintilă are și talentul de a dura. Este unul din argumentele existenței cenaclului nostru". Prezentat astfel celor prezenți de către Adrian Păunescu, Mircea Vintilă, într-o excepțională formă, a stat în scenă cîntînd timp de 80 de minute — timp-record pentru un public-record, însă. **Lordul John, Un om pe niște scări, Constantin și Veronica, Hanul lui Manuc, Crezul meu, Mielul, Dulce România, Eroii, Bade Ioane, Dor de singurătate, Pămîntul, deocamdată** — toate avîndu-l alături pe Adrian Păunescu, cel care i-a iubit încă de la început șansa și a avut grijă ca Mircea Vintilă să rămînă Mircea Vintilă. Cum este și firesc (marea majoritate a textelor lui Mircea Vintilă sînt scrise de Adrian Păunescu), poetul și-a recitat **Un cîntec,** dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Copiii de țărani, Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Adică un spectacol de muzică și poezie tînără.

Poemul-eseu **La poarta grădinilor** al lui Dumitru Popescu, o imagine lucidă asupra lumii contemporane, a fost recitat, din nou, excelent de marele actor de poezie Mihail Stan. Deși n-are nici o șansă să plece nici din comuna natală, Duda, și cu atît mai puțin din orașul apropiat, Huși, Valeriu Penișoară a inclus în recitalul său și cîntecul **De ce am plecat din Hușiul drag,** altfel un lucru bine făcut, amuzant pe alocuri. Avînd alături un careu de ași (Dan Andrei Aldea, Iosif Kappl, Mircea Baniciu, Radu Gheorghe), Gil Dobrică a creat un moment de o valoare indiscutabilă, reușind să antreneze, decent și energic, o sală compusă din oameni tineri după atitudine nu numai după „actele lor". Cuvintele ghilimetate sînt din poemul de tristețe **Repetabila povară,** pe care, apoi, pe punctul de a pleca, a fost salutat de Mircea Vintilă și Radu Gheorghe, ei interpretînd cu mijloace diferite **Lordul John.** Propriu-zis Florian Pittiș a plecat în momentul în care Lordul John îl roagă pe țăran să-i arunce peste gard și calul, să poată pleca. Și de data aceasta țăranul a împlinit rugămintea, lucru cumva insuficient din moment ce talentatul actor a plecat totuși cu accelerația 206. Momente de virtuozitate pledînd convingător pentru forța muzicală a actualei formule a cenaclului au fost realizate cu prilejul interpretării poeziilor **Vînare de vînt** și **Cozma Răcoare.** Dar, cum spuneam, acestea trebuie auzite. Recitalul lui Doru Stănculescu. Sorin Minghiat și Adrian Păunescu a cuprins cîntecele **Avram Iancu, Cum se naște un mit, Fără petale, Ai, hai !** și poezia **Repetabila povară.** Mihail Stan, Marcela Saftiuc, grupul compus din Erika Józsa, Karol Horvath, Mircea Baniciu și Iosif Kappl, Evandro Rossetti a oferit recitaluri foarte frumoase, bine primite de un public avid de muzică și poezie tînără, din moment ce după opt ore și jumătate de spectacol sediul I.C.R.M.-ului le-a devenit mai drag ca niciodată. Fără a dori să supărăm pe cineva s-ar putea emite opinia — și iată o emitem — că această senzațională seară a fost mai cu seamă a senzaționalului Dan Andrei Aldea, care cu vioară sau separat a făcut atîtea lucruri cîte nu reușesc cîteodată orchestre întregi mai mult sau mai puțin cunoscute. Alături de el, stăpîn de necontestat al chitarei bas, care dealtfel îi aparține, a stat Iosif Kappl, căruia în semn de simpatie un nucleu al cenaclului îi spune de la Hunedoara încoace **Sivucă.** Excepționala seară a fost încheiată de superbul recital al lui Mircea Vintilă, în cadrul căruia recitarea de către Adrian Păunescu a unor versuri din **Deșteaptă-te, române** s-a impus ca un necesar fapt de conștiință revoluționară, ele fiind urmarea versului din **Bade Ioane,** poezie a lui Arghezi : „Cînd ceasul deșteptării și-a sunat..."

● **ALBA IULIA, 23 noiembrie 1976**

La capătul unui turneu în care nu puține spectacole au fost cu adevărat magistrale, turneu în care sîntem convinși că ne putem numi tineri fii ai muncii, am pătruns emoționați în municipiul Alba Iulia, parte de pămînt veșnic din Transilvania veșnică. Am început spectacolul de la Casa de cultură cu o regretabilă întîrziere de două minute. Salutîndu-i pe cei prezenți, Adrian Păunescu a spus că Alba Iulia este un oraș descins nu numai din cartea de istorie a neamului, ci și din cartea de muncă a prezentului, prezent care în România socialistă de astăzi înseamnă fără îndoială atît înflorirea muncii, cît și înflorirea artei revoluționare, revendicată direct din programul ideologic al partidului, din realitățile ardente ale țării. Dealtfel, despre lumea de azi, despre ceea ce ea a devenit sau este pe cale să devină, ne-au fost create imagini importante atunci cînd în interpretarea lui Mihail Stan am ascultat tulburătorul poem-eseu **La poarta grădinilor** al lui Dumitru Popescu, poem din volumul **Gustul simburelui.** Dar, iată cîteva versuri pledînd convingător pentru o mai bună soartă a planetei pămînt : „La poarta grădinilor mari / Cineva dă și cineva cere permis ; / Tot mai mult, planeta devine / Un club cu circuitul închis. / Nu lăsați drumurile ghilotinate... ! / — Chiar dacă pe porți scrie „iad" / cercetați ! / Căci ladurile voua vă sînt rezervate. / Cînd harbuzul e copt / Mușcați din miezul dulce / pe săturate".

Cuvinte emoționante despre acest oraș-cetate am auzit în interpretarea aceluiași actor atunci cînd a rostit poemul **Imnul Albei Iulia** al lui Ioan Alexandru.

A susținut un aplaudat recital Marcela Saftiuc și i-a urmat exemplul cel care de la un timp încoace răspunde prezent folosindu-se de trei cuvinte : Bardul din Huși. Împins de lumea din sală, ca și cînd ne-am fi aflat în Moldova și nu în Transilvania, Valeriu Penișoară a fost nevoit să reia cîntecul **Da, mai avem.** După ce a parodiat inteligent și cu umor filmul **Cu mîinile curate,** Eugen Cristea și-a luat în mînă geamantanele, mai grele ce-i drept, sînt sigur că nu erau ale lui, și s-a apucat plin de rîvnă de pantomima **În tren.** Iată însă că oprit în gara Caracal (locomotiva avea nevoie de apă), Eugen Cristea l-a zărit pe Lungu, unul și același cu cetățeanul din comuna Bulzești, care grație lui Marin Sorescu l-a văzut pe Dumnezeu. Lungu avea în mînă un geamantan de paie și fără bilet de peron pretindea că este actorul Mihail Stan. Este vorba desigur de improvizație umoristică și ducînd-o pînă la capăt cei doi actori au dialogat spiritual unul pe scenă (Eugen Cristea), altul în sală (Mihail Stan). Acesta din urmă a spus cu un mare succes la public parodia lui Marin Sorescu **O seamă de textieri.** A spus-o căci Lungu venind de la Mamaia participase la Festivalul de muzică ușoară și nemulțumit de calitatea lui s-a hotărît să rămînă în limitele județului pentru a contribui cu puterile sale la ridicarea calității viitoarelor festivaluri. Ne aflăm în fața unui public cald și generos și ne simțim datori să contribuim la realizarea în practică a Festivalului **Cîntarea României** la care ne cheamă secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ne dăm seama că acest festival nu este ceva inventat, că el poate și trebuie să fie creația forțelor latente ale tuturor oamenilor muncii care, iată, sînt prezenți aci în fața noastră și ne mai dăm seama că el trebuie să fie nu un festival al trecutului, nu un festival al viitorului, ci un festival al prezentului.

La ora cînd transmitem aceste rînduri, întîmplarea literar-artistică avînd numărul 209 este în plină desfășurare.

EUGEN SECELEANU ■

aici, la Hunedoara, Adrian Păunescu l-a spus, după opinia noastră, mai bine ca oricînd. Ca un fiu al tuturor părinților. Un recital larg și frumos, într-o atmosferă de gală, au oferit Erika Józsa, Mircea Baniciu, Karol Horvath și Iosif Kappl. Auzind excelenta piesă **Nunta,** auzind-o pe Erika Józsa întrebînd Cine va fi alesul meu ?, ne-am gîndit că răspunsul se complică dacă nu uităm faptul că acum alături de Karol au apărut și Mircea și Iosif. Un recital bun, apropiat de acela al lui Adrian Ivanițki, căruia-i și seamănă (muzical, deocamdată), a susținut Victor Socaciu : **Un punct de vedere, Oltul** (ambele pe versuri de Adrian Păunescu) și **Țintă între rău și bine** (versuri Victor Socaciu). Foarte bun recitalul lui Evandro Rossetti, al cărui **Cîntec pentru România** ne-a emoționat mai mult ca niciodată.

În recitalul său — folosirea cu rafinament a viorii și chitarei, pantomimă, step, voce — Radu Gheorghe a reușit să-și întregească textul **Prietena defunctului** adăugînd Himalaiei, Anzii, Cordilierii și chiar Munții Hunedoarei. Dealurile și șesurile au scăpat. A încheiat întîmplarea noastră literar-artistică Dan Andrei Aldea, al cărui uriaș talent i-ar fi dat și dreptul s-o înceapă. **Brad bătrîn, Lumină lină, Om bun, Cîntecul bufonului** — din piesa „A douăsprezecea noapte" — au dat sens, unul emoționant, unui spectacol, în cadrul căruia, fiind oameni, am etalat, credem, sentimente profunde, diferite, între care, apropiat, cald, ne-a apărut, strălucitor asemenea stelelor care nu cad, cel de recunoștință pentru munca și sufletul nostru numite România, pentru secretarul general al Partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ne-am gîndit deci la aceia datorită cărora existăm.

● **DEVA, 22 noiembrie 1976**

Am ajuns la locul desfășurării întîmplării noastre literar-artistice — un depozit al I.C.R.M., excelent ca depozit dealtfel, în felul următor : am luat în autocar doi localnici. Primul ne-a arătat unde este IC, al doilea unde este RM. După ce am ajuns a început spectacolul. În dorința lor pe deplin stimabilă de a asigura participarea unui număr cît mai mare de oameni la întîmplarea noastră literar artistică, organizatorii au avut priceperea și curajul de a fixa desfășurarea acestui spectacol într-un loc, acesta despre care spuneam, pe care căldura și pricepere a celor prezenți — circa 8 000 de oameni — l-au făcut să semene cu o sală excelentă. Credem chiar că după plecarea noastră responsabilii I.C.R.M.-ului vor avea dificultăți în a acredita ideea că acesta este totuși un depozit.

Mai întîi bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe Florian Pittiș. A și spus excelent în prima oră poezia **Cetatea Neamțului** de George Coșbuc, pe care sîntem convinși o va spune și la întîmplarea literar-artistică din 3 decembrie, aceea de la Bistrița, oraș așezat în apropierea comunei unde s-a născut marele poet. Florian Pittiș a fost alături și de Adrian Ivanițki în interpretarea cîntecului **Ploaia care va veni** de Dorin Liviu Zaharia, ce se vrea și reușește în esență să fie un apel de substanță la responsabilitate, curaj, la înfăptuirea, prin muncă, a unui pămînt fără păcate. Din ce în ce mai familiarizat cu ideea că nu are cum să scape din comuna natală, Valeriu Penișoară a cîntat și aci, la Deva. **De ce am plecat din Hușiul drag,** după ce, mai întîi, a făcut succes cu **Cuvîntul lui Roată la Divan** și **Povestea eroilor.** Atît de mare succes a avut încît parodiindu-l Eugen Cristea a obținut și el o reușită de proporții. În momentul cînd conturile lui Cristea cu Penișoară păreau încheiate, primul a riscat să-l imite pe un Radu Gheorghe ușor dezamăgit că recitalul său (**Prietena defunctului, Stam singur, Cioroiul Pat** și **Broasca țestoasă**) nu a fost decît foarte bun. Cei doi, în fapt apropiați ca vîrstă și ca temperament, uniți mult mai evident decît pînă acum prin ceea ce și prin aceste părți se numește simțul umorului, au realizat un număr comic, tineresc, avîntat, reușind în final să convingă pe cei prezenți că au asistat totuși, nici mai mult, nici mai puțin decît la un fapt de artă. Recitalul lui Gil Dobrică, cuprinzînd de această dată și cîntecul **Țara celor 1 000 de dansuri** (din repertoriul lui Wilcon Pickett), recital senzațional realizat de el împreună cu Iosif Kappl și Dan Andrei Aldea, a avut de partea sa atît forța cu care ne-a obișnuit, cît și strălucirea care nu ne-a lipsit niciodată. Într-o formidabilă, emoționantă pînă la lacrimi unitate de simțire, cei 8 000 din sală, oameni tineri, atît ca vîrstă, cît și ca destin, au recitat împreună cu Adrian Păunescu poeziile **Da, mai avem, Un cîntec,** dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, moment încheiat triumfal cu **Imn** scris de Ion Nicolescu și Nicu Alifantis. Florian Pittiș a recitat împreună cu Adrian Păunescu poezia **Manifest** a lui Nicolae Labiș, **În mai** și

PETROȘANI

HUNEDOARA

DIVIZIA A : 20 ȘI 21 NOIEMBRIE

TIMIȘOARA : Politehnica — F.C. Constanța 1—0 (0—0). 20—2 raportul loviturilor de colț, 29—4 raportul șuturilor spre poartă, dintre care 17—1 pe spațiul porții. Iată cifre care spun destul de mult despre ceea ce s-a petrecut pe teren. La multe șuturi s-a opus portarul constănțean Popa, aflat în zi bună, la două s-au opus barele. (Păltinișan și Lața — autorii acestora) ● Cînd o echipă aflată în deplasare își propune să obțină acel punct născut doar din împiedicarea adversarului să înscrie, rezultă de regulă ceea ce a rezultat și la Timișoara : un meci modest, un joc la o singură poartă, multă zbatere din partea localnicilor pentru a sparge apărarea aglomerată, multe ratări, nervi. Și tot de regulă, speranțele oaspeților se năruie. Pentru că, pînă la urmă, vine totuși acel unic gol care face dreptate și care așază echipele pe locurile pe care le merită. Există, adică, pînă la urmă, un moment care pedepsește. La Timișoara, momentul care a pedepsit a fost minutul 67. Un fault la 17 metri de poartă îi dă posibilitatea lui Păltinișan să execute o lovitură impecabilă, pe lîngă zid, și 1—0. Ceea ce n-au reușit atacanții timișoreni din acțiuni, a reușit fundașul Păltinișan, dealtfel cel mai bun de pe teren în acest meci. ● În minutul 54, Dembrovschi a fost înlocuit cu Șerbănoiu. Într-o apărare om la om, aplicată destul de bine de constănțeni, Mateescu l-a anihilat complet pe „bătrînul" timișorean, aflat, credem, și-ntr-o zi slabă. ● Fără să fi fost un meci dificil, la Timișoara s-au acordat totuși trei cartonașe galbene (Mărculescu, Petcu și Roșca), fiind unul din terenurile care au contribuit substanțial la numărul de cartonașe acordate în etapă. Pentru că oaspeții au încercat totul, mai puțin jocul ofensiv, pentru a obține acel punct. ● Au arbitrat bine Gheorghe Jucan (Mediaș) la centru, ajutat de P. Baban (Sibiu) și I. Chilibar (Pitești) la linie **(Traian Prosan).**

BUCUREȘTI : Progresul — F. C. Corvinul Hunedoara 2—0 (0—0). Duminică dimineața, Progresul a adus pe stadionul Dinamo, pe o vreme afurisită, cîteva mii de superspectatori, ca să-i îmbolnăvească, după cum afirma un bărbat serios în șubă, cizme și căciulă cu urechi, de stomac și astenie nervoasă. ● Timp de 80 de minute, jocul a avut aspectul unui meci de handbal, s-a jucat pe semicercul Corvinului și cînd Ion Gabriel era învins se opuneau barele, fundașii sau chiar jucătorii Progresului (Apostol, de pildă). Pînă cam spre minutul 80, cînd la o lovitură liberă din marginea careului de 16 metri, chiar lîngă linia de corner, Dragu a venit surprinzător din urmă, a marcat și Corvinul a ieșit în sfîrșit la atac, permițînd jucătorilor bucureșteni să mai înscrie o dată prin Tevi. ● Corvinul s-a apărat precis și nu de puține ori dramatic cu cei cinci-șase jucători care știu că nu sînt în trecere prin orașul siderurgiștilor. Mai mult de atît era de la sine înțeles că nu putea obține. ● Ca de obicei, junii de la Progresul, cînd celelalte echipe încep să joace cu picioarele împleticite și plămînii sufocați, își aduc aminte că în divizia primă fotbalul aparține celor ce-l iubesc cu adevărat, adică muncii, onestității și dăruirii. Splendidă demonstrație de dăruire, superbă lecție despre atașament, modestie și pregătire fizică din partea unor copii aproape, ale căror tricouri, tăvălite și răstăvălite, erau în evident contrast cu tricourile 9, 10, 6 și altele de la adversari, imaculate și frumos călcate. ● Corect arbitrajul lui I. Igna (Arad), ajutat la tușă de Gh. Ispas (Constanța) și C. Pîrvu (Brăila) **(Nicolae Cristache). GALAȚI: F.C.M. — Universitatea Craiova 1—1 (1—1).** Meci aspru și de luptă, pe măsura condițiilor atmosferice în care s-a disputat : ploaie, frig, vînt, teren greu, minge ca o ghiulea. Rezultat echitabil de egalitate, gazdele avînd, ca urmare a dominării teritoriale, mai multe ocazii de gol (Morohai în min. 26 și 63, Haiduc în min. 32 etc.), iar oaspeții avînd mai puține, dar mai clare. Astfel, cea mai mare ratare a meciului poate fi trecută în dreptul juniorului Ciobanu care, în min. 72, a șutat din poziție ideală pe lîngă poarta părăsită de Dumitrescu. ● Silit de împrejurări, antrenorul Teașcă a trimis pe terenul din Galați un nou debutant, pe extremul Băluță, nici 18 ani, dar acesta n-a putut ține pînă la sfîrșit pasul cu vigurosii săi adversari, arătîndu-se depășit de joc. Ciobanu a jucat de asemenea șters, în schimb Geolgău a făcut o partidă remarcabilă, muncind mult și cu folos, fiind — alături de Ștefănescu, Beldeanu, Donose și, mai ales, Balaci — unul dintre oamenii de bază ai grupării studențești care — deși subțiată de indisponibilități — a jucat mai gîndit, luptînd exemplar pentru fiecare minge. De asemenea, portarul Lung a apărat minunat, fiind uneori ajutat și de șansă. ● Cînd spuneam că antrenorul Teașcă a fost silit de împrejurări, ne gîndeam mai puțin la curajul antrenorului craiovean de a arunca în focul unor lupte grele jucători tineri, cît la faptul că lotul Universității a ajuns la Galați cu 12 fotbaliști mai puțin !! Accidentați : Purcaru, Constantinescu, Irimescu, Țarălungă, Cămătaru, Oblemenco și Marcu ; Pițurcă și Cîrțu, plecați să-și satisfacă stagiul militar ; Tilihoi, suspendat pentru 3 cartonașe, Deselnicu și Crișan, suspendați de club. ● În aceste condiții, Galații au atacat mai mult, au obținut 11 cornere față de numai 1 al oaspeților, au aruncat o sumedenie de baloane în fața porții lui Lung, spre disperarea înimosului lor președinte, Petre Caradinț, complet răgușit după un sfert de oră de joc și de indicații („puneți mingea jos, puneți mingea jos !"), dar contraatacurile craiovene se vor dovedi mai periculoase, Balaci fiind de neoprit, în ciuda bunei prestații a lui Stoicescu. ● Universitatea a luat conducerea prin Balaci. La o deschidere a lui Negrilă, min. 15, Stoicescu a ezitat între a lovi balonul cu capul sau cu piciorul și l-a lovit pînă la urmă cu mîna ! Mingea a sărit la Balaci care a mai făcut doi pași în interiorul careului, șutînd imparabil : 0—1. ● Inspirat la faza descrisă, la care a aplicat foarte bine legea avantajului, arbitrul Constantin Niculescu o va face

Sălăjan înscrie golul victoriei Jiului în partida cu Steaua

Fotografie de EMANUEL TÂNJALA

de oaie în minutul 34, acordînd gazdelor un **penalty** gratuit. Ghirca a centrat de pe dreapta, Morohai și Berneanu au sărit la cap, singuri într-un careu gol, la vreo 14 metri de poartă, gălățeanul l-a incomodat vizibil pe craiovean, dar arbitrul a arătat punctul de la 11 metri (!!), același Morohai aducînd egalarea. ● Iată opinia despre faza cu pricina a fostului arbitru internațional Gheorghe Limona, duminică observator federal : **„N-a fost 11 metri ! Dacă ar fi trebuit să fluiere ceva, C. Niculescu ar fi avut obligația să acorde o lovitură indirectă pentru Craiova, Morohai obstrucționîndu-l pe Berneanu".** ● Pentru influențarea rezultatului, foarte slab arbitrajul lui C. Niculescu, ajutat fără greșeală la linie de G. Fodor și D. Rădulescu, toți 3 din București. De subliniat sportivitatea ambelor garnituri **(Ovidiu Ioanițoaia). ARAD : U.T.A. — F.C. Argeș 3—1 (1—0).** ● Un meci cu multe scăderi, cînd plictisitor, cînd vioi, cu destule momente de uluială în care jucătorii ambelor echipe uitau că sînt divizionari A și cînd gafele de tot felul cădeau cu nemiluita. Să fim însă drepți și să recunoaștem că am văzut și faze de fotbal, cu goluri frumoase, să recunoaștem, de asemenea, că, deși nu într-o formă excepțională, Domide rămîne oricînd o încîntare pentru cei care mai cred că fotbalul trebuie să fie și frumos. ● Pe lîngă toate acestea, meciul de la Arad mai poate fi socotit și unul al ratărilor, spectaculoase sau copilărești : și în acest sens notăm doar cîteva nume: Radu III, Radu II, Cura și Broșovschi, jucători care treceau pe lîngă goluri gata făcute cu o nonșalanță de invidiat. ● Scorul a fost stabilit de Domide, Nedelcu și Broșovschi, pentru arădeni, și de Radu II, la capătul unei curse de 60 de metri plat și sub privirile admirative ale jucătorilor gazdă. ● Mai putem adăuga că individualităților de pe malurile Argeșului le trebuie neapărat un „creier" care să le coordoneze acțiunile, Iovănescu putînd juca doar mai bine sau mai slab, că apărarea piteșteană trebuie să renunțe urgent la formula „șvaițer", ca total ineficientă, că, în sfîrșit, Broșovschi, înfocat „adept" al testului Cooper, reușește adeseori, în urma kilogramelor acumulate cu rîvnă, să se rostogolească cu totul anonim în urma coechipierilor). ● Deși supărat de soare, fiind cîteodată nevoit să arbitreze cu mîinile făcute cozoroc, Constantin Dinulescu s-a achitat bine de o sarcină ușoară, jocul fiind curat. Corecți și cei doi tușieri, V. Mindrescu (tot din București) și C. Silaghi (Baia Mare) **(Răzvan Bărbulescu). TG. MUREȘ : A.S.A. — Sportul studențesc 1—0 (0—0).** ● Timp și teren de joc excelente ● În prima repriză, gazdele, uitînd parcă amănuntul că evoluează acasă, au permis studenților să „conducă" partida, Cassai, O. Ionescu și Rădulescu acționînd cu dezinvoltură la mijlocul terenului. ● În fața porții însă, atît elevii lui Angelo Niculescu, cît și cei ai lui Bone au fost deficitari (primul șut „serios" fiind opera lui Cassai — abia în minutul 25) ; dealtfel, pe tot parcursul meciului, s-a făcut simțită lipsa, în teren, a „omului de gol". ● După pauză, renunțînd la schimbul de locuri permanent (ce se voia derutant, dar n-a fost), înaintașii din Tg. Mureș au atacat mai hotărît, Hajnal încercînd, pe aripa stîngă, pătrunderi individuale sau lansîndu-i pe Onuțan și Naghi (inspirat introdus în teren). ● Golul (șut „dintr-o bucată" al lui Pîslaru, min. 75) a consfințit victoria gazdelor, victorie „pe muchie de cuțit", gîndindu-ne mai ales la faptul că Rădulescu ratase, în prima repriză, cea mai mare ocazie de gol a partidei (lansat de Cassai pe centrul porții, doar cu Nagel în față, a șutat slab, pe lîngă bară). ● Arbitrul hunedorean V. Tatar a condus bine, secondat la fel de tușierii I. Ștefăniță (Hunedoara) și G. Ionescu (Brașov) ; la singurul „moment fierbinte" al meciului, conducătorul partidei a fluierat — corect — ofsaid în faza premergătoare faultului în careu asupra lui Hajnal **(Cornel Cațană). BACĂU : S.C. — F.C. Bihor 2—2 (1—0).** Ploaie în tradiția orașului, măruntă și pisăloagă, contenită înaintea partidei, după ce a stricat terenul, transformîndu-l aproape într-o mlaștină. În asemenea condiții, rezultatul depinde și de capriciile mingii, care sare sau se înțepenește în noroi, iar avantajul de a fi gazdă contează mai puțin ca de obicei. ● Adăugînd că bihorenii au obținut rezultate bune în deplasare, înțelegem mai repede de ce gazdele, cu un vîrf de atac (Botez) abia recuperat, și cu o mare nevoie de puncte, au avut față de acest meci multe temeri ● Încă din primele minute, echipa băcăuană joacă la poarta bihorenilor, înscriind, după cîteva ratări, prin Băluță, la o fază creată de... un copil de mingi care intră în teren și-l face pe C. Bărbulescu să acorde minge de arbitru. ● S.C. Bacău atacă în continuare, ratează mai ales prin Șoșu (acesta este faultat în careu la sfîrșitul reprizei, dar arbitrul nu vede !), iar F.C. Bihor, cu Kun II în revenire la forma care l-a consacrat, contraatacă periculos, obligîndu-l pe Constantinescu să se remarce prin intervenții spectaculoase. ● Imediat după pauză, Lupău este faultat în careu de Margasoiu, execută Kun II și... 1—1, în fața unei tribune indignate că de data asta arbitrul văzuse în același loc, pentru oaspeți, ceea ce refuzase să vadă, înainte de pauză, pentru gazde ! ● Forțînd victoria, băcăuanii se înghesuie în față, lăsînd descoperită apărarea, Kun II (cît înseamnă pentru o echipă din campionatul nostru reînvierea vedetei !) scapă pe dreapta, centrează splendid la Ghergheli, care înscrie din plonjon cu capul, după ce mingea lovește bara laterală ! ● Disperarea îi cuprinde pe spectatori și jucători (băcăuani) laolaltă. „Impresionabili", Bigan și Albu trec pe lîngă o minge înaltă și astfel Florea egalează de la cîțiva metri. Băcăuanii, pentru o clipă înainte în pragul înfrîngerii, par acum mulțumiți de egalitate, ca și bihorenii dealtfel ● Meci plăcut la vedere, vioi chiar, cu răsturnări spectaculoase de situații. Cu atît mai nesatisfăcător, cu decizii inverse și semnalizări greșite la margine, a apărut arbitrajul lui C. Bărbulescu — la centru, G. Manta și Carol Jurja — la linie, toți din București **(Iulian Neacșu). BUCUREȘTI : Rapid — F.C.M. Reșița 1—1 (0—0).** Reveniți pe propriul teren, „reabilitat" odată cu găzduirea meciului de rugby România—Franța, giulești nu s-au simțit, ca de obicei, în largul lor pe o suprafață de joc redusă, avantajoasă echipelor care se apără. Cum a fost cazul reșițenilor, instalați pe poziții defensive de la începutul meciului. În sprijinul acestei afirmații vine platonicul raport al cornerelor, favorabil cu 13—0 rapidiștilor. ● Cei care au deschis scorul au fost oaspeții, Florea înscriind în ultimul minut al primei reprize, în plină dominare rapidistă, la un contraatac purtat de Atodiresei și Tănase. ● Golul egalării l-a marcat mijlocașul Șutru, în min. 73, la o centrare a lui Rîșniță, precedată de o lovitură liberă acordată gratuit de arbitrul R. Șerban. Același Șutru (golgeterul feroviarilor cu 6 goluri marcate în acest campionat !!) avea să fie cel mai bun jucător al gazdelor, alături de care mai poate fi remarcat doar fostul său coechipier de la Rîmnicu Vîlcea, Teleșpan ! ● Atacul bucureștenilor a resimțit mai mult decît se credea lipsa lui Manea, accidentat în etapa trecută, lipsă pe care Neagu și Rontea, în pofida eforturilor și bunăvoinței lor, nu au putut-o suplini. ● Dezamăgiți de rezultat, temperamentalii suporteri giulești aveau să spargă, la terminarea meciului, vitrinele cu fotografii din incinta stadionului !! ● A arbitrat satisfăcător R. Șerban, ajutat în aceeași notă de V. Grigorescu (ambii din Craiova) și Gh. Manole (Constanța) **(Andrei Georgescu). PETROȘANI : Jiul—Steaua 2—1 (1—1).** Angajament fizic total de ambele părți, atît în limitele regulamentului, cît și în afara lui. Terenul greu și pe alocuri cu bălți promitea cîteva faze în care fair-play-ul (sau absența lui) își va spune cuvîntul în mod direct. După cîteva acțiuni fierbinți la poarta oaspeților, în minutul 13 apar scîntei în duelul individual Iordănescu-Mulțescu. Faultează primul și este sancționat cu ușurință și cu cartonaș galben al doilea ! Urmează un contraatac purtat de extrema Sălăjan, duminică în zi foarte bună, centrare spre poartă, mingea nu sare, se oprește în noroi și Mulțescu o introduce fără efort în poartă, deschizînd scorul în minutul 15. La numai 2 minute, este rîndul lui Iordănescu să-l lanseze foarte bine pe Troi, lăsat complet liber pe dreapta și urmează egalitatea pe tabela de marcaj. ● Jocul se menține vioi, presărat cu durități de multe ori trecute cu vederea de către Nicolae Rainea. Echipa Jiul, care de patru ani nu a mai cîștigat în fața steliștilor, se străduiește să-și apropie victoria și reușește golul cîștigător prin Sălăjan, în minutul 55, după o execuție individuală plină de dantelării printre apărătorii militari. ● Au mai primit cartonașe galbene — pe merit — Sălăjan și Florin Marin, cu toate că le meritau și vedetele Dumitru și Dumitrache care au jucat foarte aproape de nota 0. Ex-dinamovistul a încercat să-și plaseze cunoscuta lovitură de cap în maxilarele bucureștenilor și tot el se face vinovat de a fi aruncat cu noroi în ochii steliștilor. Urît și reprobabil gest. ● Foarte bună impresie au lăsat extremele Sălăjan și Zamfir, autoare ale unor curse lungi și frumoase care au încălzit deseori tribunele. Gazdele au obținut o victorie meritată, victorie care putea deveni mai clară dacă în minutul 75, după ce portarul oaspeților fusese învins, nu intervenea iar... noroiul, care a oprit un balon ce se îndrepta spre plasă, spre un gol iminent. A condus foarte slab N. Rainea, ajutat la linie de Dumitru Munteanu — ambii din Bîrlad — și E. Munteanu — Reșița **(Ion Predoșanu).**

DIVIZIA B : 21 NOIEMBRIE

BRAȘOV : Steagul roșu — C.S. Tîrgoviște 2—1 (1—1). Atmosferă de mare derby, stadion arhiplin, în ciuda timpului neprielnic. ● Pînă în minutul 32, portarul brașovenilor, Clipa, nu atinsese mingea. Evenimentul s-a produs printr-o pasă trimisă acasă de către Pescaru. Asta vrea să-nsemne că la cealaltă poartă, apărată de Stan, fazele au curs una după alta, dar golul avea să cadă abia în minutul 40, la un fault comis de către Pitaru asupra lui Niță. Acordat corect, penaltyul a fost transformat de către Pană. ● Invitați la atac, tîrgoviștenii obțin o lovitură liberă lîngă fanionul de corner. Urcat în atac, Tănase rela cu capul, de la 6 metri, această lovitură, la care Clipa, înghețat de atîta așteptare, a intervenit prea tîrziu. ● Imediat după pauză, în minutul 51, Gyorffi reușește un formidabil șut cu dreptul, de la 25 de metri, înscriind golul victoriei pe lîngă Stan, surprins de tăria șutului, dar și mascat de către unul din apărătorii săi. După această fază, asistăm la eforturile susținute ale oaspeților de a egala. A fost partea cea mai interesantă a meciului, echipele dezvăluindu-și adevărata lor valoare tehnică și, din acest punct de vedere, oaspeții ni s-au părut a fi superiori, dar marea lor greșeală a fost că n-au jucat de la începutul meciului cu accentul pe atac, aglomerîndu-se în fața propriului lor careu. ● De admirat și felicitat corectitudinea jucătorilor ambelor echipe, preocupați numai de fotbal și nu de cine știe ce fel de răzbunări din campionatul trecut, dar de condamnat încălcarea de la sfîrșitul partidei, în afara stadionului, dintre spectatorii brașoveni și cei tîrgovișteni, prezenți în număr mare la acest meci. ● Brigada de arbitri condusă la centru de Otto Anderco, ajutat la linie de I. Taar, ambii din Satu Mare, și de către I. Cribdilean — Tg. Mureș, a condus foarte bine **(Victor Niță). SIGHETU MARMAȚIEI : C.I.L. Sighet — Olimpia Satu Mare 1—0 (0—0).** Așteptat cu enorm interes, derbyul de la Sighetu Marmației s-a situat, pe alocuri, la nivelul unui meci de divizia A. ● Din păcate, locul disputei a fost total inadecvat unei asemenea întîlniri, actualul „stadion" sighetean fiind mai degrabă un maidan, cu o înfățișare vrednică de plîns. Un morman de moloz asemenea unei cămile uriașe, pe cocoașa căreia s-au improvizat niște bănci din carton, care la o ploaie mai insistentă amenință să se împrăștie, constituie ceea ce se cheamă „tribuna a II-a". Cît privește tribuna „oficială", ea se află amenajată pe... acoperișul cabinei jucătorilor, unde pot lua loc 200—300 de spectatori. În rest, iubitorii fotbalului își caută loc fiecare cum poate : cocoțați pe autobuze, pe stîlpi, pe grămezi de lemne și în plopii din jurul terenului, care desigur freamătă la fiecare fază fierbinte, scuturîndu-și ultimele frunze galbene... ● În aceste condiții (pe care organele în drept se fac că nu le văd ? !), sighetenii au desfășurat un fotbal tehnic, cu faze calde la poarta Olimpiei, a cărei faimă de fostă divizionară A nu l-a intimidat cîtuși de puțin. După o primă repriză de dominare insistentă, în care au avut și o bară, gazdele reușesc să marcheze un gol de kinogramă, prin Iuga (min. 50), care a șutat cu efect, dar încet, mingea intrînd în poartă cu viteza melcului, sub ochii uimiți ai portarului sătmărean Pusztai, prins pe picior greșit. ● După acest gol, Olimpia a riscat mai mult, avînd chiar două bune ocazii, rezolvate însă spectaculos de apărarea gazdă, cu Mușat în bună formă. ● Arbitrajul brigăzii din București, condusă de Gheorghe Vasilescu I, — atent, corect, inclusiv la faza în care i-a eliminat din teren pe Kaiser (Olimpia) și Ciohan II (C.I.L.) pentru lovire reciprocă **(Ion Roșu).**

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : reportaj (A. Dohotaru — 16 17) ; cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu — 16 06) ; știință (Liviu Timbus — 16 18) ; probleme cetățenești — scrisori (Marga Nedelea — 17 87) ; publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache — 16 18) ; fotoreportaj — 15 95 ; documentare — 16 23 ; administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza — 17 86) ; secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Cornel Cațană — 17.82, 16 21) ; secretar responsabil de redacție (Marius Popescu — 17 78 82 și interior 16 11) ; redactor șef adjunct (Traian Prosan — 17 78 82 și interior 17 83) ; redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii» Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la : ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136—137, telex : 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505